

Tartalom

II Nem jogalkotási aktusok

RENDELETEK

- ★ A Bizottság (EU) 2022/1416 végrehajtási rendelete (2022. augusztus 16.) egy elnevezésnek az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába való bejegyzéséről („Finocchio di Isola Capo Rizzuto” (OFJ)) 1
- ★ A Bizottság (EU) 2022/1417 végrehajtási rendelete (2022. augusztus 22.) egy *Lactobacillus acidophilus* CECT 4529 készítménynek a tojótúkokon, a brojlercsirkéken és a díszmadarakon kívül valamennyi baromfifaj- és kategória takarmány-adalékanyagaként történő engedélyezéséről és az (EU) 2017/2275 végrehajtási rendelet módosításáról (az engedély jogosultja: Centro Sperimentale del Latte S.r.l.) ⁽¹⁾ 3
- ★ A Bizottság (EU) 2022/1418 végrehajtási rendelete (2022. augusztus 22.) az (EU) 2015/1375 végrehajtási rendeletnek a hasított testek darabolásával kapcsolatos *Trichinella*-ellenőrzés és alternatív analitikai módszerek tekintetében történő módosításáról ⁽¹⁾ 7
- ★ A Bizottság (EU) 2022/1419 végrehajtási rendelete (2022. augusztus 22.) az *Agathosma betulina* (P.J. Bergius) Pillansból nyert buchu levél illóolaj valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagaként történő engedélyezéséről ⁽¹⁾ 12
- ★ A Bizottság (EU) 2022/1420 végrehajtási rendelete (2022. augusztus 22.) a *Corynebacterium glutamicum* NITE BP-01681 által termelt L-glutaminsav és mononátrium-glutamát valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagaként történő engedélyezéséről ⁽¹⁾ 17
- ★ A Bizottság (EU) 2022/1421 végrehajtási rendelete (2022. augusztus 22.) a *Citrus sinensis* (L.) Osbeckből nyert sajtolt narancsillóolaj, desztillált narancsillóolaj és koncentrált narancsillóolaj valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagaként történő engedélyezéséről ⁽¹⁾ 27

⁽¹⁾ EGT-vonatkozású szöveg.

★ Az EU–Grúzia Társulási Tanács 1/2022 ajánlása (2022. augusztus 16.) a 2021–2027-es időszakra vonatkozó EU–Grúzia társulási menetrendről [2022/1422] 40

II

(Nem jogalkotási aktusok)

RENDELETEK

A BIZOTTSÁG (EU) 2022/1416 VÉGREHAJTÁSI RENDELETE

(2022. augusztus 16.)

egy elnevezésnek az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába való bejegyzéséről („Finocchio di Isola Capo Rizzuto” (OFJ))

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló, 2012. november 21-i 1151/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 52. cikke (2) bekezdésére,

mivel:

- (1) Az 1151/2012/EU rendelet 50. cikke (2) bekezdésének a) pontjával összhangban a Bizottság közzétette az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* Olaszország kérelmét ⁽²⁾ a „Finocchio di Isola Capo Rizzuto” elnevezés bejegyzésére.
- (2) A Bizottsághoz nem érkezett az 1151/2012/EU rendelet 51. cikke szerinti kifogásolási nyilatkozat, ezért a „Finocchio di Isola Capo Rizzuto” elnevezést be kell jegyezni,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

A „Finocchio di Isola Capo Rizzuto” (OFJ) elnevezés bejegyzésre kerül.

Az első bekezdésben említett elnevezés a 668/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet ⁽³⁾ XI. melléklete szerinti 1.6. osztályba (Gyümölcs, zöldségfélék és gabonafélék, frissen vagy feldolgozva) tartozó terméket jelöl.

2. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

⁽¹⁾ HL L 343., 2012.12.14., 1. o.

⁽²⁾ HL C 179., 2022.5.2., 19. o.

⁽³⁾ A Bizottság 668/2014/EU végrehajtási rendelete (2014. június 13.) a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról (HL L 179., 2014.6.19., 36. o.).

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2022. augusztus 16-án.

*a Bizottság részéről,
az elnök nevében,
Janusz WOJCIECHOWSKI
a Bizottság tagja*

A BIZOTTSÁG (EU) 2022/1417 VÉGREHAJTÁSI RENDELETE

(2022. augusztus 22.)

egy *Lactobacillus acidophilus* CECT 4529 készítménynek a tojótúkokon, a brojlercsirkéken és a díszmadarakon kívül valamennyi baromfifaj- és kategória takarmány-adalékanyagaként történő engedélyezéséről és az (EU) 2017/2275 végrehajtási rendelet módosításáról (az engedély jogosultja: Centro Sperimentale del Latte S.r.l.)

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a takarmányozási célra felhasznált adalékanyagokról szóló, 2003. szeptember 22-i 1831/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

mivel:

- (1) Az 1831/2003/EK rendelet rendelkezik a takarmányozási célra felhasznált adalékanyagok engedélyezéséről, az engedély megadásának feltételeiről és az engedélyezési eljárásokról.
- (2) A *Lactobacillus acidophilus* CECT 4529 készítmény takarmány-adalékanyagként való alkalmazását tojótúkok esetében az (EU) 2015/38 bizottsági végrehajtási rendelet ⁽²⁾, brojlercsirkék esetében az (EU) 2017/2275 bizottsági végrehajtási rendelet ⁽³⁾, macskák és kutyák esetében pedig az (EU) 2018/1558 bizottsági végrehajtási rendelet ⁽⁴⁾ tíz évre engedélyezte.
- (3) A Bizottsághoz az 1831/2003/EK rendelet 7. cikke (1) bekezdésének megfelelően engedélykérelmet nyújtottak be a *Lactobacillus acidophilus* CECT 4529 készítmény új felhasználásainak engedélyezésére vonatkozóan. A kérelemhez csatolták az 1831/2003/EK rendelet 7. cikkének (3) bekezdésében előírt adatokat és dokumentumokat.
- (4) A kérelem az „állattenyésztésben alkalmazott adalékanyagok” kategóriába sorolandó, *Lactobacillus acidophilus* CECT 4529 készítménynek valamennyi baromfifaj- és kategória, valamint díszmadarak takarmány-adalékanyagában és ivóvizében történő engedélyezésére vonatkozik.
- (5) Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) 2022. január 26-i véleményében ⁽⁵⁾ megállapította, hogy a *Lactobacillus acidophilus* CECT 4529 készítmény a javasolt felhasználási feltételek mellett nincs káros hatással sem az állatok egészségére, sem a fogyasztók biztonságára, sem pedig a környezetre. Azt is megállapította azonban, hogy a készítmény szem- és bőrirritálónak, valamint bőr- és légzőszervi szenzibilizálónak minősül. A Bizottság ezért úgy véli, hogy megfelelő óvintézkedéseket kell hozni az emberi egészségre, különösen az adalékanyag felhasználóira gyakorolt káros hatások megelőzése érdekében. A Hatóság továbbá arra a következtetésre jutott, hogy a készítmény a takarmányokban hatékony lehet állattenyésztésben alkalmazott adalékanyagként. A Hatóság úgy ítélte meg, hogy nem szükséges a forgalomba hozatal követő egyedi nyomonkövetési előírásokat elrendelni. A Hatóság ellenőrizte továbbá az 1831/2003/EK rendelettel létrehozott referencialaboratórium által benyújtott, a takarmányban található takarmány-adalékanyagra vonatkozó analitikai módszerekről szóló jelentést.

⁽¹⁾ HL L 268., 2003.10.18., 29. o.

⁽²⁾ A Bizottság (EU) 2015/38 végrehajtási rendelete (2015. január 13.) a *Lactobacillus acidophilus* CECT 4529 készítmény tojótúkok takarmány-adalékanyagaként történő felhasználásának engedélyezéséről és az 1520/2007/EK rendelet módosításáról (az engedély jogosultja: Centro Sperimentale del Latte) (HL L 8., 2015.1.14., 4. o.).

⁽³⁾ A Bizottság (EU) 2017/2275 végrehajtási rendelete (2017. december 8.) egy *Lactobacillus acidophilus* (CECT 4529) tartalmazó készítmény brojlercsirkéknek szánt takarmány-adalékanyagként történő új felhasználásának engedélyezéséről (az engedély jogosultja: Centro Sperimentale del Latte) (HL L 326., 2017.12.9., 47. o.).

⁽⁴⁾ A Bizottság (EU) 2018/1558 végrehajtási rendelete (2018. október 17.) a *Lactobacillus acidophilus* (CECT 4529) tartalmazó készítmény kutyák és macskák takarmány-adalékanyagaként történő új felhasználásának engedélyezéséről (az engedély jogosultja: Centro Sperimentale del Latte) (HL L 261., 2018.10.18., 13. o.).

⁽⁵⁾ EFSA Journal 2022;20(3):7150.

- (6) Az egyértelműség kedvéért tehát – különösen a címkézésre vonatkozó rendelkezéseket illetően – az (EU) 2017/2275 végrehajtási rendeletet ennek megfelelően módosítani kell.
- (7) A *Lactobacillus acidophilus* CECT 4529 készítmény értékelése azt mutatja, hogy az 1831/2003/EK rendelet 5. cikkében előírt engedélyezési feltételek teljesülnek. Ennek megfelelően a szóban forgó készítmény használatát az e rendelet mellékletében meghatározottak szerint engedélyezni kell.
- (8) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottságának véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Az I. mellékletben meghatározott, az „állattenyésztésben alkalmazott adalékanyagok” adalékanyag-kategóriába és a „bélflóra-stabilizálók” funkcionális csoportba tartozó készítmény takarmány-adalékanyagként történő felhasználása a mellékletben meghatározott feltételek mellett engedélyezett.

2. cikk

Az (EU) 2017/2275 végrehajtási rendelet mellékletének helyébe e rendelet II. melléklete lép.

3. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2022. augusztus 22-én.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN

I. MELLÉKLET

Az adalékanyag azonosító száma	Az engedély jogosultjának neve	Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárta
						CFU/kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban		CFU/l ivóvízben			

Kategória: állattenyésztésben alkalmazott adalékanyagok.

Funkcionális csoport: bélflóra-stabilizálók.

4b1715	Centro Sperimentale del Latte S.r.l.	<i>Lactobacillus acidophilus</i> CECT 4529	Az adalékanyag összetétele <i>Lactobacillus acidophilus</i> CECT 4529 készítmény, amely legalább 5×10^{10} CFU/g adalékanyagot tartalmaz. Szilárd formában	Valamennyi baromfifaj- és kategória a tojótyúk és a brojlercsirkék kivételével	–	1×10^9	–	5×10^8	–	1. Az adalékanyag és az előkeverékek használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást. 2. Az adalékanyag és az előkeverékek felhasználóira vonatkozóan a takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk a használatból fakadó lehetséges kockázatok kezelésére. Ha a kockázatokat e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet kiküszöbölni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket egyéni védőeszközökkel, többek között szemvédővel, bőrvédő eszközökkel és védőmaszkal kell használni.	2032.9.12.
			A hatóanyag jellemzése: életképes <i>Lactobacillus acidophilus</i> CECT 4529 sejtek.	Díszmadarak							
			Analitikai módszer ⁽¹⁾ Számlálás: – lemezkenéses módszer MRS-agar alkalmazásával (EN 15787). Azonosítás: – pulzáló erőterű gél-elektroforézis (PFGE) vagy DNS-szekvenálási módszerek.								

⁽¹⁾ Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

II. MELLÉKLET

„MELLÉKLET

Az adalékanyag azonosító száma	Az engedély jogosultjának neve	Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárta
						CFU/kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban	CFU/l ivóvízben				

Kategória: állattenyésztésben alkalmazott adalékanyagok.**Funkcionális csoport: bélflóra-stabilizálók.**

4b1715	Centro Sperimentale del Latte	<i>Lactobacillus acidophilus</i> CECT 4529	Az adalékanyag összetétele <i>Lactobacillus acidophilus</i> CECT 4529 készítmény, amely legalább 5×10^{10} CFU/g adalékanyagot tartalmaz. Szilárd formában	Brojlercsirkék	–	1×10^9	–	–	–	1. Az adalékanyag és az előkeverékek használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást. 2. Az adalékanyag és az előkeverékek felhasználóira vonatkozóan a takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk a használatból fakadó lehetséges kockázatok kezelésére. Ha a kockázatokat e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet kiküszöbölni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket egyéni védőeszközökkel, többek között szemvédővel, bőrvédő eszközökkel és védőmaszkkal kell használni.	2027.12.29.
			A hatóanyag jellemzése: életképes <i>Lactobacillus acidophilus</i> CECT 4529 sejtek.	Brojlercsirkék	–	–	–	5×10^8	–		2032.9.12.
			Analitikai módszer ⁽¹⁾ Számlálás: – lemezkenéses módszer MRS-agar alkalmazásával (EN 15787). Azonosítás: – pulzáló erőterű gélelektroforézis (PFGE) vagy DNS-szekvenálási módszerek.”								

(1) Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

A BIZOTTSÁG (EU) 2022/1418 VÉGREHAJTÁSI RENDELETE**(2022. augusztus 22.)****az (EU) 2015/1375 végrehajtási rendeletnek a hasított testek darabolásával kapcsolatos *Trichinella*-ellenőrzés és alternatív analitikai módszerek tekintetében történő módosításáról****(EGT-vonatkozású szöveg)**

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel az élelmiszer- és takarmányjog, valamint az állategészségügyi és állatjóléti szabályok, a növényegészségügyi szabályok, és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályok alkalmazásának biztosítása céljából végzett hatósági ellenőrzésekről és más hatósági tevékenységekről, továbbá a 999/2001/EK, a 396/2005/EK, az 1069/2009/EK, az 1107/2009/EK, az 1151/2012/EU, a 652/2014/EU, az (EU) 2016/429 és az (EU) 2016/2031 európai parlamenti és tanácsi rendelet, az 1/2005/EK és az 1099/2009/EK tanácsi rendelet, valamint a 98/58/EK, az 1999/74/EK, a 2007/43/EK, a 2008/119/EK és a 2008/120/EK tanácsi irányelv módosításáról, és a 854/2004/EK és a 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 89/608/EGK, a 89/662/EGK, a 90/425/EGK, a 91/496/EGK, a 96/23/EK, a 96/93/EK és a 97/78/EK tanácsi irányelv és a 92/438/EGK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2017. március 15-i (EU) 2017/625 európai parlamenti és tanácsi rendeletre (a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet) ⁽¹⁾ és különösen annak 18. cikke (8) bekezdésének a) pontjára,

mivel:

- (1) Az (EU) 2017/625 rendelet megállapítja az emberi fogyasztásra szánt állati eredetű termékek előállításával kapcsolatos hatósági ellenőrzések elvégzésére és az illetékes hatóságok által meghozandó intézkedésekre vonatkozó szabályokat.
- (2) A *Trichinella* egy parazita, amely jelen lehet az arra fogékony fajok, például sertések húsában, és fertőzött hús fogyasztása esetén élelmiszer eredetű megbetegedést okoz az embereknél. Az (EU) 2015/1375 bizottsági végrehajtási rendelet ⁽²⁾ különös szabályokat állapít meg a húsban előforduló *Trichinella* hatósági vizsgálatára, többek között a házi sertések húsmintájának laboratóriumi vizsgálatára vonatkozóan.
- (3) Az (EU) 2015/1375 végrehajtási rendelet bizonyos feltételek mellett lehetővé teszi a házi sertések hasított testének több mint hat részre történő darabolását, mielőtt a *Trichinella*-vizsgálat eredménye ismertté válna. Az egyik ilyen feltétel az, hogy bizonyos termékek előállításához a hús melegen darabolására van szükség.
- (4) A bizonyos termékek előállítására vonatkozó korlátozás nem bizonyult tudományosan megalapozottnak. Emellett a 853/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽³⁾ (az állati eredetű termékek higiénája) nem ír elő ilyen korlátozást a melegen darabolásra vonatkozóan. Ezt a korlátozást ezért törölni kell az (EU) 2015/1375 végrehajtási rendeletből.
- (5) Az (EU) 2020/1478 bizottsági végrehajtási rendelet ⁽⁴⁾ módosította az (EU) 2015/1375 végrehajtási rendeletet, és az I. melléklet I. fejezetében a minták *Trichinella*-vizsgálatára szolgáló részletes referencia-módszert az ISO 18743:2015 szabványra való keresztivatközéssel váltotta fel. Az (EU) 2015/1375 végrehajtási rendelet I. mellékletének II. fejezete egyenértékű alternatív módszereket határoz meg, amelyek keresztivatközéseket tartalmaznak a korábbi referencia-módszerek egyes szempontjaira. Ezeket a keresztivatközéseket ezért naprakésszé kell tenni és az ISO 18743:2015 szabványra vonatkozó hivatkozásokkal kell felváltani.
- (6) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottságának véleményével,

⁽¹⁾ HL L 95., 2017.4.7., 1. o.

⁽²⁾ A Bizottság (EU) 2015/1375 végrehajtási rendelete (2015. augusztus 10.) a húsban előforduló *Trichinella* hatósági vizsgálatára vonatkozó különös szabályok megállapításáról (HL L 212., 2015.8.11., 7. o.).

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 853/2004/EK rendelete (2004. április 29.) az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításáról (HL L 139., 2004.4.30., 55. o.).

⁽⁴⁾ A Bizottság (EU) 2020/1478 végrehajtási rendelete (2020. október 14.) az (EU) 2015/1375 végrehajtási rendeletnek a *Trichinella* vizsgálatával kapcsolatos mintavétel, kimutatói referencia-módszer és behozatali feltételek tekintetében történő módosításáról (HL L 338., 2020.10.15., 7. o.).

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Az (EU) 2015/1375 végrehajtási rendelet a következőképpen módosul:

1. a 3. cikk (5) bekezdése b) pontjának ii. alpontja helyébe a következő szöveg lép:

„ii. a 853/2004/EK rendelet III. melléklete I. szakasza V. fejezete 2. b) pontjában említett hőmérséklet elérése előtt a darabolást vagy csontozást az említett rendelet III. melléklete I. szakasza V. fejezetének 4. pontjával összhangban alkalmazzák;”;

2. az I. melléklet II. fejezete a következőképpen módosul:

a) az A.1. pontban:

i. a k) pont helyébe a következő szöveg lép:

„k) A 20–70 °C hőmérséklet-tartományban $\pm 0,5$ °C-os pontossággal működő hőmérő.”;

ii. az o) pont helyébe a következő szöveg lép:

„o) Körülbelül 90 mm átmérőjű, négyzethálós petri-csészék, körülbelül 1 cm-es négyzetekkel rácsozva, vagy az ISO 18743:2015 szabvány 6.14. pontja szerinti, lárvaszámlálásra szolgáló egyenértékű berendezések.”;

iii. a q) pont helyébe a következő szöveg lép:

„q) Pepszin a következő koncentrációban:

- por vagy szemcsés formában: 1: 10 000 NF (US National Formulary), amely megfelel 1:12 500 BP-nek (British Pharmacopoea) és 2 000 FIP-nek (Fédération Internationale de Pharmacie), vagy
- folyadék formában: minimum 660 európai gyógyszerkönyvi egység/ml stabilizált folyékony pepszin.

Egyéb pepszinaktivitás is alkalmazható, feltéve, hogy az emésztőfolyadékban a végső aktivitás az ISO 18743:2015 szabvány 5.3. pontjában meghatározott 10 g 1:10 000 NF aktivitásnak felel meg.”;

iv. az s) pont helyébe a következő szöveg lép:

„s) A minták és/vagy pepszin mérésére szolgáló kalibrált mérleg (pontosság: $\pm 0,1$ g).”;

b) az A.2. pont helyébe a következő szöveg lép:

„2. A mintagyűjtés és az emésztendő mennyiség

Az ISO 18743:2015 szabvány 4.2. pontjában meghatározottak szerint (további részletekért lásd még a szabvány A. és B. mellékletét).”;

c) az A.3. pont III. és IV. pontja helyébe a következő szöveg lép:

„III. A lárvák kinyerése ülepítéssel

- Jeget (300–400 g-os jégpelyhet, lemezes vagy tört jeget) adnak az emésztőfolyadékhoz, hogy térfogata legfeljebb kb. 2 liter legyen. Az emésztőfolyadékot azután addig keverik, amíg a jég el nem olvad. Kisebb gyűjtőminták esetén (lásd a II. szakasz b) pontját), a jég mennyiségét arányosan kell csökkenteni.
- A lehűtött emésztőfolyadékot beleöntik egy 2 literes választótölcsérbe, amely egy külön rögzítő elemmel felerősített rázókészülékkel van felszerelve.
- Ülepítés 30 percig, amíg az ülepítő tölszér megszakításokkal vibrál, pl. egy egyperces rezgést követően egy percig nem mozog.
- Az üledék 60 ml-es mintáját 30 perc eltelte után gyorsan kiöntik egy 100 ml-es mérőhengerbe (a lombikot használat után mosószeres oldattal kiöblítik.)

- A 60 ml-es mintát legalább 10 percig hagyják állni, ezután a felül úszót leszívják, visszahagyva egy 15 ml-es mennyiséget a lárvák jelenlétének vizsgálatára.
- A leszíváshoz egy műanyag csővel ellátott eldobható fecskendő lehet használni. A cső olyan hosszú legyen, hogy amikor a fecskendő karimái a henger peremén fekszenek, 15 ml maradjon a mérőhengerben.
- A fennmaradó 15 ml-t átöntik egy petri-csészébe vagy lárvaszámlálásra szolgáló egyenértékű berendezésbe, és trichinoszkóp vagy sztereomikroszkóp alatt megvizsgálják.
- A mérőhengert 5–10 ml csapvízzel kimossák, és a folyadékokat a mintához adják.
- Az emésztett anyagokat elkészültük után azonnal meg kell vizsgálni. Semmilyen körülmények között nem szabad a vizsgálatot másnapra halasztani.

Ha az emésztett anyagok nem eléggé tiszták, akkor azokat a következőképpen kell megtisztítani:

- az utolsó 60 ml-es mintát beöntik egy mérőhengerbe, és 10 percig hagyják ülepedni; a felül úszó folyadék 45 ml-ét leszívják, és a maradék 15 ml-t csapvízzel kiegészítik 45 ml-re,
- újabb 10 perces ülepitési idő után a felül úszó folyadék 30 ml-ét leszívják, és a maradék 15 ml-t vizsgálat céljából kiöntik egy petri-csészébe vagy lárvaszámlálásra szolgáló egyenértékű berendezésbe, és trichinoszkóp vagy sztereomikroszkóp alatt megvizsgálják.
- a mérőhengert 10 ml csapvízzel ki kell mosni, és az így kapott folyadékot hozzá kell adni a petri-csészében vagy a lárvaszámlálásra szolgáló egyenértékű berendezésben lévő vizsgálandó mintához, és trichinoszkóp vagy sztereomikroszkóp alatt meg kell vizsgálni.

IV. Pozitív vagy kétes eredmények

Amennyiben az együttes minta vizsgálata pozitív vagy bizonytalan eredményt ad, minden sertésből további 20 g mintát kell venni az ISO 18743:2015 szabvány 4.2. pontjában előírtak szerint (további részletekért lásd még a szabvány A. és B. mellékletét). Az öt sertésből származó, egyenként 20 g-os mintákat egyesíteni kell, és az ebben a fejezetben leírt módszer szerint meg kell vizsgálni. Ily módon 20, egyenként öt sertésből álló csoport mintái kerülnek vizsgálatra. Ha az öt sertésből származó gyűjtőmintában kimutatják a *Trichinellát*, további 20 g-os mintákat kell begyűjteni a csoport egyes sertéseiből, és mindegyiket külön meg kell vizsgálni az ebben a fejezetben ismertetett módszer szerint. A parazitamintákat 70–90 %-os (végső koncentráció) etil-alkoholban kell tartani a konzerváláshoz és uniós vagy nemzeti referencialaboratóriumban történő, fajok szintjén való azonosításhoz. A fertőtlenítési eljárást lásd az ISO 18743:2015 szabvány 12. pontjában.”;

d) a B.2. pont helyébe a következő szöveg lép:

„2. Mintavétel

Az ISO 18743:2015 szabvány 4.2. pontjában meghatározottak szerint (további részletekért lásd még a szabvány A. és B. mellékletét).”;

e) a B.3. pont a következőképpen módosul:

i. a III. h) pont helyébe a következő szöveg lép:

„h) A szűrőkorongot és a rennilázoldatot tartalmazó műanyag zacskót három perc elteltével kiveszik a Stomacherből, és felnyitják ollóval. A folyékony tartalmat átöntik egy petri-csészébe vagy lárvaszámlálásra szolgáló egyenértékű berendezésbe. A zacskót kimossák 5–10 ml vízzel, amelyet azután trichinoszkópos vizsgálatra átöntik a petri-csészébe vagy a lárvaszámlálásra szolgáló egyenértékű berendezésbe és trichinoszkóp vagy sztereomikroszkóp alatt megvizsgálják.”;

ii. a IV. pont helyébe a következő szöveg lép:

„IV. Pozitív vagy kétes eredmények

Az A.3. szakasz IV. pontjában meghatározottak szerint.”;

f) a C.1. pont a következőképpen módosul:

i. az f) pont helyébe a következő szöveg lép:

„f) Pepszin a következő koncentrációban:

- por vagy szemcsés formában: 1: 10 000 NF (US National Formulary), amely megfelel 1:12 500 BP-nek (British Pharmacopoea) és 2 000 FIP-nek (Fédération Internationale de Pharmacie), vagy
- folyadék formában: minimum 660 európai gyógyszerkönyvi egység/ml stabilizált folyékony pepszin.

Egyéb pepszinaktivitás is alkalmazható, feltéve, hogy az emésztőfolyadékban a végső aktivitás az ISO 18743:2015 szabvány 5.3. pontjában meghatározott 10 g 1:10 000 NF aktivitásnak felel meg.”;

ii. a g) pont helyébe a következő szöveg lép:

„g) A minták és/vagy pepszin mérésére szolgáló kalibrált mérleg (pontosság: $\pm 0,1$ g).”;

iii. az m) pont helyébe a következő szöveg lép:

„m) 20–70 °C hőmérséklet-tartományban 0,5 °C-os pontossággal működő hőmérő.”;

g) a C.2. pont helyébe a következő szöveg lép:

„2. Mintavétel

Az ISO 18743:2015 szabvány 4.2. pontjában meghatározottak szerint (további részletekért lásd még a szabvány A. és B. mellékletét).”;

h) a C.3.pontban a VI. pont helyébe a következő szöveg lép:

„VI. Pozitív vagy kétes eredmények

Az A.3. szakasz IV. pontjában meghatározottak szerint.”;

i) a D.1. pont a következőképpen módosul:

i. az m) pont helyébe a következő szöveg lép:

„m) Pepszin a következő koncentrációban:

- por vagy szemcsés formában: 1: 10 000 NF (US National Formulary), amely megfelel 1:12 500 BP-nek (British Pharmacopoea) és 2 000 FIP-nek (Fédération Internationale de Pharmacie), vagy
- folyadék formában: minimum 660 európai gyógyszerkönyvi egység/ml stabilizált folyékony pepszin.

Egyéb pepszinaktivitás is alkalmazható, feltéve, hogy az emésztőfolyadékban a végső aktivitás az ISO 18743:2015 szabvány 5.3. pontjában meghatározott 10 g 1:10 000 NF aktivitásnak felel meg.”;

ii. az o) pont helyébe a következő szöveg lép:

„o) A minták és/vagy pepszin mérésére szolgáló kalibrált mérleg (pontosság: $\pm 0,1$ g).”;

iii. az u) pont helyébe a következő szöveg lép:

„u) 20–70 °C hőmérséklet-tartományban 0,5 °C-os pontossággal működő hőmérő.”;

j) a D.2. pont helyébe a következő szöveg lép:

„2. Mintavétel

Az ISO 18743:2015 szabvány 4.2. pontjában meghatározottak szerint (további részletekért lásd még a szabvány A. és B. mellékletét).”;

k) a D.3. pont II. és III. pontja helyébe a következő szöveg lép:

„II. 100 g-nál kisebb gyűjtőminták az ISO 18743:2015 8. pontjában meghatározottak szerint

Ha szükséges, legfeljebb 15 g-os mintát lehet hozzáadni egy 100 g mintából álló gyűjtőmintához, és együtt vizsgálni ezekkel a mintákkal az I. szakasz szerint. 15 g mintánál több már külön mintacsoportként vizsgálandó. A legfeljebb 50 g mintából készült gyűjtőminták esetében az emésztőfolyadék mennyiségét 1 liter vízre, 8 ml sósavra és 5 g pepszinre lehet csökkenteni.

III. Pozitív vagy kétes eredmények

Ha az együttes minták vizsgálata pozitív vagy bizonytalan latexagglutinációs eredményt ad, akkor minden egyes sertésből egy újabb 20 g-os mintát kell venni az ISO 18743:2015 szabvány 4.2. pontjának megfelelően (további részletekért lásd még a szabvány A. és B. mellékletét). Az öt sertésből származó, egyenként 20 g-os mintákat egyesíteni kell, és az I. szakaszban leírt módszerrel meg kell vizsgálni. Ily módon 20, egyenként 5 sertésből álló csoport mintáit kell vizsgálni.

Ha az öt sertésből származó minta pozitív latexagglutinációs eredményt ad, akkor további 20 g-os mintákat kell begyűjteni a csoport egyes sertéseiből, és mindegyiket külön meg kell vizsgálni az I. fejezetben ismertetett módszerrel.

Ha a minta vizsgálata pozitív vagy bizonytalan latexagglutinációs eredményt ad, be kell küldeni legalább 20 g sertésizmot a nemzeti referencialaboratóriumba, ahol megerősítő vizsgálatot kell végezni az ISO 18743:2015 szabvány vagy a fent leírt egyenértékű módszerek egyikének alkalmazásával.

A parazitamintákat 70–90 %-os (végső koncentráció) etil-alkoholban kell tartani a konzerváláshoz és az uniós vagy nemzeti referencialaboratóriumban történő fajok szintjén való azonosításhoz.

A parazita kinyerését követően a pozitív folyadékokat legalább 60 °C-ra történő melegítéssel ártalmatlanítani kell.”

2. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2022. augusztus 22-én.

a Bizottság részéről

az elnök

Ursula VON DER LEYEN

A BIZOTTSÁG (EU) 2022/1419 VÉGREHAJTÁSI RENDELETE**(2022. augusztus 22.)****az *Agathosma betulina* (P.J. Bergius) Pillansból nyert buchu levél illóolaj valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagaként történő engedélyezéséről****(EGT-vonatkozású szöveg)**

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a takarmányozási célra felhasznált adalékanyagokról szóló, 2003. szeptember 22-i 1831/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

mivel:

- (1) Az 1831/2003/EK rendelet rendelkezik a takarmányozási célra felhasznált adalékanyagok engedélyezéséről, az engedély megadásának feltételeiről és az engedélyezési eljárásokról. Az említett rendelet 10. cikkének (2) bekezdése előírja a 70/524/EGK tanácsi irányelv ⁽²⁾ alapján engedélyezett adalékanyagok újraértékelését.
- (2) A buchu levél illóolaj valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagként történő felhasználását a 70/524/EGK irányelvnek megfelelően határozatlan időre engedélyezték. Az említett adalékanyagot ezt követően az 1831/2003/EK rendelet 10. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint meglévő terméként felvették a takarmány-adalékanyagok nyilvántartásába.
- (3) Az 1831/2003/EK rendelet 7. cikkével összefüggésben értelmezett 10. cikke (2) bekezdésének megfelelően kérelmet nyújtottak be az *Agathosma betulina* (P.J. Bergius) Pillansból nyert illóolaj (buchu levél illóolaj) valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagaként történő újraértékelésére vonatkozóan.
- (4) A kérelmező az adalékanyagot az „érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok” adalékanyag-kategóriába, valamint az „aromaanyagok” funkcionális csoportba való besorolását kérte. A kérelemhez csatolták az 1831/2003/EK rendelet 7. cikkének (3) bekezdésében előírt adatokat és dokumentumokat.
- (5) A kérelmező az adalékanyag ivóvízben történő felhasználásának engedélyezését kérte. Az 1831/2003/EK rendelet azonban nem engedélyezi az aromaanyagok ivóvízben való felhasználását. Ezért az *Agathosma betulina* (P.J. Bergius) Pillansból nyert buchu levél illóolaj ivóvízben való felhasználása nem engedélyezhető.
- (6) Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) 2022. január 27-i véleményében ⁽³⁾ megállapította, hogy az *Agathosma betulina* (P.J. Bergius) Pillansból nyert buchu levél illóolaj a javasolt felhasználási feltételek mellett nincs káros hatással sem az állatok vagy a fogyasztók egészségére, sem pedig a környezetre. A Hatóság megállapította továbbá, hogy az *Agathosma betulina* (P.J. Bergius) Pillansból nyert buchu levél illóolajat bőr- és szemirritálónak, valamint bőr- és légzőszervi szenibilizálónak kell tekinteni. A Bizottság ezért úgy véli, hogy megfelelő óvintézkedéseket kell hozni az emberi egészségre, különösen az adalékanyag felhasználóira gyakorolt káros hatások megelőzése érdekében.
- (7) A Hatóság emellett arra a következtetésre jutott, hogy mivel az *Agathosma betulina* (P.J. Bergius) Pillansból nyert buchu levél illóolaj egy elfogadott élelmiszer-ízesítő, és alapvetően az élelmiszereknél betöltött funkciójával azonos szerepet töltene be takarmányokban felhasználva is, hatásosságának más módon történő bizonyítása nem szükséges. A Hatóság ellenőrizte továbbá az 1831/2003/EK rendelettel létrehozott referencialaboratórium által benyújtott, a takarmányban található takarmány-adalékanyagra vonatkozó analitikai módszerekről szóló jelentést.

⁽¹⁾ HL L 268., 2003.10.18., 29. o.⁽²⁾ A Tanács 70/524/EGK irányelve (1970. november 23.) a takarmány-adalékanyagokról (HL L 270., 1970.12.14., 1. o.).⁽³⁾ EFSA Journal 2022;20(3):7160.

- (8) Az *Agathosma betulina* (P.J. Bergius) Pillansból nyert buchu levél illóolaj értékelése azt mutatja, hogy az 1831/2003/EK rendelet 5. cikkében előírt engedélyezési feltételek teljesülnek. Ennek megfelelően a szóban forgó anyag használatát az e rendelet mellékletében meghatározottak szerint engedélyezni kell.
- (9) A megfelelőbb ellenőrzés érdekében bizonyos feltételeket kell meghatározni. Mindenekelőtt, az adalékanyag címkéjén fel kell tüntetni az ajánlott mennyiséget. A szóban forgó mennyiség túllépésekor bizonyos információkat fel kell tüntetni az előkeverékek címkéjén.
- (10) Az, hogy *Agathosma betulina* (P.J. Bergius) Pillansból nyert buchu levél illóolaj aromaanyagként történő felhasználása ivóvízben nem engedélyezett, nem zárja ki azt, hogy az anyagot vízzel bejuttatott takarmánykeverékben használják fel.
- (11) Mivel semmilyen biztonsági ok nem indokolja a szóban forgó anyag engedélyezési feltételeire vonatkozó módosítások azonnali alkalmazását, helyénvaló átmeneti időszakot biztosítani az érdekelt felek számára, hogy felkészülhessenek az engedélyezésből adódó új követelmények teljesítésére.
- (12) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottságának véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Engedélyezés

A mellékletben meghatározott, az „érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok” adalékanyag-kategóriába és az „aromaanyagok” funkcionális csoportba tartozó anyag takarmány-adalékanyagként történő felhasználása a mellékletben meghatározott feltételek mellett engedélyezett.

2. cikk

Átmeneti intézkedések

- (1) A mellékletben meghatározott anyag és az azt tartalmazó előkeverékek, amelyeket 2023. március 12. előtt állítottak elő és címkéztek a 2022. szeptember 12. előtt alkalmazandó szabályoknak megfelelően, a meglévő készletek kimerüléséig továbbra is forgalomba hozhatók és felhasználhatók.
- (2) A mellékletben meghatározott anyagot tartalmazó azon takarmánykeverékek és takarmány-alapanyagok, amelyeket 2023. szeptember 12. előtt állítottak elő és címkéztek a 2022. szeptember 12. előtt alkalmazandó szabályoknak megfelelően, a meglévő készletek kimerüléséig továbbra is forgalomba hozhatók és felhasználhatók, amennyiben azokat élelmiszer-termelő állatok takarmányozására szánják.
- (3) A mellékletben meghatározott anyagot tartalmazó azon takarmánykeverékek és takarmány-alapanyagok, amelyeket 2024. szeptember 12. előtt állítottak elő és címkéztek a 2022. szeptember 12. előtt alkalmazandó szabályoknak megfelelően, a meglévő készletek kimerüléséig továbbra is forgalomba hozhatók és felhasználhatók, amennyiben azokat nem élelmiszer-termelő állatok takarmányozására szánják.

3. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2022. augusztus 22-én.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN

MELLÉKLET

Az adalékanyag azonosító száma	Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárta
					mg adalékanyag/kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban			

Kategória: érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok. Funkcionális csoport: aromaanyagok

2b85c-eo	Buchu levél illóolaj	<p><i>Az adalékanyag összetétele</i></p> <p>Az <i>Agathosma betulina</i> (P.J. Bergius) Pillansból nyert buchu levél illóolaj</p> <p>Folyékony formában</p> <p>Metileugenol ≤ 0,17 %</p> <p><i>A hatóanyag jellemzése</i></p> <p>Az <i>Agathosma betulina</i> (P.J. Bergius) Pillansból vízgőz-desztillációval előállított buchu levél illóolaj, az Európa Tanács meghatározása szerint ⁽¹⁾.</p> <p>d,l-Izomenton: 19–27 % d-Limonén: 19–26 % 2-Hidroxipiperiton (vagy dioszfenol): 8–17 % p-Mentán-3-on: 5–12 % Pulegon: 1,5–8 %</p> <p>CAS-szám: 68650-46-4 CoE-szám: 85c FEMA-szám: 2169</p>	Valamennyi állatfaj a macskák kivételével	–	–	–	<p>1. Az adalékanyag előkeverék formájában keverendő bele a takarmányba.</p> <p>2. Az adalékanyag és az előkeverékek használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást.</p> <p>3. Metileugenolt tartalmazó más adalékanyagokkal való keverés nem megengedett.</p> <p>4. Az adalékanyag címkéjén fel kell tüntetni a következőket: „1 kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmány ajánlott legnagyobb hatóanyag-tartalma: – brojlcersirkék és más kevésbé jelentős baromfifajok: 0,1 mg; – tojótyúkók és más kevésbé jelentős tojó és tenyészbarmfifajok, hízópulykák és nyulak: 0,15 mg; – valamennyi sertésféléhez tartozó malacok: 0,20 mg; – valamennyi hízósertésféle: 0,25 mg; – kocák, tejelő kérődzők: 0,30 mg;</p>	2032.9.12.
			Macskák	–	–	0,2		

		<p><i>Analitikai módszer</i> ⁽²⁾</p> <p>A takarmány-adalékanyagban (buchu levél illóolaj) található d-limonén és d,l-izomenton (fitokémiai markerek) meghatározására:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gázkromatográfia lángionizációs detektálással (GC-FID) (az ISO 11024 szabvány alapján) 				<ul style="list-style-type: none"> – hízalás céljából nevelt kérődzők és lovak: 0,45 mg; – borjúk (tejpótló), kutyák, halak és díszhalak: 0,5 mg; – más fajok, a macskák kivételével: 0,1 mg.” <p>5. Az előkeverék címkéjén fel kell tüntetni a hatóanyag funkciós csoportját, azonosító számát, megnevezését és hozzáadott mennyiségét, amennyiben az előkeverék címkéjén szereplő felhasználási mennyiség eredményeként a hatóanyag-tartalom meghaladná a 4. pontban megadott szintet.</p> <p>6. A takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk az adalékanyag és az előkeverékek felhasználói számára a belégzés, a bőrrel való érintkezés és a szembe kerülés jelentette veszélyek kezelésére. Ha a kockázatokat e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet kiküszöbölni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket egyéni védőeszközökkel, többek között védőmaszkkal, bőrvédő eszközökkel és szemvédővel kell használni.</p>	
--	--	---	--	--	--	--	--

⁽¹⁾ Natural sources of flavourings (Az ízesítők természetes forrásai) – 2. sz. jelentés (2007).

⁽²⁾ Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

A BIZOTTSÁG (EU) 2022/1420 VÉGREHAJTÁSI RENDELETE**(2022. augusztus 22.)****a *Corynebacterium glutamicum* NITE BP-01681 által termelt L-glutaminsav és mononátrium-glutamát valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagaként történő engedélyezéséről****(EGT-vonatkozású szöveg)**

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a takarmányozási célra felhasznált adalékanyagokról szóló, 2003. szeptember 22-i 1831/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

mivel:

- (1) Az 1831/2003/EK rendelet rendelkezik a takarmányozási célra felhasznált adalékanyagok engedélyezéséről, az engedély megadásának feltételeiről és az engedélyezési eljárásokról.
- (2) Az 1831/2003/EK rendelet 7. cikkének megfelelően kérelmet nyújtottak be a *Corynebacterium glutamicum* NITE BP-01681 által termelt L-glutaminsav és mononátrium-glutamát engedélyezésére vonatkozóan. A kérelemhez csatolták az 1831/2003/EK rendelet 7. cikkének (3) bekezdésében előírt adatokat és dokumentumokat.
- (3) A kérelem a „tápértékkel rendelkező adalékanyagok” és az „érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok” adalékanyag-kategóriába sorolandó, a *Corynebacterium glutamicum* NITE BP-01681 által termelt L-glutaminsav és mononátrium-glutamát valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagaként való engedélyezésére vonatkozik.
- (4) A kérelmező a takarmány-adalékanyag ivóvízben való felhasználásának engedélyezését is kérelmezte. Az 1831/2003/EK rendelet azonban nem engedélyezi az „aromaanyagok” ivóvízben való felhasználását. Ezért a *Corynebacterium glutamicum* KCCM 80188 által termelt mononátrium-glutamát ivóvízben való felhasználása nem engedélyezhető. Az, hogy az adalékanyag aromaanyagként történő felhasználása ivóvízben nem engedélyezett, nem zárja ki azt, hogy az anyagot vízzel bejuttatott takarmánykeverékben használják.
- (5) Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) 2022. január 26-i véleményében ⁽²⁾ megállapította, hogy a *Corynebacterium glutamicum* NITE BP-01681 által termelt L-glutaminsav és mononátrium-glutamát a javasolt felhasználási feltételek mellett nincs káros hatással sem az állatok, sem a fogyasztók biztonságára, sem pedig a környezetre. Megállapította továbbá, hogy ezek az anyagok nem tekinthetők sem bőrvagy szemirritálónak, sem bőrszenzibilizálónak, azonban belégzésük kockázatot jelent. A Bizottság ezért úgy véli, hogy megfelelő óvintézkedéseket kell hozni az emberi egészségre, különösen az adalékanyag felhasználóira gyakorolt káros hatások megelőzése érdekében. A Hatóság emellett arra a következtetésre jutott, hogy ezek az anyagok tápértékkel rendelkező adalékanyagként és aromaanyagként hatékonyak lehetnek a takarmányokban. A Hatóság úgy ítélte meg, hogy nem szükséges a forgalomba hozatal követő egyedi nyomonkövetési előírásokat elrendelni. A Hatóság ellenőrizte továbbá az 1831/2003/EK rendelettel létrehozott referencialaboratórium által benyújtott, a takarmányban található takarmány-adalékanyagra vonatkozó analitikai módszerekről szóló jelentést.
- (6) A *Corynebacterium glutamicum* NITE BP-01681 által termelt L-glutaminsav és mononátrium-glutamát értékelése azt mutatja, hogy az 1831/2003/EK rendelet 5. cikkében előírt engedélyezési feltételek teljesülnek. Ennek megfelelően a szóban forgó anyagok felhasználását az e rendelet mellékletében meghatározottak szerint engedélyezni kell.

⁽¹⁾ HL L 268., 2003.10.18., 29. o.⁽²⁾ EFSA Journal 2022;20(3):7156.

- (7) A megfelelőbb ellenőrzés érdekében korlátozásokat és feltételeket kell meghatározni. Mindenekelőtt, a takarmány-adalékanyagok címkéjén fel kell tüntetni az ajánlott mennyiséget. A szóban forgó mennyiség túllépésekor bizonyos információkat fel kell tüntetni az előkeverékek címkéjén.
- (8) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottságának véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

- (1) A mellékletben meghatározott, a „tápértékkel rendelkező adalékanyagok” adalékanyag-kategóriába és az „aminosavak, sóik és analógjaik” funkcionális csoportba tartozó anyagok takarmány-adalékanyagként való használata a mellékletben meghatározott feltételek mellett engedélyezett.
- (2) A mellékletben meghatározott, az „érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok” adalékanyag-kategóriába és az „aromaanyagok” funkcionális csoportba tartozó anyagok takarmány-adalékanyagként történő felhasználása a mellékletben meghatározott feltételek mellett engedélyezett.

2. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2022. augusztus 22-én.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN

MELLÉKLET

Az adalékanyag azonosító száma	Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárt
					mg hatóanyag/kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban			

Kategória: tápértékkel rendelkező adalékanyagok.

Funkcionális csoport: aminosavak, sóik és analógjaik

2b620i	L-glutaminsav	<p><i>Az adalékanyag összetétele</i></p> <p>L-glutaminsav</p> <p><i>A hatóanyag jellemzése</i></p> <p>a <i>Corynebacterium glutamicum</i> NITE BP-01681 által termelt L-glutaminsav</p> <p>Tisztaság: ≥ 98 %</p> <p>Kémiai képlet: C₅H₉O₄N</p> <p>CAS-szám: 56-86-0</p> <p>EINECS-szám: 200-293-7</p> <p><i>Analitikai módszer</i> ⁽¹⁾</p> <p>A takarmány-adalékanyagban található L-glutaminsav azonosítására:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a Food Chemicals Codex L-glutaminsav-ról szóló monográfiája. <p>A takarmány-adalékanyagban található L-glutaminsav mennyiségi meghatározására:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és látható vagy fluoreszcenciás meghatározással (IEC-VIS/FLD) vagy 	Valamennyi állatfaj	–	–	–	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az adalékanyag és az előkeverék használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást. 2. Az adalékanyag ivóvízen keresztül is adható. 3. Az adalékanyag és az előkeverékek felhasználóira vonatkozóan a takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk a belélegzésből, illetve a bőrrel való érintkezésből fakadó lehetséges kockázatok kezelésére. Ha a kockázatokat e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet felszámolni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket megfelelő egyéni védőeszközzel, többek között védőmaszkkal kell használni. 4. Az adalékanyag és az előkeverékek címkéjén fel kell tüntetni a következőket: „L-glutaminsavval – különösen az ivóvízen keresztül – történő kiegészítés esetén az egyensúlyhiányok elkerülése végett figyelembe kell venni az összes esszenciális és feltételen esszenciális aminosavat.” 	2032. szeptember 12.
--------	---------------	---	---------------------	---	---	---	--	----------------------

	<ul style="list-style-type: none"> – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és fotometriás meghatározással (IEC-VIS). <p>Az előkeverékekben található glutaminsav mennyiségi meghatározására:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és látható vagy fluoreszcenciás meghatározással (IEC-VIS/FLD) vagy – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és fotometriás meghatározással (IEC-VIS), 152/2009/EK bizottsági rendelet (III. melléklet, F. pont). <p>A takarmányban található glutaminsav mennyiségi meghatározására:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és fotometriás meghatározással (IEC-VIS), 152/2009/EK bizottsági rendelet (III. melléklet, F. pont). 						
--	---	--	--	--	--	--	--

(¹) Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

Az adalékanyag azonosító száma	Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárt
					mg hatóanyag/kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban			

**Kategória: érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok.
Funkcionális csoport: aromaanyagok**

2b620i	L-glutaminsav	<p>Az adalékanyag összetétele L-glutaminsav A hatóanyag jellemzése a <i>Corynebacterium glutamicum</i> NITE BP-01681 által termelt L-glutaminsav Tisztaság: $\geq 98\%$ Kémiai képlet: $C_5H_9O_4N$ CAS-szám: 56-86-0 EINECS-szám: 200-293-7 Analitikai módszer ⁽¹⁾ A takarmány-adalékanyagban található L-glutaminsav azonosítására: – a Food Chemicals Codex L-glutaminsav-ról szóló monográfiája. A takarmány-adalékanyagban található L-glutaminsav mennyiségi meghatározására: – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és látható vagy fluoreszcenciás meghatározással (IEC-VIS/FLD) vagy – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és fotometriás meghatározással (IEC-VIS).</p>	Valamennyi állatfaj	–	–	–	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az adalékanyag előkeverék formájában keverendő bele a takarmányba. 2. Az adalékanyag és az előkeverék használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást. 3. Az adalékanyag címkéjén fel kell tüntetni a következőket: „12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmány ajánlott legnagyobb hatóanyag-tartalma: 25 mg/kg.” 4. Az előkeverék címkéjén fel kell tüntetni a hatóanyag funkciós csoportját, azonosító számát, megnevezését és hozzáadott mennyiségét, amennyiben az előkeverék címkéjén javasolt felhasználási mennyiség eredményeként a hatóanyag-tartalom a teljes értékű takarmányban meghaladná a 3. pontban megadott szintet. 5. Az adalékanyag és az előkeverékek felhasználóira vonatkozóan a takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk a belélegzésből, illetve a bőrrel való érintkezésből fakadó lehetséges kockázatok kezelésére. Ha a kockázatokat e folyamatokkal vagy in- 	2032. szeptember 12.
--------	---------------	---	---------------------	---	---	---	---	----------------------

	<p>Az előkeverékekben található glutaminsav mennyiségi meghatározására:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és látható vagy fluoreszcenciás meghatározással (IEC-VIS/FLD) vagy – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és fotometriás meghatározással (IEC-VIS), 152/2009/EK bizottsági rendelet (III. melléklet, F. pont). 					<p>tézkedésekkel nem lehet felszámolni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket megfelelő egyéni védőeszközzel, többek között védőmaszkkal kell használni.</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

(⁴) Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

Az adalékanyag azonosító száma	Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárt
					mg hatóanyag/kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban			

Kategória: tápértékkel rendelkező adalékanyagok.
Funkcionális csoport: aminosavak, sóik és analógjaik

2b621ii	Mononátrium-glutamát	<p><i>Az adalékanyag összetétele</i> Mononátrium-glutamát <i>A hatóanyag jellemzése</i> a <i>Corynebacterium glutamicum</i> NITE BP-01681 által termelt mononátrium-glutamát Tisztaság: ≥ 99 % Kémiai képlet: C₅H₈NaNO₄·H₂O CAS-szám: 6106-04-3 EINECS-szám: 205-538-1 <i>Analitikai módszer</i> (1) A takarmány-adalékanyagban található mononátrium-glutamát-monohidrát azonosítására: – a Food Chemicals Codex mononátrium-glutamátról szóló monográfiája. A takarmány-adalékanyagban található mononátrium-glutamát mennyiségi meghatározására: – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és látható vagy fluoreszcenciás meghatározással (IEC-VIS/FLD) vagy – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és fotometriás meghatározással (IEC-VIS).</p>	Valamennyi állatfaj	–	–	–	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az adalékanyag és az előkeverék használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást. 2. Az adalékanyag ivóvízen keresztül is adható. 3. Az adalékanyag és az előkeverékek felhasználóira vonatkozóan a takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk a belélegzésből, illetve a bőrrel való érintkezésből fakadó lehetséges kockázatok kezelésére. Ha a kockázatok e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet felszámolni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket megfelelő egyéni védőeszközzel, többek között védőmaszkkal kell használni. 4. Az adalékanyag és az előkeverékek címkéjén fel kell tüntetni a következőket: „Mononátrium-glutamáttal – különösen az ivóvízen keresztül – történő kiegészítés esetén az egyensúlyhiányok elkerülése végett figyelembe kell venni az összes esszenciális és feltételesen esszenciális aminosavat.” 	2032. szeptember 12.
---------	----------------------	---	---------------------	---	---	---	---	----------------------

	<p>Az előkeverékekben található mononátrium-glutamát mennyiségi meghatározására:</p> <ul style="list-style-type: none">– ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és látható vagy fluoreszcenciás meghatározással (IEC-VIS/FLD) vagy– ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és fotometriás meghatározással (IEC-VIS), 152/2009/EK bizottsági rendelet (III. melléklet, F. pont). <p>A takarmányban található mononátrium-glutamát mennyiségi meghatározására:</p> <ul style="list-style-type: none">– ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és fotometriás meghatározással (IEC-VIS), 152/2009/EK bizottsági rendelet (III. melléklet, F. pont).						
--	--	--	--	--	--	--	--

(¹) Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

Az adalékanyag azonosító száma	Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárt
					mg hatóanyag/kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban			

**Kategória: érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok.
Funkcionális csoport: aromaanyagok**

2b621ii	Mononátrium-glutamát	<p><i>Az adalékanyag összetétele</i> Mononátrium-glutamát <i>A hatóanyag jellemzése</i> a <i>Corynebacterium glutamicum</i> NITE BP-01681 által termelt mononátrium-glutamát Tisztaság: ≥ 99 % Kémiai képlet: C₅H₈NaNO₄·H₂O CAS-szám: 6106-04-3 EINECS-szám: 205-538-1 <i>Analitikai módszer</i> (1) A takarmány-adalékanyagban található mononátrium-glutamát-monohidrát azonosítására: – a Food Chemicals Codex mononátrium-glutamátról szóló monográfiája. A takarmány-adalékanyagban található mononátrium-glutamát mennyiségi meghatározására: – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és látható vagy fluoreszcenciás meghatározással (IEC-VIS/FLD) vagy – ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és fotometriás meghatározással (IEC-VIS).</p>	Valamennyi állatfaj	–	–	–	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az adalékanyag előkeverék formájában keverendő bele a takarmányba. 2. Az adalékanyag és az előkeverék használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást. 3. Az adalékanyag címkéjén fel kell tüntetni a következőket: „12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmány ajánlott legnagyobb hatóanyag-tartalma: 25 mg/kg.” 4. Az előkeverék címkéjén fel kell tüntetni a hatóanyag funkciós csoportját, azonosító számát, megnevezését és hozzáadott mennyiségét, amennyiben az előkeverék címkéjén javasolt felhasználási mennyiség eredményeként a hatóanyag-tartalom a teljes értékű takarmányban meghaladná a 3. pontban megadott szintet. 5. Az adalékanyag és az előkeverékek felhasználóira vonatkozóan a takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk a belélegzésből, illetve a bőrrel való érintkezésből fakadó lehetséges kockázatok kezelésére. Ha a kockázatok e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet felszámolni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket megfelelő egyéni védőeszközzel, többek között védőmaszkkal kell használni. 	2032. szeptember 12.
---------	----------------------	--	---------------------	---	---	---	--	----------------------

	<p>Az előkeverékekben található mononátrium-glutamát mennyiségi meghatározására:</p> <ul style="list-style-type: none">– ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és látható vagy fluoreszcenciás meghatározással (IEC-VIS/FLD) vagy– ioncserés kromatográfia oszlopról való eluálódás utáni származékképzéssel és fotometriás meghatározással (IEC-VIS), 152/2009/EK bizottsági rendelet (III. melléklet, F. pont).						
--	--	--	--	--	--	--	--

(⁴) Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

A BIZOTTSÁG (EU) 2022/1421 VÉGREHAJTÁSI RENDELETE**(2022. augusztus 22.)****a *Citrus sinensis* (L.) Osbeckből nyert sajtolt narancsillóolaj, desztillált narancsillóolaj és koncentrált narancsillóolaj valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagaként történő engedélyezéséről****(EGT-vonatkozású szöveg)**

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a takarmányozási célra felhasznált adalékanyagokról szóló, 2003. szeptember 22-i 1831/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

mivel:

- (1) Az 1831/2003/EK rendelet rendelkezik a takarmányozási célra felhasznált adalékanyagok engedélyezéséről, az engedély megadásának feltételeiről és az engedélyezési eljárásokról. Az említett rendelet 10. cikkének (2) bekezdése előírja a 70/524/EGK tanácsi irányelv ⁽²⁾ alapján engedélyezett adalékanyagok újraértékelését.
- (2) A sajtolt narancsillóolajat, a desztillált narancsillóolajat és a koncentrált narancsillóolajat valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagaként a 70/524/EGK irányelvnek megfelelően határozatlan időre engedélyezték. Az említett adalékanyagokat ezt követően az 1831/2003/EK rendelet 10. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint meglévő termékeként felvették a takarmány-adalékanyagok közösségi nyilvántartásába.
- (3) Az 1831/2003/EK rendelet 7. cikkével összefüggésben értelmezett 10. cikke (2) bekezdésének megfelelően kérelmet nyújtottak be a *Citrus sinensis* (L.) Osbeckből nyert sajtolt narancsillóolaj, desztillált narancsillóolaj és koncentrált narancsillóolaj valamennyi állatfaj takarmány-adalékanyagaként történő újraértékelésére vonatkozóan.
- (4) A kérelmező az adalékanyagoknak az „érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok” adalékanyag-kategóriába, valamint az „aromaanyagok” funkcionális csoportba való besorolását kérte. A kérelemhez csatolták az 1831/2003/EK rendelet 7. cikkének (3) bekezdésében előírt adatokat és dokumentumokat.
- (5) A kérelmező az adalékanyagok ivóvízben történő felhasználásának engedélyezését is kérte. Az 1831/2003/EK rendelet azonban nem engedélyezi az aromaanyagok ivóvízben való felhasználását. Ezért az említett adalékanyagok ivóvízben történő felhasználása nem engedélyezhető.
- (6) Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) 2021. szeptember 29-i véleményében ⁽³⁾ megállapította, hogy a *Citrus sinensis* (L.) Osbeckből nyert sajtolt narancsillóolaj, desztillált narancsillóolaj és koncentrált narancsillóolaj a javasolt felhasználási feltételek mellett nincs káros hatással sem az állatok, sem a fogyasztók egészségre, sem pedig a környezetre. Nem lehetett azonban következtetéseket levonni a kutyákra, macskákra, díszhalakra és díszmadarakra vonatkozóan, amelyek általában nincsenek kitéve a citrusfélék melléktermékeinek. A Hatóság azt is megállapította, hogy a *Citrus sinensis* (L.) Osbeckből nyert sajtolt narancsillóolaj, desztillált narancsillóolaj és koncentrált narancsillóolaj bőr- és szemirritáló hatásúnak, valamint bőr- és légzőszervi szenzibilizálóknak tekintendő. A Bizottság ezért úgy véli, hogy megfelelő óvintézkedéseket kell hozni az emberi egészségre, különösen az adalékanyag felhasználóira gyakorolt káros hatások megelőzése érdekében.

⁽¹⁾ HL L 268., 2003.10.18., 29. o.⁽²⁾ A Tanács 70/524/EGK irányelve (1970. november 23.) a takarmány-adalékanyagokról (HL L 270., 1970.12.14., 1. o.).⁽³⁾ EFSA Journal 2021;19(11):6891.

- (7) A Hatóság megállapította továbbá, hogy mivel a *Citrus sinensis* (L.) Osbeckből nyert sajtolt narancsillóolaj, desztillált narancsillóolaj és koncentrált narancsillóolaj elfogadott élelmiszer-ízesítő, és alapvetően az élelmiszereknél betöltött funkciójával azonos szerepet töltene be takarmányokban felhasználva is, hatásosságának más módon történő bizonyítása nem szükséges. A Hatóság ellenőrizte továbbá az 1831/2003/EK rendelettel létrehozott referencialaboratórium által benyújtott, a takarmányban található takarmány-adalékanyagra vonatkozó analitikai módszerekről szóló jelentést.
- (8) A *Citrus sinensis* (L.) Osbeckből nyert sajtolt narancsillóolaj, desztillált narancsillóolaj és koncentrált narancsillóolaj értékelése azt mutatja, hogy az 1831/2003/EK rendelet 5. cikkében előírt engedélyezési feltételek teljesülnek. Ennek megfelelően a szóban forgó anyagok felhasználását az e rendelet mellékletében meghatározottak szerint engedélyezni kell.
- (9) A megfelelőbb ellenőrzés érdekében bizonyos feltételeket kell meghatározni. Mindenekelőtt, a takarmány-adalékanyagok címkéjén fel kell tüntetni az ajánlott mennyiséget. A szóban forgó mennyiség túllépésekor bizonyos információkat fel kell tüntetni az előkeverékek címkéjén.
- (10) Az, hogy az adalékanyagok aromaanyagként történő felhasználása ivóvízben nem engedélyezett, nem zárja ki azt, hogy az anyagokat vízzel bejuttatott takarmánykeverékekben használják.
- (11) Mivel semmilyen biztonsági ok nem indokolja az érintett anyagok engedélyezési feltételeire vonatkozó módosítások azonnali alkalmazását, helyénvaló átmeneti időszakot biztosítani az érdekelt felek számára, hogy felkészülhessenek az engedélyezésből adódó új követelmények teljesítésére.
- (12) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottságának véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Engedélyezés

A mellékletben meghatározott, az „érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok” adalékanyag-kategóriába és az „aromaanyagok” funkcionális csoportba tartozó anyagok takarmány-adalékanyagként történő felhasználása a mellékletben meghatározott feltételek mellett engedélyezett.

2. cikk

Átmeneti intézkedések

(1) A mellékletben meghatározott anyagok és az azokat tartalmazó előkeverékek, amelyeket 2023. március 12. előtt állítottak elő és címkéztek a 2022. szeptember 12. előtt alkalmazandó szabályoknak megfelelően, a meglévő készletek kimerüléséig továbbra is forgalomba hozhatók és felhasználhatók.

(2) A mellékletben meghatározott anyagokat tartalmazó azon takarmánykeverékek és takarmány-alapanyagok, amelyeket 2023. szeptember 12. előtt állítottak elő és címkéztek a 2022. szeptember 12. előtt alkalmazandó szabályoknak megfelelően, a meglévő készletek kimerüléséig továbbra is forgalomba hozhatók és felhasználhatók, amennyiben azokat élelmiszer-termelő állatok takarmányozására szánják.

3. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2022. augusztus 22-én.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN

MELLÉKLET

Az adalékanyag azonosító száma	Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárt
					mg/kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban			

Kategória: érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok. Funkcionális csoport: aromaanyagok

2b143-eo	Sajtoltnarancsillóolaj	<p><i>Az adalékanyag összetétele</i></p> <p>A <i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck ⁽¹⁾ gyümölcshéjából nyert sajtoltnarancsillóolaj</p> <p>Folyékony formában</p> <p><i>A hatóanyag jellemzése</i></p> <p>A <i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck gyümölcshéjából hidegsajtolással nyert illóolaj, az Európa Tanács által meghatározottak szerint ⁽²⁾</p> <p>Az illékony frakcióban:</p> <p>d-Limonén: 93–97 %</p> <p>Mircén: 1,5–3,5 %</p> <p>Szabinén: 0,1–1,0 %</p> <p>α-Pinén: 0,4–0,8 %</p> <p>Linalool: 0,1–0,7 %</p> <p>Dekanal: 0,1–0,7 %</p> <p>Oktanal: 0,1–0,6 %</p>	Brojlercsirkék és egyéb kevésbé jelentős hízóbaromfifajok	–	–	80	<p>1. Az adalékanyag előkeverék formájában keverendő bele a takarmányba.</p> <p>2. Az adalékanyag és az előkeverékek használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást.</p> <p>3. Más botanikai adalékanyagokkal keverhető, amennyiben az ilyen keverékek által a takarmányokhoz adott perilldehid mennyisége nem éri el a fajra vagy állatkategoriára vonatkozóan meghatározott, egyetlen adalékanyag felhasználásából származó maximális vagy ajánlott mennyiséget.</p> <p>4. A takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk az adalékanyag és az előkeverékek felhasználói számára a belégzés, a bőrrel való érintkezés és a szembe kerülés jelentette veszélyek kezelésére. Ha a kockázatokat e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet kiküszöbölni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket egyéni védőeszközökkel, többek között védőmaszkkal, bőrvédő eszközökkel és szemvédővel kell használni.</p>	2032.9.12.
			Hízópulykák	–	–	172		
			Valamennyi hízósertésféle	–	–	144		

<p>Perillaldehid: < 0,05 % CAS-szám: 8028-48-6 EINECS-szám: 232-433-8 FEMA-szám: 2825 CoE-szám: 143 Analitikai módszer ⁽¹⁾ A takarmány-adalékanyagban található d-limonén (fitokémiai marker) meghatározására: – gázkromatográfia lángionizációs detektálással (GC-FID) – (az ISO 3140 szabvány szerint)</p>	Kocák	–	–	200
	Kérődzők	–	–	130
	Lovak	–	–	230
	Nyulak Halak, a díszhalak kivételével	–	–	50
	Egyéb fajok	–	–	50

⁽¹⁾ Szinonimák: Citrus sinensis (L.) Pers., Citrus aurantium (L.) Dulcis.

⁽²⁾ Natural sources of flavourings – Report No. 2 [Az ízesítők természetes forrásai – 2. sz. jelentés] (2007).

⁽³⁾ Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

Az adalékanyag azonosító száma	Az engedély jogosultjának neve Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárt
					mg/kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban			
Kategória: érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok. Funkcionális csoport: aromaanyagok								
2b143-di	Desztillált narancsillóolaj	<p><i>Az adalékanyag összetétele</i></p> <p>Narancs illóolaj desztillátuma (illékony frakció), amelyet a <i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck gyümölcshéjból nyernek.</p> <p>Folyékony formában</p> <p><i>A hatóanyag jellemzése</i></p> <p>A <i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck gyümölcshéjből hidegsajtólással nyert narancsillóolaj desztillációjával nyert illékony frakció, az Európa Tanács által meghatározottak szerint ⁽¹⁾</p> <p>d-Limonén: 93–97,5 %</p> <p>Mircén: 1,5–3,5 %</p> <p>Szabinén: 0,2–1,0 %</p> <p>α-Pinén: 0,3–0,8 %</p> <p>Linalool: 0,05–0,5 %</p> <p>Oktanal: 0,05–0,4 %</p> <p>Perillaldehid: < 0,005 %</p>	Brojlercsirkék és egyéb kevésbé jelentős hízóbaromfifajok	–	–	80	<p>1. Az adalékanyag előkeverék formájában keverendő bele a takarmányba.</p> <p>2. Az adalékanyag és az előkeverékek használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást.</p> <p>3. Más botanikai adalékanyagokkal keverhető, amennyiben az ilyen keverékek által a takarmányokhoz adott perilldehid mennyisége nem éri el a fajra vagy állatkategóriára vonatkozóan meghatározott, egyetlen adalékanyag felhasználásából származó maximális vagy ajánlott mennyiséget.</p> <p>4. A takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk az adalékanyag és az előkeverékek felhasználói számára a belégzés, a bőrrel való érintkezés és a szembe kerülés jelentette veszélyek kezelésére. Ha a kockázatokat e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet kiküszöbölni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket egyéni védőeszközökkel, többek között védőmaszkkal, bőrvédő eszközökkel és szemvédővel kell használni.</p>	2032.9.12.
			<i>Suidae (Sertésfélék)</i>	–	–	200		
			Kérődzők	–	–	130		
			Lovak	–	–	225		

	CAS-szám: 8028-48-6 CoE-szám: 143 Analitikai módszer ⁽²⁾ A takarmány-adalékanyagban található d-limonén (fitokémiai marker) meghatározására: – gázkromatográfia lángionizációs detektálással (GC-FID) – (az ISO 3140 szabvány szerint)	Nyulak	–	–	80	
		Halak, a díszhalak kivételével				
		Egyéb fajok	–	–	80	

⁽¹⁾ Natural sources of flavourings – Report No. 2 [Az ízesítők természetes forrásai – 2. sz. jelentés] (2007).

⁽²⁾ Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

Az adalékanyag azonosító száma	Az engedély jogosultjának neve Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárt
					mg/kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban			
Kategória: érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok. Funkcionális csoport: aromaanyagok								
2b143-f	Koncentrált narancsolaj	<i>Az adalékanyag összetétele</i>	Brojlercsirkék és egyéb kevésbé jelentős hízóbaromfifajok	–	–	15,5	1. Az adalékanyag előkeverék formájában keverendő bele a takarmányba. 2. Az adalékanyag és az előkeverékek használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást. 3. Más botanikai adalékanyagokkal keverhető, amennyiben az ilyen keverékek által a takarmányokhoz adott perilldehid mennyisége nem éri el a fajra vagy állatkategóriára vonatkozóan meghatározott, egyetlen adalékanyag felhasználásából származó maximális vagy ajánlott mennyiséget. 4. A takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk az adalékanyag és az előkeverékek felhasználói számára a belégzés, a bőrrel való érintkezés és a szembe kerülés jelentette veszélyek kezelésére. Ha a kockázatokat e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet kiküszöbölni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket egyéni védőeszközökkel, többek között védőmaszkkal, bőrvédő eszközökkel és szemvédővel kell használni.	2032.9.12.
		Folyékony formában	Tojótúyúk és egyéb kevésbé jelentős tojó- és tenyészbaromfifajok	–	–	23,5		
		<i>A hatóanyag jellemzése</i>	Hízópulykák	–	–	21		
		<i>A Citrus sinensis (L.) Osbeck gyümölcshéjából nyert koncentrált olaj.</i>	Valamennyi hízósertésféle	–	–	34		
		Nem illékony frakció: 10,5 %	A sertésfélék valamennyi fajához tartozó malacok	–	–	28,5		
		<i>Az illékony frakcióban:</i>	Kocák	–	–	41,5		
		d-Limonén: 89–96 % Dekanal: 0,5–2 % Linalool: 0,7–1,7 % Mircén: 0,1–1,0 % Geraniál: 0,1–1,0 %	Borjak (tejpótlók)	–	–	66,5		

<p>Perillaldehid: < 0,3 %</p> <p>CAS-szám: 8028-48-6</p> <p>FEMA-szám: 2822</p> <p>Analitikai módszer ⁽²⁾</p> <p>A takarmány-adalékanyagban található d-limonén (fitokémiai marker) meghatározására:</p> <p>– gázkromatográfia lángionizációs detektálással (GC-FID) – (az ISO 3140 szabvány szerint)</p>	Hizlás céljából nevelt kérődzők	–	–	62,5	
	Tejelő kérődzők	–	–	40,5	
	Lovak	–	–	62,5	
	Nyulak	–	–	25	
	Halak, a díszhalak kivételével	–	–	70	
	Egyéb fajok	–	–	15,5	

⁽¹⁾ Natural sources of flavourings – Report No. 2 [Az ízesítők természetes forrásai – 2. sz. jelentés] (2007).

⁽²⁾ Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

Az adalékanyag azonosító száma	Az engedély jogosultjának neve Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárt								
					mg/kg	12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban										
Kategória: érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok. Funkcionális csoport: aromaanyagok																
2b143-f-i	Koncentrált narancsolaj	<i>Az adalékanyag összetétele</i>	Brojlercsirkék és egyéb kevésbé jelentős hízóbaromfifajok	–	–	5,5	1. Az adalékanyag előkeverék formájában keverendő bele a takarmányba. 2. Az adalékanyag és az előkeverékek használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást. 3. Más botanikai adalékanyagokkal keverhető, amennyiben az ilyen keverékek által a takarmányokhoz adott perilldehid mennyisége nem éri el a fajra vagy állatkategóriára vonatkozóan meghatározott, egyetlen adalékanyag felhasználásából származó maximális vagy ajánlott mennyiséget. 4. A takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk az adalékanyag és az előkeverékek felhasználói számára a belégzés, a bőrrel való érintkezés és a szembe kerülés jelentette veszélyek kezelésére. Ha a kockázatokat e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet kiküszöbölni vagy minimálisan csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket egyéni védőeszközökkel, többek között védőmaszkkal, bőrvédő eszközökkel és szemvédővel kell használni.	2032.9.12.								
		Folyékony formában							Tojótúrók és egyéb kevésbé jelentős tojó- és tenyészbaromfifajok	–	–	8				
		<i>A hatóanyag jellemzése</i>							Hízópulykák	–	–	7				
		<i>A Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck gyümölcshéjából sajtolással nyert narancsillóolaj szakaszos lepárlásával előállított koncentrált olaj, az Európa Tanács által meghatározottak szerint ⁽¹⁾														
		Nem illékony frakció: 20,9 %											Valamennyi hízósertésféle	–	–	11,5
		Az illékony frakcióban:											A sertésfélék valamennyi fajához tartozó malacok	–	–	9,5
d-Limonén: 79–89 % Dekanal: 3,0–5,0 % Linalool: 2,0–5,0 % Mircén: 0,1–1,0 % Geraniál: 0,5–1,8 % Perillaldehid: < 0,6 %	Kocák	–	–	14												

<p>CAS-szám: 8028-48-6 FEMA-szám: 2822</p> <p><i>Analitikai módszer</i> ⁽²⁾</p> <p>A takarmány-adalékanyagban található d-limonén (fitokémiai marker) meghatározására:</p> <p>– gázkromatográfia lángionizációs detektálással (GC-FID) – (az ISO 3140 szabvány szerint)</p>	Borjak (tejpótlók)	–	–	23
	Hizlás céljából nevelt kérődzők	–	–	21,5
	Tejelő kérődzők	–	–	14
	Lovak	–	–	21,5
	Nyulak	–	–	8,5
	Halak, a díszhalak kivételével	–	–	24,5
	Egyéb fajok	–	–	5,5

⁽¹⁾ Natural sources of flavourings – Report No. 2 [Az ízesítők természetes forrásai – 2. sz. jelentés] (2007).

⁽²⁾ Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

Az adalékanyag azonosító száma	Adalékanyag	Összetétel, kémiai képlet, leírás, analitikai módszer	Állatfaj vagy -kategória	Maximális életkor	Legkisebb tartalom	Legnagyobb tartalom	Egyéb rendelkezések	Az engedély lejárta
					mg/kg	12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmányban		
Kategória: érzékszervi tulajdonságokat javító adalékanyagok. Funkcionális csoport: aromaanyagok								
2b143-f-ii	Koncentrált narancsolaj	<p><i>Az adalékanyag összetétele</i></p> <p>A <i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck gyümölcshéjából nyert koncentrált olaj.</p> <p>Folyékony formában</p> <p><i>A hatóanyag jellemzése</i></p> <p>A <i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck gyümölcshéjából sajtolással nyert narancsillóolaj szakaszos lepárlásával előállított koncentrált olaj, az Európa Tanács által meghatározottak szerint (*)</p> <p>Nem illékony frakció: 18 %</p> <p>Az illékony frakcióban:</p> <p>d-Limonén: 85–95 %</p> <p>Linalool: 0,5–4 %</p> <p>CAS-szám: 8028-48-6</p> <p>FEMA-szám: 2822</p>	Valamennyi állatfaj	–	–	–	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az adalékanyag előkeverék formájában keverendő bele a takarmányba. 2. Az adalékanyag és az előkeverékek használati utasításában fel kell tüntetni a tárolási feltételeket és a hőkezeléssel szembeni stabilitást. 3. Az adalékanyag címkéjén fel kell tüntetni a következőket: „1 kg 12 %-os nedvességtartalmú teljes értékű takarmány ajánlott legnagyobb hatóanyag-tartalma: – Brojlercsirkék és egyéb kevésbé jelentős hízóbaromfifajok, tojótyúk és egyéb kevésbé jelentős tojó- és tenyészbarmfifajok, hízópulykák, sertésfélék: 50 mg, – Borjak (tejpótlók): 70 mg, – Kérődzők, a juhok és kecskék kivételével: 60 mg, – Juhok és kecskék: 70 mg, – Halak, díszhalak: 2 mg, – Egyéb szárazföldi állatok: 50 mg.” 4. Az előkeverék címkéjén fel kell tüntetni a hatóanyag funkciós csoportját, azonosító számát, megnevezését és hozzáadott mennyiségét, amennyiben az előkeverék címkéjén szereplő felhasználási mennyiség eredményeként a hatóanyag-tartalom meghaladná a 3. pontban megadott szintet. 	2032.9.12.

		<p><i>Analitikai módszer</i> ⁽²⁾</p> <p>A takarmány-adalékanyagban található d-limonén (fitokémiai marker) meghatározására:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gázkromatográfia lángionizációs detektálással (GC-FID) – (az ISO 3140 szabvány szerint) 					<p>5. A takarmányipari vállalkozóknak munkafolyamatokat és szervezeti intézkedéseket kell meghatározniuk az adalékanyag és az előkeverékek felhasználói számára a belégzés, a bőrrel való érintkezés és a szembe kerülés jelentette veszélyek kezelésére. Ha a kockázatokat e folyamatokkal vagy intézkedésekkel nem lehet kiküszöbölni vagy minimálisra csökkenteni, akkor az adalékanyagot és az előkeverékeket egyéni védőeszközökkel, többek között védőmaszkkal, bőrvédő eszközökkel és szemvédővel kell használni.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--	--

⁽¹⁾ Natural sources of flavourings – Report No. 2 [Az ízesítők természetes forrásai – 2. sz. jelentés] (2007).

⁽²⁾ Az analitikai módszerek részletes leírása a referencialaboratórium honlapján található: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eurl-fa-eurl-feed-additives/eurl-fa-authorisation/eurl-fa-evaluation-reports_en

NEMZETKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKKAL LÉTREHOZOTT SZERVEK ÁLTAL ELFOGADOTT JOGI AKTUSOK

AZ EU–GRÚZIA TÁRSULÁSI TANÁCS 1/2022 AJÁNLÁSA

(2022. augusztus 16.)

a 2021–2027-es időszakra vonatkozó EU–Grúzia társulási menetrendről [2022/1422]

AZ EU–GRÚZIA TÁRSULÁSI TANÁCS,

tekintettel az egyrészt az Európai Unió, az Európai Atomenergia-közösség és tagállamaik, másrészt Grúzia közötti társulási megállapodásra,

mivel:

- (1) Az egyrészt az Európai Unió, az Európai Atomenergia-közösség és tagállamaik, másrészt Grúzia közötti társulási megállapodást (a továbbiakban: a megállapodás) ⁽¹⁾ 2014. június 27-én írták alá, és 2016. július 1-jén hatályba lépett.
- (2) A megállapodás 406. cikkének (1) bekezdése értelmében a megállapodás célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a Társulási Tanács hatáskörrel rendelkezik arra, hogy ajánlásokat fogadjon el.
- (3) A megállapodás 420. cikke (1) bekezdésének értelmében a Felek minden általános vagy különös intézkedést meghoznak, amelyek a megállapodás szerinti kötelezettségeik teljesítéséhez szükségesek, és biztosítják a megállapodásban foglalt célkitűzések megvalósítását.
- (4) A Társulási Tanács eljárási szabályzatának 11. cikke lehetővé teszi, hogy írásbeli eljárásban határozatokat hozzanak és javaslatokat tegyenek, ha mindkét Fél beleegyezik ebbe.
- (5) Az Unió és Grúzia megállapodott abban, hogy megerősítik partnerségüket azáltal, hogy megállapodnak a 2021–2027-es időszakra vonatkozó prioritásokról (a továbbiakban: a 2021–2027-es időszakra vonatkozó EU–Grúzia társulási menetrend) a megállapodásban meghatározott politikai társulás és gazdasági integráció célkitűzéseinek elérésére irányuló közös munka tekintetében.
- (6) A megállapodás részes Felei megállapodtak a 2021–2027-es időszakra vonatkozó EU–Grúzia társulási menetrend szövegéről, amely támogatja a megállapodás végrehajtását, és az együttesen azonosított közös érdekű területeken való együttműködésre összpontosít,

ELFOGADTA A KÖVETKEZŐ AJÁNLÁST:

1. cikk

A Társulási Tanács ajánlja, hogy a Felek hajtsák végre a mellékletben foglalt 2021–2027-es időszakra vonatkozó EU–Grúzia társulási menetrendet.

2. cikk

A mellékletben foglalt, a 2021–2027-es időszakra szóló EU–Grúzia társulási menetrend a 2017. november 20-án elfogadott EU–Grúzia társulási menetrend helyébe lép.

⁽¹⁾ HL L 261., 2014.8.30., 4. o.

3. cikk

Ez az ajánlás az elfogadása napján lép hatályba.

Kelt Tbilisziben, 2022. augusztus 16-án.

a Társulási Tanács részéről
az elnök
Irakli GARIBASHVILI

MELLÉKLET

TÁRSULÁSI MENETREND AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS GRÚZIA KÖZÖTT (2021–2027)

Tartalom

Bevezetés

1. A társulási menetrend végrehajtására vonatkozó elvek, eszközök és források

2. A társulási menetrend prioritásai

A. Intézkedést igénylő kulcsfontosságú prioritások

1. A reziliens, fenntartható és integrált gazdaságok területén
2. Az elszámoltatható intézmények, a jogállamiság és a biztonság területén
3. A környezet- és éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia területén
4. A reziliens digitális átállás területén
5. A reziliens, méltányos és befogadó társadalmak területén
6. A kül- és biztonságpolitika területén

B. A társulási menetrend rövid és középtávú prioritásai

1. Demokrácia, emberi jogok és felelősségteljes kormányzás
2. Kül- és biztonságpolitika
3. Jogérvényesülés, szabadság és biztonság
4. Kereskedelem és kereskedelemmel kapcsolatos ügyek
5. Gazdasági és ágazati együttműködés
6. Összeköttetés, energia, környezet, éghajlat-politika és polgári védelem
7. Mobilitás és az emberek közötti kapcsolatok

BEVEZETÉS

2014. június 27-én az Európai Unió és tagállamai, valamint Grúzia (a továbbiakban: a Felek) ambiciózus és innovatív társulási megállapodást írtak alá, mely mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térséget is magában foglal. A megállapodás kötelező, szabályokra épülő rendelkezéseket tartalmaz és megerősített együttműködésről rendelkezik. A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségre vonatkozó megállapodást ideiglenesen 2014. szeptember 1-jétől alkalmazták. A megerősítési folyamat lezárását követően a társulási megállapodás teljes körű alkalmazása 2016. július 1-jén vette kezdetét.

Az EU és Grúzia által ezt követően elfogadott társulási menetrendek előkészítik és megkönnyítik a társulási megállapodás végrehajtását. A társulási menetrend prioritásai kiegészítik az EU és Grúzia azon feladatait, hogy maradéktalanul végrehajtsák a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás rendelkezéseit. Az a tény, hogy a társulási menetrend kisszámú prioritásra összpontosít, nem érinti az egyéb vonatkozó megállapodások, illetve a keleti partnerség multilaterális irányvonala alapján jelenleg folyó párbeszéd terjedelmét, vagy az arra szóló felhatalmazást. A társulási menetrend nem érinti továbbá a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás hatálybalépése óta tett kötelezettségvállalások végrehajtását, és támogatja a dinamikus jogszabály-közelítés elvét.

Továbbá 2017. március 28-án életbe lépett Grúzia biometrikus útlevelel rendelkező állampolgárai számára a vízummentes utazás a schengeni országokba, ami jelentősen javította a két Fél közötti mobilitást és az emberek közötti kapcsolatokat, biztonságos és megfelelően irányított környezetben. Az aktualizált társulási menetrendnek ezért célja az is, hogy a vízummentes utazás feltételei folyamatosan teljesüljenek, a vízumliberalizációs folyamat keretében tett kötelezettségvállalásokkal és a Bizottság által a vízummentesség-felfüggesztési mechanizmus keretében kiadott rendszeres jelentésekben foglalt ajánlásokkal összhangban. Mechanizmus. A migrációval kapcsolatos – többek között az irreguláris migráció, a grúzai állampolgárok által benyújtott megalapozatlan menedékkérelmek, valamint a közrenddel és a biztonsággal kapcsolatos kihívások terén felmerülő – kérdések kezelése továbbra is fontos prioritás az EU és Grúzia között a vízumliberalizációval összefüggésben folytatott együttműködésben. A legális migráció megkönnyítésének lehetőségeit alaposabban meg kell vizsgálni.

E dokumentum aktualizálja és új alapokra helyezi a 2017–2020-as időszakra vonatkozó társulási menetrendet, és új prioritásokat határoz meg a politikai társulásra és a gazdasági integrációra vonatkozó, a 2021 és 2027 közötti időszakra szóló társulási megállapodásban meghatározott célkitűzések elérésére irányuló közös munka tekintetében. Különbséget tesz a rövid távú prioritások (melyek tekintetében 3–4 éven belül várnak jelentős előrelépést vagy várják azok megvalósulását) és a középtávú prioritások (melyek tekintetében 7 éven belül várnak jelentős előrelépést vagy várják azok megvalósulását) között. A Társulási Tanács felügyeli és nyomon követi a társulási megállapodás alkalmazását és végrehajtását, valamint – a társulási megállapodás alapján létrehozott Társulási Bizottság és albizottságok segítségével – rendszeresen felülvizsgálja e megállapodás működését a megállapodás célkitűzéseinek fényében.

Ez a társulási menetrend az elfogadásának időpontjától 2027 végéig alkalmazandó. A társulási menetrend bármikor módosítható vagy aktualizálható az EU–Grúzia Társulási Tanács megállapodásával.

1. A TÁRSULÁSI MENETREND VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ ELVEK, ESZKÖZÖK ÉS FORRÁSOK

A következő közös elvek vezérlik továbbra is a társulási menetrend végrehajtását:

- A társulási menetrend keretében hozott intézkedéseket a társulási megállapodásnak/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásnak – így annak preambulumának is – maradéktalanul megfelelően kell végrehajtani.
- A társulási menetrendet az átláthatóság, az elszámoltathatóság és az inkluzivitás elveinek maradéktalan tiszteletben tartása mellett kell végrehajtani.
- A társulási menetrend mindkét Fél szerepvállalását igényli és a társulással kapcsolatos reformokról folytatott párbeszédet követel.
- A társulási menetrend kézzelfogható és meghatározott eredmények elérését célozza gyakorlati intézkedések fokozatos végrehajtása révén.
- A Felek elismerik annak fontosságát, hogy megfelelő és elegendő politikai, technikai és pénzügyi eszközzel támogassák az egyeztetett prioritásokat.

- A társulási menetrend végrehajtása nyomon követés, az általános előrehaladásra is vonatkozó éves jelentéstétel és értékelés tárgyát fogja képezni. Az elért eredményeket felülvizsgálják, többek között a társulási megállapodásban meghatározott intézményi struktúrák keretében. A civil társadalmat is arra ösztönzik, hogy nyomonkövetési tevékenységeit a társulási menetrendre összpontosítsa.
- Az Európai Unió támogatja Grúziát a társulási menetrendben meghatározott célkitűzések és prioritások végrehajtásában. Ehhez igénybe veszi az összes rendelkezésre álló uniós támogatást, szakértelmet és tanácsot, a bevált gyakorlatokat és know-how-t, információkat oszt meg, támogatást nyújt a kapacitásépítéshez és az intézményfejlesztéshez, továbbá új támogatási eszközöket alakít ki. Az EU hangsúlyozza, hogy az uniós támogatás biztosítása a reformok tekintetében elért eredményekhez kapcsolódó, együttesen elfogadott szigorú feltételekhez kötött. Az EU másokkal is együtt fog működni annak érdekében, hogy a Grúzia más partnereitől származó támogatásokat összehangolják, valamint megerősíti az „Európa együtt” elnevezésű támogatás összehangolt megközelítését, amely ötvözi az EU-tól, annak tagállamaitól és a pénzügyi intézményektől származó forrásokat. A megfelelő uniós pénzügyi eszközök szintén rendelkezésre fognak állni a társulási menetrend végrehajtásának elősegítésére. Mindazonáltal a társulási menetrend önmagában véve nem egy pénzügyi programozási dokumentum, és nem helyettesíti a Felek általi pénzügyi programozást, illetve megoldásokat.

Elismerve, hogy a társulási menetrend a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás végrehajtásának elsődleges eszköze, a társulási menetrendben meghatározott prioritások tükrözik „A keleti partnerségre vonatkozó politika 2020 után: A reziliencia erősítése – a mindenki számára előnyös keleti partnerség” című közös közleményben ⁽¹⁾ és a keleti partnerség csúcstalálkozóján elfogadott nyilatkozatban ⁽²⁾ felvázolt hosszú távú szakpolitikai célkitűzéseket, amelyek a keleti partnerség 2020 utáni prioritásainak alapját fogják képezni. Ezen prioritások támasztják alá a Grúziának nyújtott uniós támogatást, a Szomszédosági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközben (NDICI) és a 2020 utáni időszakra vonatkozó megfelelő programozási dokumentumokban foglaltaknak megfelelően. Az EU más uniós eszközökből is nyújthat támogatást. A támogatás nyújtására az uniós külső támogatásra vonatkozó végrehajtási szabályok és eljárások maradéktalan betartása mellett kerül sor. Az EU által nyújtott támogatás tükrözni fogja az EU feltételrendszeren és ösztönzőkön alapuló megközelítését, és e támogatásnak feltétele lesz az elfogadott reformok végrehajtása.

2. A TÁRSULÁSI MENETREND PRIORITÁSAI

A közös értékek és elvek megszilárdításához és előmozdításához az EU és Grúzia kulcsfontosságú prioritásnak tartja a társulási megállapodás és a társulási menetrend végrehajtását, amint abban az EU és Grúzia megállapodott. A társulási megállapodás lehetővé teszi a partnerek és az Európai Unió közötti politikai társulás és gazdasági integráció folyamatának felgyorsítását.

A társulási megállapodás aláírása óta Grúzia lépéseket tett és jelentős reformokat hajtott végre a megállapodás hatékony végrehajtása érdekében. A két Fél elismeri az Unióval való politikai társulás és gazdasági integráció elmélyítése terén Grúzia által elért eredményeket, valamint az olyan területeken jelentkező kihívásokat, mint a közös alapvető értékek, a jogállamiság és az igazságügyi reform, és ismételten hangsúlyozza, hogy további intézkedésekre van szükség jelentős és fenntartható előrelépéshez annak érdekében, hogy a polgárok teljes mértékben élvezhessék az EU–Grúzia társulási megállapodás előnyeit.

Ezen társulási menetrend időtartama alatt az Unió és Grúzia közötti együttműködés szempontjából létfontosságú Grúzia demokratikus és jogállamisági menetrendjének előmozdítása ambiciózus, széles körű és inkluzív folyamat keretében végrehajtott politikai, igazságügyi és korrupcióellenes reformok révén.

A társulási megállapodás, illetve az ahhoz kapcsolódó mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségek hatékony megvalósítása – a szabályozás közelítésének szélesebb körű folyamatához és az ahhoz kötődő szükséges reformokhoz kapcsolódva – hozzájárul az EU-val való megerősített gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok feltételeinek megteremtéséhez, ez pedig Grúziának az Európai Unió belső piacával történő további fokozatos gazdasági integrációjához vezet, a társulási megállapodásokban előírányzottak szerint.

Az EU újlag hangsúlyozza, hogy határozottan támogatja Grúziának a nemzetközileg elismert határai közötti szuverenitását és területi integritását, beleértve Grúzia el nem ismerési és közeledési politikáját, valamint határozottan elkötelezett a grúziái béke, stabilitás és konfliktusrendezés előmozdítása mellett. Az EU elismeri továbbá Grúzia jelentős hozzájárulását az EU közös biztonság- és védelempolitikájához, többek között az EU által vezetett válságkezelési műveletekben való részvétel révén. Az EU készen áll arra, hogy folytassa a biztonsági együttműködést Grúziával azzal a céllal, hogy az Unió szomszédosságában megvalósítsa stratégiai prioritásait.

⁽¹⁾ JOIN(2020) 7.

⁽²⁾ <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2021/12/15/eastern-partnership-summit-joint-declaration/>

Az EU és Grúzia közötti – többek között a keleti partnerség keretében megvalósuló – együttműködés célja továbbá számos globális szakpolitikai célkitűzés megvalósításának támogatása is, ideértve az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodást, valamint a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend és 17 fenntartható fejlesztési céljának végrehajtását, amelyek mellett mindkét Fél elkötelezte magát. Az együttműködés erősíteni fogja a nemzetközi szabályokon alapuló rendet, és hozzá fog járulni egy erősebb Európa építéséhez a világban.

Ezzel összefüggésben a következő reformintézkedéseket kell kiemelten kezelni.

A. **Intézkedést igénylő kulcsfontosságú prioritások**

1. **A reziliens, fenntartható és integrált gazdaságok területén**

1.1. *Gazdaságfejlesztés, üzleti és beruházási környezet*

A Felek együttműködnek a gazdasági fejlődés fellendítése és a Grúzia és az EU közötti gazdasági integráció elmélyítése céljából, a grúz állampolgárok javára és jóléte érdekében. Ez csökkenteni fogja a társadalmi-gazdasági és oktatási egyenlőtlenségeket, javítja a munkakörülményeket, valamint biztosítja a gazdaság fokozatos dekarbonizációját és klímasemlegességét. A körülményekre tekintettel alapvető fontosságú lesz a Covid19-világjárvány társadalmi-gazdasági következményeinek kezelése a rövid távú és hosszú távú reziliencia kiépítése mellett. Ennek során törekedni kell arra, hogy a Covid19 utáni helyreállítás zöld legyen, és teljesüljenek a környezetvédelmi és éghajlat-politikai célok. A fenntartható és méltányos fellendülés szempontjából a munkaerő-védelem fenntartása és a tisztességes munka előmozdítása is döntő fontosságú lesz.

A figyelem középpontjában az üzleti és beruházási környezet javítása, valamint valamennyi vállalkozó számára egyenlő versenyfeltételek megteremtése áll a jogállamiság, a jogbiztonság és a folyamatos korrupcióellenes erőfeszítések révén. Ez magában foglalja a vállalkozások közötti választottbíráskodás továbbfejlesztését és a bírósági határozatok végrehajtását is. Fontos a kis- és középvállalkozások (kkv-k) közvetlen támogatásának biztosítása – többek között a kkv-stratégia végrehajtása révén –, a vállalkozói készség előmozdítása (többek között a nők és a fiatalok körében), a finanszírozáshoz való hozzáférés biztosítása, valamint a szövetkezetek megerősítése Grúzia vidéki területein. A 2021 és 2027 közötti időszakra szóló mezőgazdasági és vidékfejlesztési stratégia végrehajtása hozzájárul a hatékony értékláncok fejlesztéséhez, a foglalkoztatás javításához a vidéki térségekben, továbbá támogatja a kkv-k versenyképességének növelését magas exportértékkel rendelkező, kiválasztott ágazatokban. Ez elősegíti a gazdaság nemzetközivé válásának erősödését és az uniós értékláncokba való integrációját is. Az egységes eurófizetési térséghez való csatlakozásra irányuló törekvés a gazdasági együttműködési menetrend kulcsfontosságú részét képezi, amely a vállalkozások számára fontos ösztönzőt, Grúzia lakossága számára pedig kézzelfogható előnyt jelent. A regionális fejlesztési politikák végrehajtása hozzájárul a kiegyensúlyozottabb területfejlesztéshez, csökkenti az egyenlőtlenségeket, és Tbiliszi és Batumi mellett újabb súlypontokat hoz létre.

A gazdasági és pénzügyi stabilitás biztosítása érdekében ugyanakkor fontos az erős gazdasági és költségvetési irányítás sikeres útjának folytatása, valamint a pénzügyi szektor további korszerűsítése, többek közt a bankszektor reformja, a tőkepiacok előmozdítása és a mikrohitel fejlesztése révén.

A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség keretében vállalt kötelezettségek teljes körű végrehajtásának előmozdítása érdekében fontos lesz az uniós szabályozási normákhoz való konvergencia erősítése, amely a Grúzia és az EU közötti gazdasági integráció előfeltétele. Kiemelt hangsúlyt kap a műszaki előírások végrehajtása, a piacfelügyelet, az egészségügyi és növényegészségügyi intézkedések, beleértve az élelmiszer-biztonságot és az európai szabványokhoz való igazodást is. A vámügyi együttműködés stratégiai keretrendszerének végrehajtása, a szellemi tulajdonjogok érvényesítése, valamint a földrajzi árujelzőkről szóló törvény teljes körű végrehajtása kulcsfontosságú a kereskedelem növeléséhez.

A Felek elismerik a három társult partnernek az EU-val való együttműködés fokozására irányuló kezdeményezését, és tudomásul veszik a társulási megállapodások és a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásával kapcsolatos közös érdekű kérdések, valamint a keleti partnerségen belüli együttműködés terén közöttük fennálló fokozott koordinációt.

1.2. Az összeköttetések erősítése

A Felek együttműködnek az EU és Grúzia közötti (közlekedési, energetikai és digitális) összeköttetések megerősítése érdekében, különösen a Fekete-tengeren keresztül.

A közlekedés területén kölcsönösen előnyös stratégiai projekteket hajtanak végre, többek között a keleti partnerség keretében, fokozatosan kiépítik a kibővített indikatív TEN-T hálózatot, és előmozdítják a multimodális közlekedési megoldásokat. Folytatják az együttműködést valamennyi közlekedési módra (légi, közúti, tengeri, vasúti) vonatkozó uniós vívmányok végrehajtása érdekében azzal a céllal, hogy javítsák a fizikai összeköttetést és az ahhoz kapcsolódó szabványokat, valamint a szabályozási és biztonsági szempontokat (különösen a közúti közlekedés biztonságát illetően), ugyanakkor előmozdítják a környezetbarát közlekedési megoldások fokozott előtérbe helyezését.

Alapvető fontosságú lesz a Grúziának az Energiaközösséghez való csatlakozásából származó vállalatok végrehajtásának támogatása, különösen szabályozási reformok és az energiabiztonságba, illetve az energiahatékonyságba való beruházás, az energia infrastruktúra-hálózatok és összeköttetések megerősítése és új kialakítása, valamint a villamosenergia- és a gázenergia-piac átláthatóságának és megfelelő működésének javítása révén.

1.3. Oktatás és a fiatalok foglalkoztathatósága, kutatás és innováció

A Felek együttműködnek az emberekbe, különösen a fiatalokba történő befektetés és a foglalkoztathatóság javítása érdekében, a tisztességes munkahelyek és a hatékony munkavédelem biztosítása mellett. Grúzia átfogó, az oktatás valamennyi szintjén a hatékonyságra, az egyenlő hozzáférésre és a minőségre összpontosító oktatási és kutatási reform révén fogja oktatási és kutatási teljesítményét fejleszteni. A keleti partnerség grúziai Európai Iskolája példaértékű lehet a nemzetközi normákkal összhangban álló minőségi oktatás terén.

Emellett döntő fontosságú lesz annak biztosítása, hogy az oktatási tanterv megfeleljen a munkaerőpiaci igényeknek a készséghiányok megszüntetése, valamint a készségek és a munkahelyek jobb összehangolása érdekében. Prioritásként kell kezelni a munkaerőpiachoz való hozzáférés javítását, többek között a nők és a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek számára. Tovább folytatódik ugyanakkor a foglalkoztatáspolitikai és a foglalkoztatási szolgálatok fejlesztése.

A Felek továbbra is támogatják a kutatási és innovációs (K+I) szakpolitikák megvalósítását; törekednek arra, hogy az erősebb kutatási és innovációs ökoszisztémákba való beruházásokat szakpolitikai reformokon keresztül, a bruttó K+I kiadások növelésével ösztönözzék; és előmozdítják a zöld és digitális átállást azáltal, hogy adott esetben intelligens szakosodási stratégiákat és technológiatranszfert alkalmaznak.

2. Az elszámoltatható intézmények, a jogállamiság és a biztonság területén

2.1. Jogállamiság, igazságügyi reform és a korrupció elleni küzdelem

A Felek együttműködnek a jogállamiság elveinek tiszteletben tartása érdekében, különös tekintettel az igazságügyi ágazatra és az igazságszolgáltatás függetlenségére. Az igazságügyi reformok harmadik és negyedik hullámának teljes körű végrehajtása kulcsfontosságú az igazságszolgáltatás függetlenségének és elszámoltathatóságának megerősítéséhez, többek között a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács és más kulcsfontosságú igazságszolgáltatási intézmények intézményi felépítésének és gyakorlatainak megerősítése, az átláthatóság, valamint az érdemeken alapuló kiválasztási és előléptetési folyamatok fokozása révén, a Velencei Bizottság és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának ajánlásaival összhangban.

Grúzia további igazságügyi reformokat hajt végre – többek között a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács kiemelt céljaként –, és ambiciózus stratégiát fogad el a 2021 utáni igazságügyi reformokra vonatkozóan egy széles körű, inkluzív és pártokon átívelő reformfolyamat révén, amely magában foglalja az igazságügyi reform harmadik és negyedik hulláma hatékonyságának értékelését is. Grúzia kiemelt feladatként továbbra is azon munkálkodik, hogy a rendes bíróságokról szóló törvényt összhangba hozza a Velencei Bizottság vonatkozó ajánlásaival⁽³⁾, és a felülvizsgált törvényt valamennyi jövőbeli kinevezés esetében teljes mértékben alkalmazza.

⁽³⁾ Az Európa Tanács Jog a Demokráciáért Európai Bizottsága (Velencei Bizottság) 2019. június 21–22-én sürgősségi eljárás keretében elfogadott véleménye a grúz legfelsőbb bíróság tagjainak kiválasztásáról és kinevezéséről; az Európa Tanács Jog a Demokráciáért Európai Bizottsága (Velencei Bizottság) 2021. július 2–3-án sürgősségi eljárás keretében elfogadott véleménye a rendes bíróságokról szóló sarkalatos törvény módosításairól.

Emellett a bírói kinevezések színvonalas indokolását is közzé kell tenni, és el kell fogadni a bíróságok elfogadott határozatainak közzétételére vonatkozó jogszabályt.

Az ügyészség és az ügyési tisztség függetlenségének megerősítése érdekében Grúzia felülvizsgálja a legfőbb ügyész kinevezési eljárását. E célból a Parlamentben bevezetik a minősített többségi szavazást, amely a Velencei Bizottság fő ajánlása a témában. A szavazás magában foglal egy hatékony, a patthelyzetek kialakulását megelőző mechanizmust is, amely pártoktól függetlenül széles körű támogatást élvez, és összhangban áll a Velencei Bizottság ajánlásával. További biztosítékokat is bevezetnek annak érdekében, hogy a kiválasztási és kinevezési folyamat átlátható legyen, valamint a feddhetetlenség, a függetlenség, a pártatlanság és a szakértelem szempontjai érvényesüljenek.

Tovább kell erősíteni a bűnüldöző szervek elszámoltathatóságát és demokratikus felügyeletét.

Grúzia továbbra is törekszik arra, hogy ambiciózus előrehaladást érjen el a korrupció és a gazdasági bűnözés – többek között a korrupció valamennyi formája – elleni küzdelem terén, és megerősíti a korrupció megelőzését szolgáló mechanizmusait, többek között a közbeszerzés területén.

3. **A környezet- és éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia területén**

3.1. *Környezetvédelem és éghajlat-politika*

A Felek együttműködnek a környezeti és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia megvalósítása érdekében azáltal, hogy előmozdítják – többek között a Covid19 utáni helyreállítási erőfeszítések keretében – a modern, erőforrás-hatékony, tiszta és körforgásos gazdaságot, amely az európai zöld megállapodással összhangban a gazdaság környezet-barátabbá tételéhez és a természeti erőforrások fenntarthatóbb felhasználásához vezet. Ez többek között a közigazgatási reformok folytatásával és a társulási megállapodás környezetvédelmi és éghajlat-politikai fejezeteinek végrehajtásához szükséges közigazgatási kapacitás kiépítésével érhető el. Ezen túlmenően az EU és Grúzia között a környezetről és az éghajlatról folytatott párbeszéd előmozdítására a társulási megállapodás meglévő struktúráinak keretében kerül sor. E tekintetben alapos konzultációt tartanak a civil társadalommal.

A Párizsi Megállapodással összhangban a kibocsátáscsökkentésre és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciára vonatkozó célkitűzéseket beépítik az átfogó gazdaság- és közlekedéspolitikákba, hogy mérsékeljék az éghajlatváltozás hatását, és előnyöket nyújtsanak a polgárok mindennapi életviteléhez. Ezzel összefüggésben Grúzia hosszú távú, alacsony üvegházhatásúgáz-kibocsátást támogató fejlesztési stratégiát nyújt be az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye (UNFCCC) számára, és a Párizsi Megállapodással összhangban aktualizálja nemzetileg meghatározott hozzájárulását.

Nagyobb hangsúlyt kap a fenntartható mezőgazdaság és halászat lehetővé tétele és előmozdítása, többek között a Fekete-tengerre irányuló közös tengerügyi menetrend kék gazdasági keretrendszerében ⁽⁴⁾, valamint a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák megőrzése, többek között a Fekete-tenger térségében is.

A környezetvédelmi irányítás megerősítését biztosítja a környezeti hatásvizsgálatról és a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló jogszabályok végrehajtása, a környezeti felelősségről szóló új jogszabályok elfogadása és végrehajtása, valamint a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférés és a nyilvánosság döntéshozatalban való részvételének biztosítása. A levegő- és vízminőség javítása, valamint az európai normákkal összhangban lévő hatékonyabb hulladékgazdálkodás nemcsak a környezet javításához járul hozzá, hanem jelentős hatással lesz a közegészségre is. Mindezek figyelembevételével a felek megerősítik a közegészségügy terén folytatott együttműködésüket.

3.2. *Népegészségügy*

A Felek együttműködnek annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a megfizethető orvosi ellátást, és előmozdítsák az emberek orvosi ellátáshoz való hozzáférést a társadalom minden szegmensében, többek között az egyetemes egészségügyi ellátási program lefedettségének javítása és a digitális egészségügy révén. A betegségek megelőzése és a dohányzás elleni küzdelem központi szerepet játszik. Az egészségügyi intézmények és elszámoltathatóságuk minőségi mutatók, értékalapú beszerzési és egyéb minőségirányítási folyamatok révén fog erősödni. Ez kulcsfontosságú a fertőző és nem fertőző betegségek hatékony kezeléséhez, valamint ahhoz, hogy az egészségügyi rendszer összességében ellenállóbbá váljon a külső sokkhatásokkal, például a világvárványokkal szemben.

⁽⁴⁾ Bukaresti miniszteri nyilatkozat a Fekete-tengerre vonatkozó közös tengerhasznosítási menetrendről (2019. május 21.) (europa.eu).

4. **A reziliens digitális átállás területén**

4.1. *A digitális infrastruktúra fejlesztése*

A Felek együttműködnek annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a növekedést és Grúzia fenntartható fejlődését azáltal, hogy továbbra is előmozdítják a digitális infrastruktúra kiépítését és támogatják a digitális transzformációt a nemzeti szélessávú fejlesztési stratégia végrehajtása alapján, összhangban az uniós jogszabályokkal és a bevált gyakorlatokkal, különösen a digitális infrastruktúrák biztonsága tekintetében. A Covid19-világjárvány rávilágított a társadalmakon belüli digitális szakadéokra és arra, hogy sürgősen támogatni kell ezt a digitális átalakulást. Az e-egészségügyre, a távtanulásra, a távorvoslásra, a vírusok nyomon követésére és a dezinformáció megelőzésére szolgáló megoldások nemcsak a világjárvány idején segítenek, hanem az elkövetkező években is támogatni fogják az EU valamennyi partnerének rezilienciáját és fejlődését. Kulcsfontosságú lesz a digitális gazdaság és az innováció ösztönzése megfelelő szakpolitikák révén, amelyek nemcsak az informatikai ágazatot, hanem a kreatív iparágakat is fellendítik és tovább diverzifikálják, erősítik versenyképességüket, ösztönzik az induló vállalkozások növekedését és túlélését, valamint digitalizálják az értékláncokat.

4.2. *E-kormányzás és digitális szolgáltatások*

Ugyanakkor tovább kell fejleszteni az e-kormányzást és a digitális szolgáltatásokat a közigazgatás hatékonyságának, átláthatóságának és elszámoltathatóságának fokozása érdekében. Ennek együtt kell járnia a szélesebb népszerűségű digitális készségeinek és elektronikus írástudásának fejlesztésével. E célból Grúzia valamennyi lakosa számára megfizethető áron hozzáférést kell biztosítani az internethez és más elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz. A Felek együttműködnek annak érdekében, hogy tovább erősítsék Grúzia elektronikus hírközlésért felelős nemzeti szabályozó hatóságának igazgatási kapacitását és függetlenségét, ami az adott piac megfelelő működésének alapvető feltétele. Ezen túlmenően az EU támogatni fogja a Grúzia és a többi keleti partnerország közötti, illetve adott esetben az EU-val kötött barangolási és frekvenciahasználati megállapodások végrehajtását.

4.3. *Kiberreziliencia*

A Felek együttműködnek a kiberreziliencia javítása, valamint az uniós jogszabályokon és bevált gyakorlatokon – többek között az uniós kiberbiztonsági tanúsítási keretrendszeren – alapuló szilárd jogi, szakpolitikai és operatív kiberbiztonsági keretek biztosítása érdekében. Ennek keretében a felek folytatják a grúz jogszabályoknak a hálózati és információbiztonságról szóló irányelvhez való további közelítésére irányuló munkát.

A Felek együttműködnek annak érdekében, hogy Grúzia elfogadja az elektronikus azonosítási rendszerekre és az elektronikus bizalmi szolgáltatásokra vonatkozó jogi kereteket, összhangban az uniós jogszabályokkal és a bevált gyakorlatokkal, a bizalmi szolgáltatásokra vonatkozó esetleges kölcsönös elismerési megállapodás céljából.

5. **A reziliens, méltányos és befogadó társadalmak területén**

5.1. *Az emberi jogok általános érvényesítése, valamint a civil társadalom és a fiatalok szerepvállalásának növelése*

A két Fél támogatja a felelősségteljes kormányzást, az emberi jogokat, a jogállamiságot, a megkülönböztetésmentességet, a tisztességes munkát, valamint az alapvető értékeket és a humanitárius elveket a Covid19-világjárványra való reagálás és az abból való kilábalás során.

Grúzia fenntartja a média szabadságát, függetlenségét és sokszínűségét, tiszteletben tartva az uniós és nemzetközi normákat, biztosítva a feltételeket a szabad, professzionális, pluralista, független és egészséges médiakörnyezethez. A Felek együttműködnek a stratégiai kommunikáció – többek között a dezinformáció elleni küzdelem – terén folytatott együttműködés megerősítése, valamint a médiatudatosság előmozdítása érdekében is.

A két Fél együttműködik a hátrányos különbsétek tilalmáról szóló törvény fokozott végrehajtásának biztosítása, új nemzeti emberi jogi stratégia, majd ezt követően nemzeti emberi jogi cselekvési terv kidolgozása és végrehajtása, a médiapluralizmus és -függetlenség elősegítése, valamint a gyűlekezési szabadsághoz való jog tiszteletben tartása érdekében. Grúzia biztosítja a szükséges költségvetési és emberi erőforrásokat az állítólag a bűnüldöző szervek tagjai által elkövetett bűncselekmények hatékony és gyors kivizsgálása, továbbá a személyes adatok feldolgozásának hatékony ellenőrzése érdekében.

Kulcsfontosságú prioritást jelent a nemek közötti egyenlőség előmozdítása és az egyenlő bánásmód biztosítása a társadalmi, politikai és gazdasági életben, valamint a jobb integráció és a – többek között a fogyatékkal élőkkal és az LMBTI-személyekkel szembeni – megkülönböztetés tilalma. Hangsúlyt kapnak a gyermekeknek az erőszak minden formájával szembeni védelmét célzó intézkedések is. Folytatódnak a törekvések a személyes adatok magas szintű védelmének biztosítása érdekében.

Az EU és Grúzia a fiatalok részvételére és társadalmi szerepvállalás révén betöltött vezető szerepére is összpontosítani fog. A Felek továbbra is együttműködnek annak érdekében, hogy Grúzia számára a Horizont 2020 és a Horizont Európa programokhoz való társulás a lehető legnagyobb előnyöket biztosítsa, és előmozdítják az országnak az Erasmus+ és az Európai Szolidaritási Testület programjaiban, valamint más önkéntességi, együttműködési és csereprogramokban és kezdeményezésekben való aktív részvételét a tárgyalások eredményével és a vonatkozó programok elfogadásával összhangban.

Grúzia folytatja az ifjúsági ágazat, valamint a tényeken és jogokon alapuló ifjúságpolitika fejlesztését azzal a céllal, hogy olyan fenntartható ökoszisztémát hozzon létre az ifjúsági fejlesztés számára, amely lehetővé teszi a fiatalok számára a bennük rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázását és az aktív részvétel a közélet valamennyi területén; elősegíti, hogy a fiatalok jobban megértsék a demokratikus értékeket és elveket, és támogatja őket saját jogaik érvényesítésében; továbbá valamennyi grúz fiatal számára biztosítja a teljes körű és egyenlő gazdasági szerepvállalást, az egészség és a jólét védelmét, valamint az információkhoz és erőforrásokhoz való egyenlő hozzáférést.

Grúzia továbbra is előmozdítja a civil társadalmi szervezetek tevékenységét lehetővé tevő biztonságos, befogadó és támogató környezetet, beleértve a pénzügyi fenntarthatóságukat támogató politikák kiigazítását és a civil társadalom – különösen a helyi szinten tevékenykedő szereplők – továbbfejlesztését. Grúzia előmozdítja továbbá a vállalati társadalmi felelősségvállalás és a társadalmi és környezeti kihívásokra megoldásokat kínáló szociális vállalkozások ügyét, különös tekintettel a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek – köztük a fogyatékkal élő – foglalkoztatására, valamint a civil társadalmi szervezetek pénzügyi fenntarthatóságának megerősítésére.

Grúzia a választási folyamat során biztosítja a legmagasabb szintű demokratikus normákat, a panaszok és fellebbezések tisztességes, átlátható és szigorú kezelését, és inkluzív párbeszéd révén folytatja az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának (ODIHR) kiemelt ajánlásainak ⁽⁵⁾ maradéktalan teljesítését, valamint jelentős előrelépést tesz a többi ajánlás teljesítése terén. Grúzia emellett biztosítja a politikai pártok pluralizmusát, és tartózkodni fog a nemzetközi normákkal ellentétes korlátozásoktól, különösen a pártok bejegyzése és finanszírozása tekintetében, összhangban a Velencei Bizottság vonatkozó véleményeivel ⁽⁶⁾.

5.2. A közigazgatás megerősítése

A közigazgatási reform nyílt kormányzási mechanizmusok révén történő előmozdítása továbbra is kiemelt prioritás. Az EU és Grúzia együtt lép fel az európai közigazgatási elvek és normák fenntartása és előmozdítása érdekében. E célból a Felek egyesített erővel munkálkodnak az elszámoltatható, hatékony, eredményes, nyílt és átlátható kormányzás előmozdítása, az érdemeken alapuló és professzionális közszolgálat kiépítése, a minőségi közszolgáltatások és az erős helyi önkormányzatok biztosítása érdekében.

A Felek elsődleges fontosságú feladatként együttműködnek annak érdekében, hogy előmozdítsák az elszámoltatható, hatékony, eredményes, átlátható és polgárközpontú közigazgatást, érdemeken alapuló és professzionális közszolgálatot építsenek ki, és minőségi közszolgáltatásokat, valamint erős helyi önkormányzást biztosítsanak az ország egész területén.

5.3. Mobilitás, beleértve a vízummentességi rendszert

Grúzia folyamatos intézkedéseket hoz és foglalkozik a vízummentesség-felfüggesztési mechanizmus keretében készült jelentésekben foglalt ajánlásokkal annak érdekében, hogy biztosítsa a vízumliberalizációs cselekvési tervnek ⁽⁷⁾ megfelelő, az EU-ba történő vízummentes utazás fenntartásához szükséges kritériumok folyamatos teljesítését. Az Európai Bizottság által a vízummentesség-felfüggesztési mechanizmus keretében készített éves jelentések továbbra is iránymutatást nyújtanak az elért eredmények fenntarthatóságának biztosításához szükséges további intézkedések vonatkozásában. Grúzia végrehajtja a 2021–2030-as időszakra szóló migrációs stratégiát és a 2021–2025-ös időszakra szóló integrált állami határigazgatási stratégiát.

⁽⁵⁾ Például: <https://www.osce.org/files/f/documents/1/4/480500.pdf> és <https://www.osce.org/odihr/elections/georgia/496309>

⁽⁶⁾ Például a Velencei Bizottság és az ODIHR közös véleménye a választási törvény 791. cikkének 2021. március 20-i tervezetéről (a Velencei Bizottság 1019/2021. sz. véleménye/az ODIHR ELE-GEO/407/2020. sz. véleménye); a Velencei Bizottság és az ODIHR sürgős közös véleménye a választási törvény módosításának 2021. július 5-i felülvizsgált tervezetéről (a Velencei Bizottság 1043/2021. sz. véleménye/az ODIHR ELE-GEO/417/2021. sz. véleménye).

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/international-affairs/collaboration-countries/visa-liberalisation-moldova-ukraine-and-georgia_en.

6. **A kül- és biztonságpolitika területén**

6.1 *Békés konfliktusmegoldás*

A Felek fenntartják a hatékony együttműködést Grúziának a konfliktus nemzetközi jogi alapelveken alapuló, békés és fenntartható rendezése felé történő előrelépésre irányuló erőfeszítéseinek támogatása, valamint az országban a tartós béke és biztonság elősegítése érdekében. A Felek további erőfeszítéseket tesznek a békés grúziai konfliktusrendezés előmozdítása érdekében, ideértve az EU közvetítésével létrejött 2008. augusztus 12-i tűzszüneti megállapodás végrehajtását is. Grúzia inkluzív, országos szintű folyamat révén folytatja a békés konfliktusrendezésre vonatkozó stratégiai jövőkép kidolgozását. A Felek fokozzák erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy az EU, az ENSZ és az EBESZ társelnökletével zajló genfi nemzetközi tárgyalások keretében kézzelfogható eredmények szülessenek a megoldatlan konfliktusból eredő biztonsági és humanitárius kihívások tartós megoldásainak eléréséhez. A helyszínen működő különböző uniós szereplők, az EU grúziai küldöttsége, az EU dél-kaukázusi és a grúziai válság ügyével megbízott különleges képviselője, valamint az EU megfigyelő missziója továbbra is hozzá fog járulni a stabilitáshoz, a normalizáláshoz, a bizalomépítéshez és a konfliktusrendezéshez. Megfelelő lépésekre kerül sor az adminisztratív határvonalakon átnyúló kereskedelem, szabad mozgás és gazdasági kapcsolatok ösztönzése érdekében, többek között a jogszabályok szükség szerinti felülvizsgálata révén és az „Egy lépés a jobb jövő irányába” elnevezésű békekezdeményezés által; valamint a megosztott közösségek közötti személyes kapcsolatok, bizalomépítés és megbékélés előmozdítása révén. A Felek továbbra is együttműködnek és megelőző lépéseket tesznek az elismerés megtagadására vonatkozó politika további megszüntetése érdekében a nemzetközi szinten.

6.2 *Együttműködés a biztonsági és védelmi politika területén*

A Felek elmélyítik a biztonsági és védelmi kérdésekről folytatott kétoldalú párbeszédet a közös érdekű kérdések – így például a konfliktusmegelőzés és a válságkezelés, a terrorizmus elleni küzdelem, a pénzmosás elleni küzdelem, valamint a szervezett bűnözés és a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények elleni küzdelem – megvitatása érdekében. A hibrid fenyegetésekkel kapcsolatos felmérés ajánlásai alapján a Felek fokozzák a hibrid fenyegetésekkel szembeni fellépés terén folytatott együttműködést. A Felek együttműködnek annak érdekében, hogy végrehajtásra kerüljön a biztonsági ágazat reformja, és a kiberreziliencia és a kritikus infrastruktúrák védelme területén megfelelő kereteket és eljárásokat alakítsanak ki. Tovább erősítik az igazságügyi és a bűnüldöző szervek közötti együttműködést. Az EU emellett továbbra is elősegíti Grúzia részvételét az uniós válságkezelési műveletekben, valamint a közös biztonság- és védelempolitikával kapcsolatos képzési és konzultációs tevékenységekben.

B. **A társulási menetrend rövid és középtávú prioritásai**

1. **Demokrácia, emberi jogok és felelősségteljes kormányzás**

A társulási menetrend keretében folytatott, reformokra irányuló politikai párbeszéd és együttműködés célja a demokratikus elvek, így például a politikai pluralizmus, az inkluzív döntéshozatal, a hatalmi ágak szétválasztása, az ellenzékkel való együttműködés, a jogállamiság és a jó kormányzás, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése. Ez magában foglalja a kisebbségekhez tartozó személyeknek az ENSZ és az Európa Tanács alapvető egyezményeiben és kapcsolódó jegyzőkönyveiben rögzített jogainak előmozdítását, az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek tényleges végrehajtását, valamint a belföldi politikai reformok megszilárdításához való hozzájárulást, különösen az uniós vívmányokkal való jogharmonizáció révén.

A demokráciát, a jogállamiságot és az emberi jogok, valamint a nemek közötti egyenlőség tiszteletben tartását és a megkülönböztetésmentességet garantáló intézmények stabilitásának, függetlenségének, hatékonyságának és megfelelő finanszírozásának erősítése különösen a következőket foglalja magában:

Rövid távú prioritások

- Az átlátható, inkluzív és hiteles választások lebonyolításának további biztosítása, többek között az EBESZ/ODIHR által azonosított valamennyi hiányosság kezelése révén.
- Annak biztosítása, hogy a jogállamiság kulcsfontosságú elemeit – például az igazságszolgáltatás függetlenségét – érintő jogszabály-módosítások átfogó és inkluzív konzultációk tárgyát képezzék, és összhangba kerüljenek az európai normákkal, valamint a nemzetközi szervek, például a Velencei Bizottság, a GRECO és az EBESZ/ODIHR ajánlásaival.

- A közigazgatási és a nyílt kormányzásra vonatkozó reformok folytonosságának és hatékony végrehajtásának biztosítása, összhangban az európai közigazgatási elvekkel és bevált gyakorlatokkal; a részvétel és a civil társadalom és a kormány közötti nyílt párbeszéd előmozdítása, a szakpolitikai döntéshozatal, nyomon követés és értékelés keretében a közös alkotási folyamat és a több érdekelt fél bevonásának erősítése; az innovatív megközelítések ösztönzése az ismeretek és tapasztalatok cseréje, a társaktól való tanulás fokozása, valamint folyamatos együttműködés révén politikai és szakértői szinten egyaránt.
- A párbeszéd és az együttműködés kiterjed az igazságügyi ágazat megerősítésére is az igazságügyi ágazat folyamatos reformja révén, különösen a bírák teljes külső és belső függetlenségének, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartásának biztosítása révén, többek között átfogó együttműködés révén.

Középtávú prioritások

- Az emberi jogi keretrendszer folyamatos megerősítésének biztosítása a nemzetközi és európai emberi jogi jogszabályok és gyakorlatok harmonizációja és gyakorlati végrehajtása révén.

1.1. *Igazságügyi ágazat*

Rövid távú prioritások

- Az igazságügyi reformok harmadik és negyedik hullámának hatékony végrehajtása minden tekintetben.
- A 2017–2021-es időszakra vonatkozó igazságügyi stratégia és cselekvési terveinek hatékony végrehajtása minden tekintetben, valamint ambiciózus igazságügyi reformstratégia elfogadása a 2021 utáni időszakra széles körű, inkluzív és pártokon átívelő reformfolyamat, valamint az igazságügyi reformok harmadik és negyedik hulláma eredményességének értékelése alapján.
- A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács és más kulcsfontosságú igazságszolgáltatási intézmények intézményi felépítésének és gyakorlatainak megerősítése és érdemi reformja annak érdekében, hogy az általuk elfogadott normák és határozatok – beleértve a kinevezéssel, értékeléssel, előléptetéssel, áthelyezéssel és fegyelmi intézkedésekkel kapcsolatos döntések – átláthatósága, integritása és elszámoltathatósága ténylegesen fokozódjon. A reformjavaslatok benyújtása véleményezés céljából a Velencei Bizottságnak és az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának, és ezek ajánlásainak végrehajtása.
- Különösen a bírák kinevezésére és előléptetésére – beleértve a Legfelsőbb Bíróságba történő kinevezéseket – vonatkozóan átlátható és érdemeken alapuló jogi keret és gyakorlat biztosítása azáltal, hogy ezeket az európai normákkal és a Velencei Bizottság ajánlásaival teljes mértékben összhangba hozzák.
- A bírák kinevezésére vonatkozó írásbeli indokolás közzététele a feddhetetlenségre és a szakértelemre vonatkozó kritériumok kapcsán.
- Az igazságügyi jelöltek, a bírák és a bírósági alkalmazottak képzésének fejlesztése az EU és az Európa Tanács által előterjesztett ajánlások végrehajtása révén.
- Az igazságszolgáltatás modernizálása az elektronikus beadványok és a bíróságokkal folytatott kommunikáció, valamint az elektronikus ügykezelés további lehetővé tétele révén; az ügyek véletlenszerű elektronikus elosztásának tágabb körben való alkalmazása.
- Az ügyészség és a belügyminisztérium és más ügynökségek bünyügyi nyomozó szolgálatainak folytatása annak érdekében, hogy továbbra is biztosított legyen az ügyészi és bünyügyi nyomozati munka függetlensége és szakszerűsége, indokolatlan befolyástól mentessége, valamint a nagyobb átláthatóság és elszámoltathatóság.
- Az ügyészség és az ügyészi tisztség függetlenségének megerősítése érdekében Grúzia felülvizsgálja a legfőbb ügyész kinevezési eljárását. E célból a Parlamentben minősített többségi szavazást vezetnek be, amely a Velencei Bizottság fő ajánlása a témában. A szavazás magában foglal egy hatékony, a patthelyzetek kialakulását megelőző mechanizmust is, amely pártoktól függetlenül széles körű támogatást élvez, és összhangban áll a Velencei Bizottság ajánlásával. További biztosítékok bevezetésére kerül sor annak érdekében, hogy a kiválasztási és kinevezési folyamat átlátható legyen, és a feddhetetlenség, a függetlenség, a pártatlanság és a szakértelem kritériumain alapuljon.
- A büntető törvénykönyv reformjának elfogadása a jogszabályok korszerűsítése, valamint a releváns uniós és nemzetközi kötelezettségekkel és normákkal való összhangjának biztosítása érdekében; a büntetőeljárások közelítése az uniós tagállamokban alkalmazott eljárásokhoz:

- A vádalku használatának és a vádalkuban alkalmazott jogi biztosítékoknak a felülvizsgálata.
- Az elkövetők és a sértettek eljárási jogainak garantálása a büntetőeljárások során, valamint a helyreállító igazságszolgáltatás elvei alkalmazásának fokozása mind a felnőtt, mind a fiatalok esetében.
- Annak biztosítása, hogy az áldozatok – beleértve a gyűlölet-bűncselekmények áldozatait is – ténylegesen hozzáférjenek az igazságszolgáltatáshoz és a kártérítéshez, és teljes mértékű támogatásban és védelemben részesüljenek.
- A fogva tartott személyek eljárási jogainak megerősítése és jogi garanciák biztosítása számukra a közigazgatási eljárásokban.
- A magas színvonalú ingyenes jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférés bővítése.
- A közvetítés igénybevételének és színvonalának javítása; a fogyasztói választottbíráskodás hiányosságainak orvoslása és a vállalkozások közötti választottbírói eljárás gyakoribb alkalmazását lehetővé tevő feltételek megteremtése.
- A bűnmegelőzési és büntetés-végrehajtási stratégia végrehajtásának fokozása, különösen a büntetés-végrehajtási, bűnmegelőzési és pártfogó felügyeleti rendszerekben és a szabadlábra helyezést követően alkalmazott rehabilitációs és a társadalomba való visszailleszkedési megközelítések alkalmazásával.

Középtávú prioritások

- Az idegenrendészeti őrizet kizárólag kellően indokolt esetekben történő alkalmazása. Az idegenrendészeti őrizetben lévők eljárási jogainak biztosítása az emberi jogi alapelvekkel – többek között a tisztességes eljáráshoz való joggal – összhangban. A szabálysértésekről szóló törvény módosítása e tekintetben.
- Jogszabályok modernizálása a kereskedelmi, a polgári és a közigazgatási jog területén a nemzeti stratégiáknak megfelelően és az uniós vívmányokhoz való közelítéssel.
- Az igazságszolgáltatáshoz való inkluzív hozzáférés biztosítása megfelelően finanszírozott és megfelelő személyzettel rendelkező jogsegélyszolgálat révén.
- Az ügyészek és a büntügyi nyomozók funkcióinak kellő elkülönítése, valamint kiegyensúlyozott együttműködési mechanizmusok jogszabályi és gyakorlati létrehozása.
- A közrend és a közbiztonság biztosítása az emberi jogok védelmének garantálása mellett.

1.2. Korrupció elleni küzdelem, csalás elleni küzdelem, közigazgatási reform és közszolgálat

Rövid távú prioritások

- Új nemzeti korrupcióellenes stratégia és cselekvési terv kidolgozása és hatékony végrehajtásának biztosítása 2020 után a korrupció minden fajtájának megelőzése, feltárása és kezelése érdekében.
- A feddhetetlenséggel kapcsolatos intézmények felügyeleti funkcióinak megerősítése: a vagyonynyilatkozatokért felelős közszolgálati hivatal; az Állami Számvevőszék a nemzeti és szubnacionális kiadások és bevételek ellenőrzése tekintetében; a Versenyhivatal; a parlament által végzett felügyelet és nyomon követés az ágazati bizottságok kapacitásának javítása révén; a grúz kormány irányítása alá tartozó korrupcióellenes titkárság; helyi szintű civil tanácsadó testületek.
- A korrupció további kezelése megtorló és megelőző eszközökkel, például a korrupciós ügyek kivizsgálása hatékonyságának fokozásával és az e célra rendelkezésre álló kapacitás további erősítésével; valamennyi érintett tisztviselő vagyoni- és jövedelembevallásainak fokozott ellenőrzése, az esetleges összeférhetlenségek kezelése, valamint az intézkedések hatékonyságának nyomon követése és értékelése.
- Annak biztosítása, hogy hatékony mechanizmusok álljanak rendelkezésre a korrupció elleni küzdelemben a Covid19-világjárványhoz kapcsolódó kockázatok és sebezhetőségek megelőzésére és felderítésére a magas kockázatú területeken, például a közbeszerzésben és az egészségügyben.
- A korrupció megelőzését és a korrupció elleni küzdelmet szolgáló mechanizmusok további megerősítése a kulcsfontosságú kockázati területeken, mint például:
- Nyílt és versenyképes közbeszerzési eljárások biztosítása a közvetlen odaítélések csökkentésével és egy független, pártatlan és átlátható közbeszerzési felülvizsgálati szerv létrehozásával.
- Az elszámoltathatósági és feddhetetlenségi normák javítása a biztonsági ágazatban, valamint a demokratikus felügyelet megerősítése, többek között az eltérések korlátozása (így a pénzügyi beszámolás tekintetében) és adott esetben a vonatkozó jogszabályok módosítása révén.

- Az adóval és hozzáadottérték-adóval (héta) kapcsolatos csalásoknak a gazdasági bűncselekmények, a korrupció és a pénzmosás elleni küzdelem, valamint az államháztartás védelmének szerves részeként való kezelése.
- Az érintett uniós intézményekkel és szervezetekkel való együttműködés, és az azok számára történő segítségnyújtás – ideértve a Csalás Elleni Hivatal (OLAF) csalással és az Unió pénzügyi érdekeire kiható jogellenes tevékenységekkel kapcsolatos nyomozásait, valamint az Európai Ügyészségnek (EPPO) az Unió pénzügyi érdekeire kiható bűncselekményekkel kapcsolatos vizsgálatait és büntetőeljárásait –, amit az alkalmazandó szabályoknak és eljárásoknak megfelelően kell biztosítani.
- Grúzia jogszabályainak az uniós vívmányokhoz való közelítésének további biztosítása a csalás elleni küzdelem területén, valamint az uniós jogszabályok rendelkezéseinek végrehajtása a társulási megállapodás vonatkozó mellékleteiben foglaltak szerint.
- A polgárok jogainak és lehetőségeinek előmozdítása az információkhoz való hozzáférés és a nemzeti és szubnacionális szintű kormányzásban való részvétel tekintetében, többek között a civil társadalom és a szabad és biztonságos médiafigyelés révén.
- Az új közigazgatási reformstratégia és a 2020 utáni időszakra vonatkozó cselekvési terv kidolgozása és hatékony végrehajtásának biztosítása.
- A közigazgatási reform végrehajtásának előmozdítása mind politikai, mind közigazgatási szinten, többek között a megfelelő cselekvési tervek koordinációjának, nyomon követésének és az azokkal kapcsolatos jelentéstételnek a megerősítése révén.
- A közigazgatás nyitottságának, átláthatóságának és elszámoltathatóságának fokozása a nyílt kormányzást előmozdító reformok végrehajtása révén.
- Egységes szakpolitika kidolgozása a közszolgáltatások fejlesztésére, nyújtására és minőségbiztosítására vonatkozóan azzal a céllal, hogy javítsa a polgárok kormányzásba vetett elégedettségét és bizalmát.
- Erőteljes kommunikáció kialakítása a közigazgatási reform pozitív hatásaival kapcsolatos figyelemfelhívás érdekében.
- A közszolgálati jogi keret végrehajtása professzionálisabb és érdemeken alapuló közszolgálat biztosítása érdekében.
- A vízummentesség-felfüggesztési mechanizmus részeként a jogállamisággal és a korrupció elleni küzdelemmel kapcsolatos kritériumok további végrehajtása és az azokkal kapcsolatos előrehaladás.

Középtávú prioritások

- A korrupció elleni küzdelem folytatása, továbbá az olyan releváns nemzetközi jogi eszközök hatékony végrehajtásának biztosítása, mint például az ENSZ Korrupció elleni egyezménye, a korrupcióról szóló büntetőjogi egyezmény és annak kiegészítő jegyzőkönyve, valamint az Európa Tanács Korrupció Elleni Államok Csoportja (GRECO) által kiadott ajánlások, illetve az OECD korrupcióellenes hálózata által Kelet-Európa és Közép-Ázsia számára megfogalmazott ajánlások.
- A korrupció állítólagos esetei hatékony kivizsgálásának folytatódó biztosítása, továbbá az összeférhetlenségek megelőzését szolgáló hatékony rendszer létrehozása.
- Az elszámoltatható, hatékony, eredményes és átlátható közigazgatás előmozdítása, valamint érdemeken alapuló és professzionális közszolgálat kiépítése, többek között a kiválasztási, előléptetési és elbocsátási rendszer, valamint az igényeken alapuló szakképzés tekintetében.
- A közszolgáltatások minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása Grúzia régióiban.
- Az államháztartás irányításának és elszámoltathatóságának javítása, figyelembe véve a nemek kérdésének szempontjait a programalapú költségvetés-tervezésben, valamint a középtávú stratégiai tervezés és végrehajtás megerősítésével.
- Az érdekelt felek – többek között a nem kormányzati szervezetek, a helyi önkormányzatok, az ifjúság és a tudományos élet – bevonásának és kapacitásainak erősítése; hatékony eszköz biztosítása a nyilvánosság szélesebb körű bevonása érdekében a közigazgatási reformokkal kapcsolatos döntéshozatalba és teljesítményellenőrzésbe.
- Megbízható, elszámoltatható, átlátható és eredményorientált helyi önkormányzatok biztosítása, amely az európai normákkal összhangban új funkciókkal, felelősségi körökkel és erőforrásokkal rendelkezik.

1.3. Emberi jogok és alapvető szabadságok

Rövid távú prioritások

- A 2021–2030-as időszakra szóló új nemzeti emberi jogi stratégia és a 2020 utáni időszakra szóló cselekvési tervek kidolgozása, amelyek magukban foglalják az ENSZ-szervek, az EBESZ/ODIHR, az Európa Tanács, a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság (ECRI) és a nemzetközi emberi jogi szervezetek konkrét ajánlásait, különösen a hátrányos megkülönböztetés elleni politikák végrehajtása, a kisebbségekhez tartozó személyek és a magánélet védelme, valamint a vallás és meggyőződés szabadságának biztosítása tekintetében; a stratégia és a cselekvési tervek végrehajtása a nemzeti és nemzetközi szereplőkkel való szoros együttműködés révén.
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmáról szóló törvény további végrehajtása a megkülönböztetés elleni hatékony védelem biztosítása érdekében, a „senkit nem hagyunk hátra” elv szellemében; hozzájárulás a tolerancia szintjének növeléséhez és az erőszak mértékének csökkentéséhez.
- A tömegtájékoztatás sokszínűségének, átláthatóságának és függetlenségének további erősítése az Európa Tanács ajánlásainak megfelelően.
- A médiszakemberek védelmére irányuló intézkedések végrehajtásának megerősítése, a médiszakemberek elleni erőszak minden esetben hatékony és eredményes kivizsgálása és a felelősök bíróság elé állítása.
- Új polgári egyenlőségi és integrációs állami stratégia, valamint a 2020 utáni időszakra szóló cselekvési terv kidolgozása, amelynek célja az etnikai kisebbségek képviselőinek egyenlő és teljes körű részvételének biztosítása a közélet minden területén, valamint a kulturális sokszínűség további támogatása.
- Előrelépés az Európa Tanácsnak a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló egyezménye (az úgynevezett isztambuli egyezmény) végrehajtása terén a nemek közötti egyenlőséggel és a nemi alapú erőszakkal kapcsolatos kérdések támogatására szolgáló nemzeti intézményi kapacitások megerősítése révén. A nők és lányok elleni erőszak – többek között a szexuális erőszak – megelőzésére és kivizsgálására, az áldozatok védelmére és az elkövetők rehabilitációjának támogatására irányuló intézkedések további megerősítése. Törekvés a társadalmi átalakulásra, valamint a nők elleni erőszakkal és a családon belüli erőszakkal kapcsolatos, létező diszkriminatív attitűdök és gyakorlatok megváltoztatására.
- Az LMBTI-személyekkel szembeni megkülönböztetés elleni küzdelemre irányuló intézkedések fokozása, és annak biztosítása, hogy e személyek teljes mértékben élvezhessenek minden emberi jogot – polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jogokat –, ideértve a szabad gyülekezéshez való jogot is.
- A reprodukív és szexuális egészséghez, a tájékoztatáshoz és a megelőzéshez való hozzáférés megerősítése minden életkorban, továbbá a nőkkel és lányokkal szembeni káros gyakorlatok, többek között a nemi szervek megcsonkítása, a gyermek-, korai és kényszerházasság, valamint az emberi jogok megsértése és a megalázó bánásmód egyéb formái elleni küzdelem folytatása, különös figyelmet fordítva a vidéki területekre. Az anyák egészségügyi ellátásának növelése.
- A kisebbségekhez tartozó személyekre vonatkozó különleges intézkedések meghozatala az egyenlőség javítása érdekében a politikai, gazdasági és társadalmi élet területein.
- A jogszabályok összehangolása a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel és annak fakultatív jegyzőkönyvével, valamint koordináló szerv létrehozása a fogyatékossgal élő személyek jogaival kapcsolatos kérdésekben.
- A fogyatékossgal élő személyek befogadását elősegítő intézkedések a közéletben és gazdasági életben, továbbá a nyilvános terekhez való jobb hozzáférésük biztosítása. A mentális egészségügyi problémákkal küzdő személyek körülményeinek javítása.
- A gyermekekkel szembeni erőszak elleni fellépés erősítése a gyermeknevelés bevált gyakorlatainak előmozdítása, az oktatási rendszerben nyújtott nagyobb támogatás és az áldozatkezelési mechanizmus javítása révén.
- Az idősek elleni erőszak azonosítására és leküzdésére irányuló erőfeszítések fokozása, az időseknek nyújtott gazdasági és egészségügyi támogatás folytatása, hozzájárulás az idősek nagyobb mértékű társadalmi befogadásához.
- Kapacitásbővítés és tudásépítés a köztisztviselők körében emberi jogi kérdésekkel kapcsolatban.

Középtávú prioritások

- Hatékony mechanizmusok fenntartása mind a vitarendezés, mind az emberi jogok védelme érdekében, az igazságszolgáltatási mechanizmusokat megelőzően vagy azok alternatívájaként.

- Az emberi jogok védelmének és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának további előmozdítása, erre vonatkozó képzések szervezése és tudatosság növelése az igazságszolgáltatásban, a bűnüldözésben, valamint a közigazgatás teljes egészében, beleértve a régiókat is.
- Az ombudsmani hivatal ajánlásainak további végrehajtása többek között a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos esetekre vonatkozóan, és a hátrányos megkülönböztetés tilalmáról szóló törvényben előírt intézményi mechanizmus hatékony működésének további biztosítása.
- Az emberi jogokkal és társadalmi integrációval foglalkozó parlamenti bizottság monitoringkapacitásának további kiépítése, az emberi jogi stratégia és cselekvési terv végrehajtásához kapcsolódó jogi kérdésekre kiterjedően is.
- Együttműködés folytatása a társadalmi szervezetekkel és a reprezentatív szociális partnerekkel (szakszervezetek és munkáltatói szervezetek) mint érdekelttel és megfigyelést végzőkkel, az EU–Grúzia társulási megállapodás kiemelt területein, beleértve a munkajogot, a magánélethez való jogot, a kisebbségekhez tartozó személyek jogait és egyéb kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek jogait, valamint a tömegtájékoztatók szabadságát.
- Intézkedések az Európa Tanács nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményében – többek között a kisebbségi nyelvekre vonatkozóan – meghatározott releváns rendelkezésekkel kapcsolatos figyelemfelkeltés céljából, valamint a rendelkezések további teljesítése érdekében.
- A nemi alapú erőszak elleni küzdelem folytatása és törekvés a megelőzésre, továbbá a nemi alapú sztereotípiák megváltoztatására, a férfiak és fiúk nagyobb mértékű bevonására, a nők politikai részvételének, gazdasági és pénzügyi függetlenségének a vállalkozói léten, valamint a munkaerőpiachoz való jobb hozzáférésen keresztül történő támogatására összpontosítva.

1.4. Rossz bánásmód és kínzás

Rövid távú prioritások

- A kínzás elleni cselekvési tervek végrehajtásának biztosítása és a rossz bánásmód és kínzás elleni küzdelmet szolgáló további intézkedések meghozatala, valamint az erőfeszítések fokozása a büntetlenség megszüntetése érdekében.
- A bűnüldöző szervek tagjai elleni panaszok kivizsgálásáért felelős felügyeleti hatóság függetlenségének mind jogalkotási, mind gyakorlati szinten történő további támogatása és megerősítése annak érdekében, hogy a nemzetközi normákkal összhangban a rossz bánásmód és a kínzás eseteit hatékonyan kivizsgálják.
- Alapos, átlátható és független vizsgálat biztosítása a büntetés-végrehajtási rendszerben, a rendőrségen, a katonai és egyéb fogvatartási létesítményekben alkalmazott kínzásra és bántalmazásra vonatkozó állításokról a fent említett felügyeleti hatóságon keresztül.
- Az ombudsmani hivatal hatáskörébe tartozó nemzeti megelőző mechanizmus további támogatása és részvétel a visszaélések megelőzése céljából, a mechanizmus hatékony működésének biztosítása, többek között megfelelő finanszírozás biztosítása és az eljárás titkosságának védelme révén.
- A fogva tartási körülmények és a mentális egészségügyi létesítmények körülményeinek további javítása.

Középtávú prioritások

- További erőfeszítések a büntetés-végrehajtási intézetekben nyújtandó egészségügyi ellátás rendszerének és a fogvatartottak egészségügyi ellátáshoz, többek között a mentális egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek további javítása érdekében, hogy az egyenértékű legyen a lakosság ellátásával. További kapacitásfejlesztés és a zárt intézményekben – vagy azok számára – dolgozó egészségügyi alkalmazottak számára annak lehetővé tétele, hogy feljelentést tehessenek rossz bánásmódra utaló esetekről.
- A büntetés-végrehajtási rendszeren belüli rehabilitációs, ártalomcsökkentési és egészségügyi programok megerősítésének folytatása.

A büntetés-végrehajtási rendszer, a rendőrség, a hadsereg és egyéb zárt létesítmények belső és külső ellenőrzése hatékonyságának további erősítése a bántalmazás és rossz bánásmód korai felismerése és megelőzése érdekében.

1.5. Egyenlő bánásmód

Rövid távú prioritások

- A nemek közötti egyenlőség, továbbá a nők és a férfiak, valamint a kisebbségekhez tartozó személyek közötti egyenlő bánásmód erősítése a társadalmi, a politikai és a gazdasági életben, függetlenül az érintett személyek vallásától vagy meggyőződésétől, etnikai vagy nemzeti hovatartozásától, származásától, nyelvétől, nemétől, szexuális irányultságától, nemi identitásától, fogyatékoságától vagy más jellemzőitől.

- További intézkedések a nemi alapú erőszak elleni jogszabályok végrehajtásának megerősítésére, beleértve a figyelemfelkeltést mind a lakosság, mind egyes szakmai csoportok – például a rendőrség – körében, különösen a vidéki területeken. A jogsértések áldozatai számára a tanácsadói szolgáltatásokhoz, lakhatáshoz és menedékhez való hozzáférés javítása.
- Az áldozatok – köztük a kisebbségekhez tartozó személyek – tanácsadási szolgáltatásokhoz és menedékhez, valamint a menedékhelyi elhelyezést követően a gazdasági szerepvállalást elősegítő programokhoz való hozzáféréseinek javítása.
- A nemi alapú erőszakkal kapcsolatos adatgyűjtés, elemzés és jelentéstétel javítása. A nemi alapú erőszak elleni küzdelem támogatása helyi szinten a helyi szereplők, például az önkormányzatok, a szociális munkások és a civil társadalmi szervezetek nagyobb mértékű bevonása révén.
- Az emberi jogi stratégia és cselekvési terv részeként átfogó egyenlőségi politika kidolgozása és végrehajtása, amely biztosítja, hogy minden személy, így a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek is maradéktalanul élvezzék az emberi jogokat.
- Az uniós álláspont – többek között az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó, a 2020–2024-es időszakra szóló uniós cselekvési terv fényében – arra irányul majd, hogy megerősítse a nemzetközi jogi és szakpolitikai keretet és annak végrehajtását, törekedve a nők és a fiatalok egyenlő, teljes körű, hatékony és érdemi, a sokféleségüket kiaknázó, a közélet és a politikai élet minden területén és szintjén való részvételének biztosítására, többek között azáltal, hogy előmozdítja a politikai pártok elnyerhető képviselői helyeket tartalmazó listáira való felvételüket, valamint a jelöltek kapacitásépítését.

Középtávú prioritások

- Az európai normákhoz való közelítés az egészségügyi és biztonsági szabályok, az anyaság védelmére vonatkozó szabályok, valamint a szülői és munkavállalói kötelezettségek összehangolására vonatkozó szabályok tekintetében a társulási megállapodásban foglaltaknak megfelelően.
- Aktív lépések a nők és a kisebbségekhez tartozó személyek fokozottabb érdemi részvételének és képviselésének előmozdítása érdekében a politikai döntéshozatali fórumokon, valamint a munkaerőpiacon és a gazdasági tevékenységekben, többek között a helyi képviselő (vagyis az önkormányzatok) szintjén.
- A munkaerőpiacon a hátrányos megkülönböztetés tilalmának és az egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazás elve végrehajtásának támogatása.
- Hozzájárulás az etnikai kisebbségekhez tartozó személyek fokozottabb társadalmi és gazdasági befogadásához és részvételéhez, többek között az információhoz és az oktatáshoz, valamint a grúz nyelv tanításához való hozzáférés révén.
- Az elfogadás és a tolerancia fokozása a szélesebb népesség körében tudásépítés és tudatosságnövelő tevékenységek révén.

1.6. *A gyermekek jogai*

Rövid távú prioritások

- A gyermekjogi kódex végrehajtása minden szükséges jogszabály összehangolásával és a nemzeti mechanizmusok megerősítésével a gyermekek védelme érdekében az erőszak minden formájával szemben, beleértve a gyermek-, a korai és a kényszerházasságot is.
- Valamennyi gyermek – ideértve a leginkább marginalizált és legkiszolgáltatottabb helyzetű gyermekeket, a fogyatékkal élő gyermekeket és az utcára került gyermekeket – szükségleteinek kielégítése, többek között a szociális védelmi mechanizmusok javítása és kiterjesztése révén, továbbá a fogyatékkal élő gyermekek rehabilitációját/rehabilitációját szolgáló programokhoz való területi hozzáférés támogatása, valamint lépések megtétele a gyermekmunka megszüntetése felé.
- A szociális munkáról szóló törvény végrehajtása, valamint források biztosítása a kiszolgáltatott gyermekekkel – köztük a fogyatékkal élő gyermekekkel – foglalkozó szakértői csoportok toborzásához és kapacitásépítéséhez.
- A gyermekekkel és a szélesebb nyilvánossággal foglalkozó szakemberek tudatosságának növelése és ismereteinek bővítése a gyermekekkel szembeni erőszak megelőzésével és az ellene folytatott küzdelemmel kapcsolatban.
- A gyermekek intézményi elhelyezésének további visszaszorítása, kapuőri mechanizmus alkalmazása és az alternatív gondozás fejlesztésének folytatása.

Középtávú prioritások

- A fiatalkorúakkal foglalkozó igazságügyi rendszer reformjának folytatása.
- A gyermekek elleni erőszak felszámolásával összefüggésben lépések a társadalmi és viselkedésbeli átalakulás felé.

- A gyermekgondozás intézményi kitagolásának befejezése.

1.7. Szakszervezeti jogok és alapvető munkaiügyi normák

Rövid távú prioritások

- A munkaiügyi felügyeleti rendszer minden munkajogi és munkavégzésre vonatkozó jogszabály tekintetében betöltendő felügyeleti funkcióit létrehozó jogi keret elfogadása és végrehajtása, a felügyelők hatáskörei meglévő jogszabályokban foglalt minden korlátozásának felszámolása a Nemzetközi Munkaiügyi Szervezet (ILO) normáinak megfelelően.
- A Munka Törvénykönyve és más vonatkozó jogszabályok módosításának folytatása, és ezek fokozottabb összehangolása az ILO normáival.
- - Annak további biztosítása, hogy eredményes munkaiügyi felügyeleti rendszer jöjjön létre, amely megfelelő hatáskörrel, kapacitásokkal és (pénzügyi, emberi és adminisztratív) erőforrásokkal rendelkezik a munkakörülmények és a munkaiügyi kapcsolatok vizsgálatához az ILO normáinak megfelelően.

Középtávú prioritások

- A munkaiügyi jogszabályok alátámasztása a munkaiügyi viták rendezésére szolgáló eljárásokkal, többek között a munkaiügyi közvetítési rendszer révén.
- Módszertan kidolgozása az egyenlő munka és javadalmazás értékelése/mérése céljából.
- A Szociális Partnerségi Hármas Bizottság és regionális részlege hatékony működésének biztosítása, valamint a szociális párbeszéd további javítása az ILO-val és a szociális partnerek európai szervezeteivel való együttműködés révén.

2. Kül- és biztonságpolitika

Az EU közös kül- és biztonságpolitikája (KKBP) területén folytatott párbeszéd és együttműködés további erősítése, a fokozatos konvergenciára törekedve, többek között a közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) területén, elsősorban a konfliktusmegelőzési és válságkezelési kérdésekre, a regionális stabilitásra, a fegyverzet-ellenőrzésre, a lefegyverzésre, a nonproliférációra, a kiberbiztonságra és a hibrid fenyegetésekre összpontosítva. Az együttműködés közös értékeken – többek között a szuverenitás és a területi integritás, a határok sérthetatlensége és a függetlenség tiszteletben tartásának elve mellett – elkötelezettségen – és kölcsönös érdekeken alapul, és célja, hogy növelje a szakpolitikai koherenciát és hatékonyságot, a kétoldalú, multilaterális és regionális fórumok biztosította lehetőségek kihasználásával, továbbá fenntartsa a nemzetközi szabályokon alapuló rendet.

2.1. KBVP-együttműködés, csatlakozás uniós álláspontokhoz, hibrid fenyegetések és kiberbiztonság, stratégiai kommunikáció és regionális együttműködés

Rövid távú prioritások

- Az erőfeszítések fokozása annak érdekében, hogy Grúzia nagyobb mértékben csatlakozzon az EU-nak a KKBP területére vonatkozó nyilatkozataihoz és határozataihoz – többek között a szuverenitásnak és a területi integritásnak az EU–Grúzia társulási megállapodásban foglalt elvével összhangban –, valamint a multilaterális fórumokon való fellépéseihez.
- Az együttműködés fokozása a hibrid fenyegetésekkel szembeni fellépés és a kiberbiztonság megerősítése terén, többek között a hibrid fenyegetésekkel kapcsolatos felméréseken alapuló ajánlások végrehajtásával.
- A stratégiai kommunikáció terén folytatott együttműködés megerősítése az állam és a társadalom dezinformációval szembeni rezilienciájának megszilárdítása érdekében; a gyakorlati együttműködési keret kiterjesztése és diverzifikálása a civil társadalmi szereplők, valamint más hasonlóan gondolkodó állami szereplők és intézmények bevonása érdekében.
- A grúziai biztonsági ágazat hatékony reformjának végrehajtására irányuló erőfeszítések folytatása.
- A konfliktusmegelőzésre és a válságkezelésre vonatkozó gyakorlati együttműködés megerősítése Grúzia Unió által irányított civil és katonai válságkezelési műveletekben való részvételének elősegítésével, konzultációk és képzés biztosításával a KBVP területén (a 2013 novemberében aláírt, a részvétel kereteinek meghatározásáról szóló megállapodás, valamint a biztonsághoz, a KBVP-hez és a polgári védelemhez kapcsolódó keleti partnerségi panel multilaterális kerete alapján, a KBVP terén az uniós ügynökségekkel folytatott együttműködésben).

A regionális együttműködés előmozdítása olyan biztonsági kérdésekben, mint a migráció, a jobb határigazgatás, a kritikus infrastruktúra védelme, exportellenőrzés, katasztrófakockázat-csökkentés és -kezelés, többek között szükséghelyzeti reagálás, polgári védelem, a csempészet és az illegális kereskedelem elleni fellépés (például biológiai és nukleáris anyagok), továbbá megfelelő személyzet képzése, elsősorban az EU grúziai vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) anyagokkal foglalkozó kiválósági központ kezdeményezésén és annak délkelet- és kelet-európai regionális titkárságán keresztül.

Középtávú prioritások

- A békés konfliktusrendezés, valamint a nemzetközi stabilitás és biztonság előmozdítása a szabályokon és hatékony multilateralizmuson alapuló nemzetközi rend fenntartása érdekében.
- A függetlenségnek, a szuverenitásnak, a területi integritásnak és a határok sérthetetlenségének az ENSZ Alapokmányában és az EBESZ Helsink-i Záróokmányában rögzített elvei közös tiszteletben tartásának előmozdítása, többek között a KKBP területére vonatkozó uniós nyilatkozatokhoz és határozatokhoz való csatlakozás révén.

2.2. *A terrorizmus elleni küzdelem, a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozása és fegyverek illegális exportja*

Rövid távú prioritások

- Együttműködés a tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközök elterjedése elleni küzdelemben, a leszerelési és nonproliférációs nemzetközi szerződések és megállapodások alapján fennálló, valamint egyéb vonatkozó nemzetközi kötelezettségek teljes mértékű teljesítése és nemzeti végrehajtása révén.
- A Grúzia és az EUROPOL közötti operatív megállapodás kínálta lehetőségek teljes körű igénybevétele a terrorista szervezetekre, csoportokra, azok tevékenységére és támogató hálózataira vonatkozó információk cseréjének megkönnyítése céljából.

Középtávú prioritások

- A terrorizmus elleni, emberi jogok tiszteletben tartásán alapuló küzdelemre – így a terrorista cselekmények jogi meghatározására – vonatkozó nemzetközi konszenzus elmélyítésére irányuló együttműködés, többek között a nemzetközi terrorizmus elleni átfogó egyezményre vonatkozó megállapodás előmozdítása révén.
- Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa 2396. sz. határozatának további végrehajtása, és különösen a terrorizmussal gyanúsított személyekre vonatkozó információk megosztása a külföldi terrorista harcosok azonosítása, felderítése és büntetőeljárás alá vonása érdekében.
- Együttműködés az importált, exportált vagy tranzitban lévő áruk biztonságát és védelmét biztosító kockázatalapú vámellenőrzések terén.
- A kézi- és könnyűfegyverek, és az azokhoz szükséges lőszerrel tiltott kereskedelme elleni küzdelem a jelenleg hatályos nemzetközi megállapodások, az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozatai, valamint az e területen alkalmazandó más nemzetközi okmányok szerinti kötelezettségvállalások alapján.
- Folyamatos együttműködés a hagyományos fegyverek exportjának ellenőrzése terén, a katonai technológia és felszerelések kivételének ellenőrzéséről szóló uniós közös álláspont alapján. Az együttműködés folytatása a fegyverkereskedelem elleni küzdelem és a fegyverkészletek megsemmisítése területén.
- További hozzájárulás a fegyverzet-ellenőrzési és a vonatkozó bizalomépítő rendszerek végrehajtásához; az atomsorompó-szerződés mindhárom pillére, valamint a vegyifegyver-tilalmi egyezmény, a biológiai fegyverekről szóló egyezmény, továbbá a vonatkozó nemzetközi megállapodások alapján fennálló és egyéb nemzetközi kötelezettségek végrehajtásához.

2.3. *Békés konfliktusmegoldás*

Rövid távú prioritások

- Az EU és Grúzia közötti hatékony együttműködés fenntartása a konfliktus rendezése céljából, az elfogadott formátumok keretében, ideértve az EU közvetítésével létrejött 2008. augusztus 12-i tűzszüneti megállapodás teljes körű végrehajtásának, valamint a belső menekültek és a menekültek biztonságos, önkéntes és méltóságteljes hazatérésének biztosítása céljából, valamint annak meghatározása érdekében, hogy milyen módon vonható be Abházia és Csinvali/Dél-Oszétia grúz régió a mélyülő EU–Grúzia kapcsolatokba.
- A konfliktusrendezésre irányuló hatékony együttműködés és koordináció fenntartása az EU és Grúzia között, többek között rendszeres politikai párbeszéd révén, valamint a béketeremtés és a biztonság kérdésének kiemelt helyen tartása az EU napirendjén.
- Az EU közvetítésével létrejött 2008. augusztus 12-i tűzszüneti megállapodás végrehajtásának előmozdítására irányuló erőfeszítések koordinálása, többek között az eredeti megállapodást követő végrehajtási intézkedések kidolgozása és előmozdítása révén.

- Fokozott erőfeszítések annak biztosítása érdekében, hogy az EU, az ENSZ és az EBESZ társelnöklétével zajló genfi nemzetközi tárgyalások keretében az EU közvetítésével létrejött 2008. augusztus 12-i tűzszüneti megállapodás alapján érdemi tárgyalások és kézzelfogható eredmények szülessenek a megoldatlan konfliktusból eredő biztonsági és humanitárius kihívások tartós megoldásainak elérésére.
 - Az Európai Unió grúziai megfigyelő missziója jószolgálatának teljes mértékű és hatékony igénybevétele a stabilitáshoz, a normalizáláshoz – ezen belül az adminisztratív határvonal mindkét oldalán élő helyi közösségek biztonságos és rendezett életének elősegítéséhez – és a bizalomépítéshez való hozzájárulás céljából.
 - Az incidensek megelőzésére és elhárítására szolgáló mechanizmusok újraindítására és hatékony működésére irányuló törekvések folytatása Galiban és Ergnetiben, és a konfliktus által sújtott emberek biztonsági és humanitárius szükségleteinek kezelésére irányuló erőfeszítések fokozása.
 - Az Abházia és Csinvali régió/Dél-Oszétia grúz régiókban elkövetett emberi jogi visszaélések kezelésére irányuló erőfeszítések folytatása.
 - A békés konfliktusrendezésre irányuló erőfeszítések támogatása, többek között az Abházia és Csinvali/Dél-Oszétia grúz régió lakosságával folytatott kapcsolattartáson keresztül, figyelembe véve Grúzia megbékélési és közeledési politikáját (ideértve a békekezdeményezést is), valamint az EU el nem ismerési és közeledési politikáját, amelynek végrehajtásában az EU és Grúzia együttműködik.
 - Együttműködés az EU és Grúzia közötti politikai társulási és gazdasági integrációs folyamatból, többek között a schengeni térségben való rövid távú vízummentes tartózkodást lehetővé tevő rendszerből származó előnyöknek és lehetőségeknek a vitatott területeken élő lakossággal való megosztása terén.
 - A szabad mozgás, a kereskedelem, a gazdasági kapcsolatok és az oktatási lehetőségek további előmozdítása a közigazgatási határvonalak mentén, többek között az „Egy lépés a jobb jövő irányába” elnevezésű békekezdeményezés és szükség esetén a jogszabályok felülvizsgálata révén.
- Együttműködés a konfliktus által megosztott közösségek között az emberek közötti kapcsolattartás, a bizalomépítés és a megbékélésre irányuló erőfeszítések ösztönzése érdekében meghozandó intézkedésekkel kapcsolatban.
- További intézkedések a belső menekültek fenntartható integrációjának előmozdítása érdekében (tulajdonjogok, munkavállalás és célzott támogatások).
 - A nőkről, a békéről és a biztonságról szóló ENSZ BT-határozatok (az 1325. sz. ENSZ BT-határozat és a kapcsolódó további határozatok) végrehajtásáról szóló, 2022–2024-es időszakra szóló nemzeti cselekvési terv eredményes végrehajtásának biztosítása.
 - A nők békés konfliktusrendezésben és békeépítésben való érdemi részvételének megerősítése, valamint minden konfliktusrendezési törekvés részeként aktív konzultációk biztosítása a konfliktus sújtotta nőkkel és a civil társadalommal.
 - A közös erőfeszítések folytatása és hatékony megelőző intézkedések meghozatala az el nem ismerés politikájának további megszüldésére érdekében a nemzetközi szinten.

Középtávú prioritások

- Lépések megtétele a konfliktus tartós rendezése és – a konfliktussal kapcsolatos kérdések kezelésére vonatkozó meglévő formátumok sérelme nélkül – a békés konfliktusrendezés érdekében, amely a Felek közötti politikai párbeszéd, valamint az egyéb érintett nemzetközi szereplőkkel folytatott párbeszéd egyik központi témája lesz.
- A közös erőfeszítések folytatása Abházia és Csinvali régió/Dél-Oszétia grúz régiókban nemzetközi biztonsági mechanizmusok létrehozásának, a nemzetközi emberi jogi szervezetek e területekre való bejutásának, valamint az Európai Unió grúziai megfigyelő missziója mandátumának Grúzia egész területén történő teljes körű végrehajtásának előmozdítására.
- További erőfeszítések a belső menekültek és a menekültek származási helyére történő biztonságos, méltóságteljes és önkéntes visszatérésének lehetővé tétele érdekében a nemzetközi jog elveinek megfelelően.
- A Nemzetközi Büntetőbírósággal (ICC) való együttműködés folytatása a Római Statútumnak és kapcsolódó jogi eszközeinek a végrehajtása révén, megfelelő figyelmet fordítva a bíróság integritásának megőrzésére. A Nemzetközi Büntetőbírósággal való együttműködés folytatása, tekintettel a 2008. augusztusi háborúval kapcsolatos vizsgálatokra.

3. Jogérvényesülés, szabadság és biztonság

2017 márciusától a grúz állampolgárok vízummentesen utazhatnak az EU-ba. Ezzel összefüggésben Grúziának továbbra is teljesítenie kell a vízumliberalizációs kritériumokat, és a vízummentességi rendszer fenntarthatóságának biztosítása és ezáltal az EU és Grúzia közötti mobilitáshoz és emberek közötti kapcsolatokhoz való hozzájárulás érdekében foglalkoznia kell a Bizottság vízummentességi mechanizmus keretében kiadott rendszeres jelentéseiben foglalt ajánlásokkal.

A bel- és igazságügy területén folytatott megerősített együttműködés számára emellett a visszafogadási megállapodás, az EU és Grúzia közötti mobilitási partnerség, valamint a bel- és igazságügy területén több uniós ügynökséggel – például az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökséggel (Frontex), az Európai Migrációs Hálózattal (EMN), az Europollal, a CEPOL-lal és az Eurojusttal – kötött együttműködési megállapodások vagy adott esetben egyezmények nyújtanak keretet.

3.1. *A személyes adatok védelme*

Rövid távú prioritások

- A személyes adatok magas szintű védelmének biztosítása és az európai normáknak megfelelő jogszabályok elfogadása, továbbá gyakorlati lépések megtétele a személyes adatok védelméhez való jog tiszteletben tartásának biztosítása érdekében a magán- és a közszférában, többek között a büntető igazságszolgáltatás terén.
- Az adatvédelmi felügyeleti hatóság kapacitásainak megerősítése annak érdekében, hogy szembe tudjon nézni az adatvédelem területén jelentkező modern technológiai kihívásokkal és képes legyen sikeresen végrehajtani az európai szabványokat Grúziában.

Középtávú prioritások

- Az adatvédelmi felügyeleti hatóság kapacitásainak további megerősítése és az adatvédelmi előírások alkalmazásának nyomon követése.

3.2. *Migráció, menekültügy és integrált határigazgatás*

Rövid távú prioritások

- Valamennyi vízumliberalizációs referenciamutató, valamint a Bizottság által a vízummentesség-felfüggesztési mechanizmus keretében készített jelentésekben megfogalmazott ajánlások folyamatos teljesítésének biztosítása.
- A visszafogadási megállapodások, többek között az EU és Grúzia közötti visszafogadási megállapodás hatékony végrehajtásának folytatása.
- Az operatív együttműködés fokozása a grúziai állampolgárok által a tág schengeni térségben benyújtott, megalapozatlan menedékjog iránti kérelmek számának gyors csökkentése érdekében.
- A Grúziából kiutazó és a Grúziába belépő grúziai állampolgárokra vonatkozó szabályokról és eljárásokról szóló grúz törvény módosításainak hatékony végrehajtása, az emberi jogok és az adatvédelmi követelmények maradéktalan tiszteletben tartásával.
- További tájékoztató kampányok szervezése a vízummentes utazással kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről.
- A határigazgatás további erősítése, valamint a határforgalom-ellenőrzés és a határőrizet magas színvonalának fenntartása.
- Beszámoló a migrációs adatok elemzése és a kockázatértékelés terén elért javulásról.
- Grúzia migrációs profiljának rendszeres frissítése (legalább kétévente).
- Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökséggel (Frontex) fennálló operatív együttműködés további erősítése, beleértve az integrált határigazgatással kapcsolatos együttműködést, a munkatársak csereprogramjait, a képzést, a régióból érkező megfigyelőket a közös műveletekben, valamint a keleti partnerség kockázatelemzési hálózatán (EaP-RAN) keresztül történő információcserét.
- Grúzia integrált állami határigazgatási stratégiájának (2021–2025) és az azt kísérő cselekvési tervnek a véglegesítése és eredményes végrehajtása.

Középtávú prioritások

- Grúzia migrációs stratégiájának (2021–2030) és az azt kísérő cselekvési tervnek az eredményes végrehajtása.
- Hatékonyabb módszerek kidolgozása a legális és körkörös migráció lehetővé tételére, beleértve a munkaerő-migrációs rendszereket is, a meglévő nemzeti jogszabályok és hatáskörök, valamint valamennyi migráns munkavállaló emberi jogainak teljes körű tiszteletben tartása mellett.
- Grúzia integrált állami határigazgatási stratégiájának (2021–2025) és az azt kísérő cselekvési tervnek az eredményes kidolgozása és végrehajtása.
- A határforgalom-ellenőrzés és a határőrizet magas színvonalának fenntartása.
- Előrelépés az államhatárok kijelölése kérdésében a szomszédos országokkal.

- Az állami reintegrációs program és tevékenységek hatékony végrehajtásának folytatása.

3.3. *Bűnüldözés*

Rövid távú prioritások

- A bűnüldöző szervek tagjai elleni panaszok független kivizsgálásáért felelős felügyeleti hatóság teljes működési kapacitásának biztosítása. A rendőrséggel szemben benyújtott panaszok esetén a hiteles reagáláshoz professzionális és hatékony mechanizmusra van szükség, többek között a belső felügyeleti szerveken keresztül.
- A Belügyminisztérium emberi jogok védelmével és a nyomozások minőség-ellenőrzésével foglalkozó főosztályának további hatékony működése, többek között az emberi jogok európai egyezményében garantált emberi jogokkal kapcsolatosan a bűnüldöző szervek tagjai számára nyújtott szakmai képzések támogatása révén.
- A börtönbüntetés alternatívái alkalmazásának további kiterjesztése a meglévők fejlesztésével és új, szabadságelvonással nem járó büntetések bevezetésével és a pártfogó felügyelet kapacitásainak növelésével.
- A szervezett, súlyos és egyéb bűncselekmények elleni küzdelem nyomozási folyamatainak és technikáinak korszerűsítése.

3.4. *A szervezett bűnözés elleni küzdelem*

Rövid távú prioritások

- Az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló cselekvési tervek további végrehajtásának biztosítása, valamint az állami hatóságokat érintő kapacitásfejlesztési tevékenységek folytatása az emberkereskedelem eseteinek proaktív azonosítása és hatékony kivizsgálása érdekében.
- Az emberkereskedelem eseteinek proaktív azonosítása és kivizsgálása hatékonyságának nyomon követése és az arról való jelentéstétel.
- A szervezett bűnözés elleni küzdelemre vonatkozó új nemzeti stratégia és azt kísérő cselekvési terv kidolgozása, valamint a hatékony végrehajtás biztosítása.
- Az Európával az operatív és stratégiai együttműködésről kötött megállapodás teljes mértékű kihasználása, többek között operatív és stratégiai információk biztosításával, valamint a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözésre vonatkozó uniós szakpolitikai ciklus/Európai Multidiszciplináris Platform a Bűnügyi Fenyegtettség Ellen (EMPACT) keretében való erőteljesebb részvétel révén;
- További együttműködés a CEPOL-lal bűnüldözési képzési célokból.
- A hírszerzésen alapuló rendfenntartás és az egységes bűnügyi elemzési rendszer továbbfejlesztése, többek között a hírszerzésen alapuló rendfenntartási stratégia elfogadása és végrehajtása révén.

Középtávú prioritások

- További erőfeszítések a szervezett bűnözés megelőzése és az ellene való küzdelem területén, különösen a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözésre vonatkozó uniós szakpolitikai ciklus/Európai Multidiszciplináris Platform a Bűnügyi Fenyegtettség Ellen (EMPACT) keretében.
- A kiberbűnözés elleni küzdelemre irányuló együttműködés erősítése, továbbá ezzel kapcsolatos bűnüldözési képzés nyújtása a grúz hatóságoknak.
- A kiberbűnözés elleni küzdelemre irányuló erőfeszítések fokozása a Budapesti Egyezményvel összhangban álló jogi és intézményi keret kialakítása érdekében.
- A határon átnyúló bűnüldözési együttműködés további megerősítése a grúziai bűnszervezetek elleni küzdelem érdekében.

3.5. *A tiltott kábítószer elleni küzdelem*

Rövid távú prioritások

- Az együttműködés folytatása a drogprevenció terén és a kábítószer-ellenes politikáknak az uniós álláspontokkal való teljes körű összehangolása révén, valamint a megelőzési mechanizmusok további előmozdítása a kábítószerrel való visszaélés megelőzésére irányuló nemzeti stratégia (2021–2026) és a vonatkozó cselekvési tervek végrehajtásával.

- Szoros együttműködés fenntartása A Kábítószer és a Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelőközpontjával (EMCDDA) a Grúziai Nemzeti Kábítószer-megfigyelő Központ kapacitásainak növelése, valamint a releváns és hiteles információk cseréje érdekében.
- A nemzeti kábítószer-ellenes stratégiák és az azokhoz kapcsolódó cselekvési tervek végrehajtásának biztosítása.

Középtávú prioritások

- A kábítószer-kérdésre irányuló kiegyensúlyozott és integrált megközelítés fenntartása a rendszerek megerősítése céljából a kábítószer-használat egészségügyi és társadalmi következményeinek kezelése érdekében, valamint hatékonyabb megelőzés biztosítása, továbbá a tiltott kábítószeres kínálatának és keresletének csökkentése és az azokkal való kereskedelem visszaszorítása.
- Rendszeres párbeszéd folytatása a keleti partnerség kábítószerügyi párbeszéde keretében.

3.6. *A pénzmosás elleni küzdelem és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem*

Rövid távú prioritások

- A grúziai jogszabályok összehangolása az EU negyedik és ötödik pénzmosási irányelvével.
- A befagyasztást és a vagyonelkobzást elrendelő határozatok számának, valamint a befagyasztott és elkobzott vagyon becsült értékének nyomon követése és jelentése annak érdekében, hogy biztosítható legyen a bűncselekményből származó vagyon elkobzására vonatkozó grúziai jogszabályok hatékony végrehajtása.

Középtávú prioritások

- További erőfeszítések a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzését és az azok elleni küzdelmet szolgáló jogi és intézményi keret továbbfejlesztésére, többek között az említett területeket szabályozó uniós jogszabályokhoz való közelítés révén.
- A Pénzügyi Akció Munkacsoport (FATF) terrorizmus finanszírozásáról szóló ajánlásaiban szereplő standardok végrehajtásának folytatása.
- Az együttműködés folytatása a Pénzügyi Akció Munkacsoporttal, az Európa Tanáccsal, a pénzmosás elleni intézkedések értékelését vizsgáló szakértői bizottsággal (MONEYVAL), valamint az uniós tagállamok érintett hatóságaival a pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos kérdésekben.
- Az operatív együttműködés további megerősítése a vagyonelkobzás, a vagyonvisszaszerzés és a vagyonkezelés terén a grúziai hatóságok és az EU vagyon-visszaszerzési hivatalai közötti hatékony kommunikáció és a bevált gyakorlatok cseréje révén.

3.7. *Jogi együttműködés*

Rövid távú prioritások

- Az Eurojusttal kötött operatív együttműködési megállapodás további végrehajtása.

Középtávú prioritások

- A polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés fokozása a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági és bíróságon kívüli iratok külföldön történő kézbesítéséről szóló 1965. évi egyezmény és a polgári és kereskedelmi ügyekben külföldön történő bizonyításfelvételtől szóló 1970. évi egyezmény végrehajtása révén.
- Csatlakozás a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferenciának az igazságügyi együttműködéssel és a gyermekek védelmével kapcsolatos főbb egyezményeihez – mint például a joghatósági megállapodásokról szóló 2005. évi egyezmény, a gyermektartásról és a családi tartások egyéb formáiról szóló 2007. évi hágai egyezmény, valamint annak a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló jegyzőkönyve –, és azok végrehajtása.
- A büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés javítása a megfelelő egyezményekhez – különösen az Európa Tanács egyezményeihez – történő csatlakozás és azok végrehajtása révén.

4. **Kereskedelem és kereskedelemmel kapcsolatos ügyek**

A Felek folytatják az integráció elmélyítését a társulási megállapodás és a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségről szóló megállapodás (DCFTA) alapján. A Felek tudatában vannak annak, hogy még nem sikerült teljes mértékben kiaknázni az e megállapodásban rejlő lehetőségeket, ezért együttműködnek az uniós vívmányoknak való megfelelés elérése érdekében, a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás vonatkozó mellékletei szerint, különös tekintettel a kereskedelemmel kapcsolatos alábbi területeken.

A társulási megállapodás, illetve az ahhoz kapcsolódó DCFTA hatékony végrehajtása – a szabályozás közelítésének szélesebb körű folyamatához és az ahhoz kötődő szükséges reformokhoz kapcsolódva – hozzájárul az EU-val való megerősített gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok feltételeinek megteremtéséhez, ez pedig Grúziának az Európai Unió belső piacával történő további fokozatos gazdasági integrációja felé vezet, a társulási megállapodásokban előírányozottak szerint. A Felek együttműködnek a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás valamennyi rendelkezésének végrehajtása érdekében. A két Fél rendszeresen együttműködik, többek között az EU–Grúzia társulási megállapodás keretében létrehozott kétoldalú struktúrákon keresztül, valamint multilaterális keretek között.

Grúzia megerősíti nemzeti intézményi kereteit annak érdekében, hogy biztosítsa az egyes érintett területeken elfogadott új jogszabályok független végrehajtását, érvényesítését és nyomon követését.

Grúzia szakértői albizottságok révén és a kereskedelmi formációban évente ülésező Társulási Bizottság keretében rendszeresen tájékoztatni fogja az EU-t a jogszabályok közelítésének aktuális állásáról. Adott esetben és mindkét Fél egyetértésével az EU segítséget és szakértelmet biztosít annak érdekében, hogy segítse a grúziai hatóságokat ebben a folyamatban.

4.1. *Árukereskedelem*

Rövid távú prioritások

- További előrelépés a kereskedelmi statisztika területén.
- Együttműködés Grúzia exportstruktúrájának diverzifikáltabbá tételében, ideértve új termékek exportját az EU piacára.

Középtávú prioritások

- Szoros együttműködés a kijátszásellenes mechanizmus hatékony alkalmazása érdekében.
- Grúzia segítése az olyan jogszabályok megszövegezésében és végrehajtásában, amelyeket a piacra jutással vagy azzal kapcsolatos más kérdéseket illetően szándékozik kidolgozni (például piacvédelmi eszközök).
- Információcsera biztosítása a piacra jutással kapcsolatos fejleményekről és a piacra jutással kapcsolatos politikáról.

4.2. *Műszaki előírások, szabványosítás és kapcsolódó infrastruktúra*

Rövid távú prioritások

- Azon jogszabályok kidolgozása, amelyeknek a társulási megállapodás alapján történő végrehajtására Grúzia kötelezettséget vállalt a kereskedelem technikai akadályainak felszámolásáról szóló stratégiával összhangban.
- A szabványok, a technikai szabályozás, a metrológia, a piacfelügyelet, a hitelesítés és a megfelelőség-értékelési eljárások kezelésével kapcsolatos infrastruktúra további kiépítése, többek között uniós támogatással.
- Az érdekelteknek, többek között a gazdasági szereplőknek a harmonizált jogszabályok végrehajtására való felkészítése és az új jogszabályokhoz való alkalmazkodásuk elősegítése.
- A piacfelügyeleti stratégia végrehajtásának folytatása az ipari termékek területén.
- A piacfelügyelet területén az érintett grúziai állami intézmények és piacfelügyeleti szervek közigazgatási kapacitásainak erősítése.
- További képzések biztosítása a műszaki előírásokkal, metrológiával és szabványosítással, valamint akkreditációval foglalkozó kormányzati szervek és hivatalok személyzete számára.
- Információcsera a kereskedelem technikai akadályainak felszámolásáról szóló stratégia és a piacfelügyeleti stratégia valamennyi releváns szempontjáról, adott esetben az időtartamot is beleértve.

4.3. *Állat- és növényegészségügyi (SPS) intézkedések*

Rövid távú prioritások

- Az élelmiszerekre és takarmányokra, állat- és növényegészségügyre és -biztonságra vonatkozó korai figyelmeztető rendszer támogatása.
- Tájékoztató kampányok szervezése az érintett hivatalokkal, vállalkozásokkal és nem kormányzati szervezetekkel az uniós piacra jutási követelményekről, valamint a civil társadalommal az élelmiszerek és az élelmiszer-biztonság fogyasztóvédelmi vonatkozásairól.

- További uniós műszaki tanácsadás és támogatás Grúziának az állat- és növényegészségügyi jogszabályok kidolgozásához és végrehajtásához, beleértve az érintett személyzet képzését, továbbá kapacitásépítés biztosítása az illetékes hatóságok számára és a laboratóriumi kapacitások javításának támogatása, az uniós követelményekkel összhangban.
- Grúzia támogatása a harmonizált jogszabályok sikeres végrehajtásában az állat- és növényegészségügyi intézkedések területén.
- A grúziai vállalkozások alkalmazkodási kapacitásainak javítása a harmonizált jogszabályok végrehajtásához. Az alkalmazkodási kapacitások támogatása, különösen a mikro-, kis- és közepes méretű élelmiszer-vállalkozókra összpontosítva.

Középtávú prioritások

- Grúzia támogatása az állat- és növényegészségügyi területen folytatott kockázatelemzés javításában; az állat- és növényegészségügyi, valamint élelmiszer-biztonsági ellenőrzések elvégzésének biztosítása a határállomásokon; a grúziai vállalkozások alkalmazkodásának elősegítése a harmonizált jogszabályok végrehajtásához; további előrelépés az élelmiszeripari termékek uniós piacra jutásának engedélyezése terén.
- Együttműködés az állatjólét területén, valamint az antibiotikum-rezisztencia elleni küzdelem érdekében az antibiotikumoknak az állattenyésztésben való csökkentett használata tekintetében.

4.4. *Vámkönnyítések és a kereskedelmi eljárások egyszerűsítése*

Rövid távú prioritások

- További együttműködés annak érdekében, hogy Grúzia közelítse jogszabályait az uniós vívmányokhoz és a társulási megállapodás vonatkozó mellékletében említett nemzetközi standardokhoz, például az új Vámkódexhez.
- A vámügyi együttműködés stratégiai keretrendszerének végrehajtásának biztosítása, nyomonkövetési felülvizsgálattal és szükség esetén a keretrendszer aktualizálásával.
- A szellemi tulajdon-jogok vámhatósági érvényesítéséről szóló grúz jogszabályoknak az uniós vívmányok szerinti végrehajtásához nyújtott további támogatás, a társulási megállapodásban előírányzottak szerint.
- Rendszeres tájékoztatás a Vámkódex végrehajtásáról.
- Segítségnyújtás Grúziának az egységes árutovábbítási eljárásról szóló egyezményhez való csatlakozásához.
- Együttműködés a Grúzia számára nyitott vámügyi digitalizációs kezdeményezésekkel és platformokkal kapcsolatos intézkedések terén.

Középtávú prioritások

- A grúz vámhatóságok modernizálásának folytatása.
- A vám eljárások további egyszerűsítése és korszerűsítése.
- Együttműködés a kockázatalapú vámellenőrzés területén és azoknak a releváns információknak a megosztása, amelyek hozzájárulnak a kockázatkezelés és az ellátási láncok biztonságának javításához, a jogszerű kereskedelem megkönnyítéséhez, valamint az importált, exportált és tranzitban lévő áruk biztonságához és védelméhez.
- A csalás elleni küzdelemmel kapcsolatos párbeszéd megerősítése a jogellenes kereskedelem megelőzése érdekében, többek között a jövedéki termékek esetében, különösen a vámügyekben történő kölcsönös közigazgatási segítségnyújtásról szóló jegyzőkönyv keretében zajló megerősített együttműködés révén.
- Kapacitásépítés a digitális vámkörnyezet megvalósításának javítása érdekében.
- Az engedélyezett gazdálkodói rendszer kölcsönös elismerésére törekvés a társulási megállapodásban előírányzottak szerint.

4.5. *Származási szabályok*

Rövid távú prioritások

- A pán-euromediterrán egyezmény rendelkezéseinek végrehajtása, különösen a származási igazolások (kiállítás és ellenőrzés, a származási szabályok betartása) és a vámügyi együttműködés területén.

4.6. *Letelepedés, szolgáltatás-kereskedelem és elektronikus kereskedelem*

- Képzés és megfelelő közigazgatási kapacitások kiépítése a tervezett jogszabály-közelítés végrehajtása érdekében.

- Információk és tapasztalatok cseréje az interoperábilis e-kereskedelmi platformok fejlesztésével kapcsolatban.
- Információk és tapasztalatok cseréje a postai szolgáltatásokról szóló uniós irányelv kulcsfontosságú rendelkezéseinek végrehajtásában és érvényesítésében érintettek tudatosságának növelése kapcsán, különös tekintettel az általános kézbesítési kötelezettségre, valamint más vonatkozó postai politikákra.

4.7. Közbeszerzés

Rövid távú prioritások

- A közvetlen (nyílt ajánlati felhívás nélküli) beszerzések arányának csökkentése szigorúbb másodlagos jogszabályok és az előírások szigorúbb alkalmazása révén, különösen a sürgős szükségszerűség és a korlátozott időkeretű események miatti közvetlen közbeszerzés tekintetében.
- Független és pártatlan közbeszerzési felülvizsgálati szerv létrehozása a felülvizsgált jogi kerettel összhangban.
- Pontos és aktuális információk szolgáltatása a közbeszerzési politikát és annak végrehajtását érintő, tervezett jogalkotási munkáról, mind a jogszabályok közelítésére, mind a közbeszerzési intézmények létrehozására vonatkozóan.
- A Társulási Tanács a közbeszerzési fejezetre vonatkozó ütemterv I. szakaszának befejezésével összhangban elfogadja a piacra jutás megadásáról szóló, kapcsolódó együttes határozatot.

Középtávú prioritások

- A Felek további megbeszéléseket folytatnak a társulási megállapodásból eredő kötelezettségek végrehajtásáról.
- Grúziának az EU támogatásával folytatnia kell az új közbeszerzési jogszabályok kidolgozását és elfogadását, összhangban a társulási megállapodásban előírányzott jogközelítési folyamattal és ütemtervvel.

4.8. Szellemi tulajdonjogok

Rövid távú prioritások

- Grúzia Nemzeti Szellemi Tulajdonjog Központja (Sakpatenti) működésének támogatása az iparjogvédelmi jogok és a szerzői jogok védelmének biztosítása érdekében; a harmadik országok hatóságaival és iparszövetségeivel folytatott együttműködés kibővítése.
- A felelős kormányzati szervek és végrehajtó hivatalok jogérvényesítési kapacitásának erősítése, valamint az igazságügyi rendszer megfelelő működésének biztosítása a jogosultak igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréseinek garantálása és a szankciók végrehajtása érdekében.
- A hamisítás és a kalózkodás elleni hatékony intézkedések, ideértve a Felek között az e tevékenységekkel kapcsolatban megosztandó statisztikai információk előállítását.
- Együttműködés a szellemi tulajdonjogokra vonatkozó jogkimerülési rendszer alkalmazása terén.

Középtávú prioritások

- Mindkét Fél jogosultjai számára szellemi tulajdonjogaik magas szintű védelmének, valamint e jogok érvényesítésének biztosítása.

A szellemi és az ipari tulajdon oltalmával és felhasználásával kapcsolatos figyelemfelhívás fokozására irányuló intézkedések meghozatala, valamint a jogosultakkal való hatékony párbeszéd biztosítása.

4.9. Versenypolitika

Középtávú prioritások

- Együttműködés a társulási megállapodás versennyel kapcsolatos fejezete és a kapcsolódó reformok végrehajtása tekintetében. Az együttműködés a vonatkozó versenyjogi jogszabályok hatékony végrehajtásának biztosítása érdekében foglalkozni fog a grúziai versenyhatóság intézményi kereteivel és vonatkozó közigazgatási kapacitásaival.
- Az együttműködés kiterjed a verseny és a támogatások területén végzett jogérvényesítési tevékenységekről folytatott fokozott párbeszédre is.

4.10. Átláthatóság

Rövid távú prioritások

- A kereskedelemmel kapcsolatos szakpolitikai döntéshozatal átláthatóságára vonatkozó kötelezettségvállalások végrehajtásának további erősítése.
- Az átlátható politikai döntéshozatalra vonatkozó bevált gyakorlatok és tapasztalatok megvitatása, információcsere és megfelelő képzés biztosítása többek között a kommunikációs mechanizmusokkal és az érdekeltekkel folytatott konzultációkkal kapcsolatban, továbbá szemináriumok és a nagyközönségnek szóló egyéb események megrendezése azzal a céllal, hogy ismertessék a társulási megállapodás és a jogközelítési folyamat végrehajtását.

4.11. A kereskedelem és a fenntartható fejlődés

Rövid távú prioritások

- Megfelelő végrehajtási és felügyeleti rendszer létrehozása valamennyi munkaügyi norma és jog tekintetében, különös tekintettel a gyermekmunka felszámolására, a nemzetközi és uniós elvekkel és gyakorlatokkal összhangban.
- Együttműködés az aktualizált nemzetileg meghatározott hozzájárulás végrehajtása és a hosszú távú alacsony kibocsátású fejlesztési stratégia Párizsi Megállapodással összhangban való kidolgozása terén.
- A CITES-rendszer végrehajtási hatékonyságának további erősítése, különösen az EU viszonylatában nagy számban értékesített fajok, például a *Galanthus spp.* esetében.
- A bevált gyakorlatok további fejlesztése és megosztása az érdekelt felek bevonásáról és a civil társadalmi párbeszédéről szóló fejezet keretében.
- A kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kötelezettségvállalások végrehajtásáról szóló párbeszéd folytatása.

Középtávú prioritások

- Az információcsere folytatása a munkaügyi normák hatékony végrehajtásáról és a munkavállalói jogok védelmének fenntartásáról, beleértve a hatékony felügyeletet és végrehajtást is.
- Azon többoldalú környezetvédelmi megállapodások végrehajtásának megvitatása, amelyeknek mindkét Fél részese;
- Együttműködés annak érdekében, hogy a biológiai sokféleségről szóló egyezmény keretében ambiciózus globális biodiverzitási keret jöjjön létre.

5. **Gazdasági és ágazati együttműködés**

A Felek együttműködnek a gazdasági fejlődés fellendítése és a gazdasági integráció elmélyítése érdekében, többek között az ágazati együttműködés fokozása, a kkv-k fejlesztésének támogatása, valamint a fenntartható, zöld, inkluzív és digitális gazdasági növekedés megvalósítása révén. A Felek együttműködnek a Covid19-világjárvány társadalmi-gazdasági következményeinek kezelése érdekében, a rövid távú és hosszú távú reziliencia kiépítése mellett. A Felek együttműködnek annak érdekében, hogy mindenki számára biztosítsák a tisztességes munkát és a méltányos munkafeltételeket, erősítsék az esélyegyenlőséget és a munkaerőpiachoz való hozzáférést, küzdjenek a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen. Grúzia a társulási megállapodásban vállalt kötelezettségekkel összhangban erősíti szabályozási konvergenciáját az uniós vívmányokhoz. Megerősíti továbbá nemzeti intézményi kereteit annak érdekében, hogy biztosítsa az egyes érintett területeken elfogadott új jogszabályok független végrehajtását, érvényesítését és nyomon követését. Grúzia a szakértői albizottságok révén rendszeresen tájékoztatja az EU-t a jogszabályok közelítésének aktuális állásáról, valamint adott esetben és mindkét Fél egyetértésével az EU segítséget és szakértelmet biztosít annak érdekében, hogy segítse Grúziát e folyamatban.

5.1. *Gazdasági fejlődés és piaci lehetőségek*

Középtávú prioritások

- Együttműködés Grúzia támogatása érdekében a teljes mértékben működőképes piacgazdaság kiépítéséhez, a fenntartható, zöld és inkluzív gazdasági növekedés előtérbe állításához, és ahhoz, hogy Grúzia fokozatosan közelítse szakpolitikáit az uniós szakpolitikákhoz, a makrogazdasági stabilitás, a rendezett államháztartás, a stabil pénzügyi rendszer és a fenntartható fizetési mérleg irányadó elveinek megfelelően.

- A makrogazdasági fejlemények nyomom követése, a szakpolitikai kihívások megvitatása és a rendszeres makrogazdasági párbeszédet erősítő bevált módszerekkel kapcsolatos információk cseréje a gazdaságpolitikai döntéshozatal javítása érdekében.
 - A Grúz Nemzeti Bank függetlenségének és szabályozási kapacitásának erősítése, továbbá az Unió tapasztalatainak megosztása a monetáris és árfolyam-politikával, ideértve az euró nemzetközi szerepével kapcsolatban, Grúzia e területekre vonatkozó képességeinek további fejlesztése érdekében.
 - Az államháztartás fenntarthatóságának és irányításának további javítása a költségvetési reformok további erősítése révén.
 - Az állami tulajdonú vállalatok hatékonyságának javítása, és a kapcsolódó költségvetési kockázatok további csökkentése vállalatirányítási standardok elfogadása révén.
 - Fenntartható, átfogó és célirányos szociális védőháló kialakítása.
- A nők nagyobb mértékű munkaerőpiaci és üzleti integrációjának előmozdítása a gazdasági növekedés elősegítése érdekében.

5.2. Mezőgazdaság és vidékfejlesztés

Rövid távú prioritások

- A 2021–2027-es időszakra vonatkozó mezőgazdasági és vidékfejlesztési stratégia és a vonatkozó cselekvési tervek végrehajtásának biztosítása.
- A 2021–2027-es mezőgazdasági és vidékfejlesztési stratégia élelmiszer-biztonsági komponensére vonatkozó stratégiai dokumentum elfogadása 2021-ig, valamint annak végrehajtása.
- A vidékfejlesztés intézményi reformjának végrehajtása.
- Hatékony értékláncok fejlesztésének támogatása, a kkv-k versenyképessége fokozásának támogatása magas exportértékkel rendelkező, kiválasztott ágazatokban; a kiemelt értékláncok kiválasztása és a kereskedelmi prioritások közötti koherencia megerősítése.
- Lehetőségek biztosítása a nők számára diverzifikált vidéki gazdaságokban.
- Valamennyi közszolgáltatás biztosítása a vidéki területeken, különös tekintettel a legtávolabbi vidéki helyekre, hogy senki ne maradjon hátra.

Középtávú prioritások

- A mezőgazdaságért és vidékfejlesztésért felelős intézmények modernizálása és hatékonyságuk növelése, többek között az ebben a folyamatban érintett összes ágazatbeli érdekelt részvétele révén. A kormány és a civil társadalmi szervezetek közötti koordinációs mechanizmus további erősítése.
- Az éghajlattudatos mezőgazdaság, az energiahatékony technológiák és más helyes mezőgazdasági gyakorlatok előmozdítása és megkönnyítése; a mezőgazdasági termékek termelésének, feldolgozásának és tárolásának korszerűsítése és fejlesztése a grúz mezőgazdaság termelékenységének, hozzáadott értékének és versenyképességének növelése érdekében.
- A mezőgazdasági termékekre vonatkozó forgalmazási előírások fokozatos elfogadásának elősegítése a jobb élelmiszer-biztonság támogatása érdekében, valamint a minőségrendszerek alkalmazásának folytatása, beleértve a biogazdálkodást és a földrajzi jelzéssel ellátott termékeket.
- A mezőgazdasági termelés versenyképességének és fenntarthatóságának javítása többek között a méretgazdaságosság piacorientált mezőgazdasági szövetkezetek és termelői szervezetek útján történő ösztönzésével, a termelés és az export növelése érdekében tanácsadói rendszerek kiépítésével; az ökológiai termelés előmozdítása, valamint a mezőgazdasági üzemek életképes hitelekhez és pénzügyi forrásokhoz való hozzáféréseinek megkönnyítése.
- Előrelépés a hatékony mezőgazdasági és vidékfejlesztési politikák fokozatos konvergenciája és végrehajtása területén, a bevált uniós modellek alapján.
- A foglalkoztatás és az életkörülmények javítása a vidéki területeken a természeti erőforrásokkal való gazdálkodás, a szolgáltatások és az infrastruktúra javítása, valamint a vidéki gazdaság diverzifikációja révén.

5.3. Államháztartási belső kontrollrendszer és külső ellenőrzés

Rövid távú prioritások

- A decentralizált vezetői felelősségen alapuló belső kontrollrendszerek továbbfejlesztése – ideértve az állami hatóságok szervezetiileg független belső kontrollrendszerét is – az általánosan elfogadott nemzetközi szabványokkal és keretekkel, valamint az EU bevált gyakorlataival való összhang biztosítása révén.

Középtávú prioritások

- A belső kontroll- és belső ellenőrzési rendszer további javítása a közszektorban, a jelenlegi gyakorlatok és az általánosan elfogadott nemzetközi standardok, keretek és az EU bevált gyakorlatai közötti rés értékelése révén.
- A Számvevőszék (Grúzia Állami Számvevőszéke) külső ellenőrzési funkciója továbbfejlesztésének biztosítása az általánosan elfogadott nemzetközi standardoknak (INTOSAI) megfelelően.

5.4. Népegészségügy

Rövid távú prioritások

- A társulási megállapodás vonatkozó mellékleteiben említett uniós egészségügyi vívmányok további végrehajtása, különös tekintettel a vérellátás biztonságára, a dohányzás visszaszorítására, az emberi eredetű anyagok (vér, szövetek, szervek, sejtek) minőségére és biztonságára, a fertőző betegségekre és a világjárványokra való felkészültségre, Grúziának a dohányzás visszaszorításáról szóló keretmegállapodás és a Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályok szerinti nemzetközi kötelezettségeinek megfelelően is.
- Az általános egészségügyi ellátási program hatókörének bővítése és a betegek által fizetendő saját hozzájárulások csökkentése. A digitalizáció fokozása (e-egészségügy).
- Az alapellátás minőségének és elérhetőségének javítása a betegségek megelőzése és az életminőség javítása céljával.
- A nemzeti egészségügyi stratégia és a kapcsolódó cselekvési tervek véglegesítése, elfogadása és végrehajtásának megkezdése.
- A több ágazatot átfogó nemzeti fellépés erősítése az antimikrobiális rezisztencia ellen, többek között a felügyelet erősítése, az antimikrobiális szerek körültekintő alkalmazása és az egészségügyi ellátást biztosító létesítményekben folytatott infekciókontroll révén.
- Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerekre vonatkozó technikai követelmények harmonizációjával foglalkozó nemzetközi tanács (ICH) iránymutatásai végrehajtásának előkészítése az uniós gyógyszerészeti vívmányokhoz való közelítés keretében. Ez jó alapot biztosítana Grúzia számára a gyógyszerek minőségének, biztonságosságának és hatásosságának biztosításához (főként a behozatal, illetve a helyi gyártás/fogyasztás tekintetében).

Középtávú prioritások

- Az egészségügyi és megelőző szolgáltatások inkluzivitásának javítása, például az egészséges életmód ösztönzése civil társadalmi szervezetek és helyi hatóságok bevonásával.
- A szakpolitikai döntéshozatal és az egészségügyi intézmények, valamint a betegek jogainak és érvényesíthetőségének megerősítése.

A – túlnyomórészt magánkézben lévő – egészségügyi intézmények és elszámoltathatóságuk megerősítése a következők révén: minőségi mutatók kidolgozása, értékalapú beszerzés és más minőségbiztosítási eljárások, ideértve az egészségügyi intézmények akkreditációjának nemzetközi akkreditáló szervezetek általi elismerését.

5.5. Adózás

Rövid távú prioritások

- Az adójogszabályok javítása és egyszerűsítése.
- A jó adóügyi kormányzás előmozdítása, a nemzetközi együttműködés javítása, és a jó adóügyi kormányzás alapelveinek, többek között az átláthatósággal és az információcserével kapcsolatos globális előírások, a méltányos adóztatás elve, valamint az adóalap-erőző és nyereségátcsoportosítás (BEPS) elleni küzdelemre irányuló minimális előírások végrehajtása.

- Az adóigazgatás kapacitásának javítása, különösen az adóellenőrzés és héa-visszatérítés jobban összpontosított, kockázatalapú rendszere irányába történő előrehaladás révén.
- Az Európai Csalás Elleni Hivatallal (OLAF) folytatott együttműködés megerősítése a jövedéki termékekkel kapcsolatos csalás és csempészet elleni fellépés és küzdelem terén.
- Intézkedések meghozatala a jövedéki termékekkel kapcsolatos csalás és csempészet elleni fellépésre és küzdelemre irányuló politikák összehangolása céljából, beleértve a kulcsfontosságú szakpolitikai területeket is.
- Együttműködés Grúziával az Egészségügyi Világszervezet (WHO) dohánytermékek illegális kereskedelmének felszámolásáról szóló jegyzőkönyvéhez való csatlakozása és a jegyzőkönyv sikeres végrehajtása terén.
- Együttműködés kialakítása az uniós tagállamok adóhatóságai az adózás területén szerzett új tapasztalatok és tendenciák megosztása révén, ideértve a grúz adóhatóságnak az EU Fiscalis programjába való bevonására vonatkozó lehetőségek feltárását is.

Középtávú prioritások

- A dohánytermékekre kivetett nemzeti jövedékiadó-kulcsok fokozatos (2026-ig történő) hozzáigazítása az uniós adószintekhez.
- A grúz jogszabályok fokozatos közelítése az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelvhez.

5.6. Statisztika

Rövid távú prioritások

- Az EU–Grúzia kétoldalú kereskedelmi adatok mérése során felmerülő statisztikai eltérések kezelése.
- Nemekre lebontott adatok kidolgozása és felhasználása elemzési és jelentéstételi célokra.

Középtávú prioritások

- A vonatkozó uniós vívmányokhoz való közelítés biztosítása.
- Népszám-nyilvántartás létrehozása Grúziában.
- Regionális statisztikák előállítása a NUTS-osztályozással összhangban.
- A közigazgatási adatokhoz való hozzáférés és azok statisztikai célú felhasználásának javítása.
- Statisztikák és adatok rendelkezésre állásának további biztosítása a kutatók, az újságírók és a széles nyilvánosság számára.
- A vállalkozásstatisztikára vonatkozó módszertan összehangolása az uniós szabványokkal, továbbá a vállalkozásstatisztika jövőbeli adatszolgáltatási követelményeknek megfelelő előállítás, a vállalkozási statisztikák integrálására vonatkozó keretrendeletben (FRIBS) foglaltaknak megfelelően; az összehangolási folyamat felgyorsítása érdekében kívánatos az uniós országok által a FRIBS végrehajtása során szerzett tapasztalatok megosztása.

5.7. Fogyasztóvédelmi politika

- Grúzia jogszabályainak a vonatkozó uniós jogszabályokhoz és nemzetközi jogi eszközökhöz való további fokozatos közelítése.
- A fogyasztóvédelem erősítése Grúziában, különösen a kormányzati tisztviselők és egyéb fogyasztóvédelmi érdekképviselők számára nyújtandó, az uniós jogszabályokhoz való közelítésről és a jogszabályok azt követő végrehajtásáról szóló képzések révén.

5.8. Társasági jog, számvitel és pénzügyi ellenőrzés, vállalatirányítás

Rövid távú prioritások

- Grúzia vállalkozókról szóló törvényének végrehajtása a társulási megállapodás mellékletében foglalt követelményekkel összhangban.

Középtávú prioritások

- Az érintett állami intézmények igazgatási kapacitásának fejlesztése.
- A nemzetközi könyvvizsgálati standardok végrehajtásának folytatása nemzeti szinten, és azok valamennyi jogszabály szerint engedélyezett könyvvizsgáló általi alkalmazásának előmozdítása nemzeti szinten.

- A hatályos jogszabályok állapotára és az uniós jognak való megfelelésére vonatkozó időszerű, releváns és pontos információk cseréje a Felek által elfogadott formátumban, hogy az uniós jogot az elfogadott ütemtervnek megfelelően hajtsák végre.

5.9. Pénzügyi szolgáltatások

Rövid távú prioritások

- A kötelező gépjármű-biztosítást létrehozó törvény elfogadása és végrehajtása.
- Azoknak a területeknek a meghatározása, amelyeken képzést és kapacitásépítést kell biztosítani.
- Aktuális, releváns és pontos információk szolgáltatása a jelenleg hatályos grúz jogszabályok helyzetéről és változásairól.

Középtávú prioritások

- A nemzetközileg elfogadott szabályozási standardoknak megfelelő új szabályozási és felügyeleti keret továbbfejlesztése, beleértve az új felügyeleti megközelítést és eszközöket is.
- A felügyeleti hatóságok igazgatási kapacitásának javítása.
- A pénzügyi piacok diverzifikációjának előmozdítása a biztosítási, tőke-, nyugdíj- és nem banki pénzügyi szolgáltatási piacok fejlesztése révén. A pénzügyi infrastruktúra javítása, valamint a pénzügyi fenntarthatóság és inkluzivitás előmozdítása.
- Grúzia erőfeszítéseinek támogatása az egységes eurófizetési térséghez (SEPA) való csatlakozás kritériumainak teljesítése tekintetében.

5.10. Ipar- és vállalkozáspolitikai, bányászat

Rövid távú prioritások

- A grúz kkv-stratégia és a kapcsolódó cselekvési tervek végrehajtása.
- A kkv-kra vonatkozó stratégia helyébe lépő, költségvetésben előirányzott, és teljesítménymérési keretet is magában foglaló stratégia kidolgozása. A magánszektorral való konzultáció biztosítása. A kkv-ügynökségek számára egyértelmű célkitűzések (többek között fő teljesítménymutatók) megfogalmazása, valamint működésük függetlenségének és folytonosságának biztosítása.

Középtávú prioritások

- Az országspecifikus ütemterv, valamint az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag (SBA) értékelései keretében tett ajánlások lehető legteljesebb körű végrehajtása.
- A kkv-k fejlesztésének összekapcsolása a DCFTA által létrehozott lehetőségekkel, ideértve az üzleti (támogatási) hálózatokat (pl. Enterprise Europe Network) és a klasztereket.
- A köz- és magánszféra közötti párbeszéd megerősítése annak érdekében, hogy a kis- és nagyvállalatokat és ezek egyesüléseit jobban bevonják a szabályozási intézkedések előkészítésébe és időben tájékoztatást kapjanak a végrehajtási intézkedésekről, így a vállalkozások – különösen a kkv-k – alkalmazkodni tudjanak az új intézkedésekhez.
- A grúziai induló vállalkozások uniós és grúziai piacokra való belépési lehetőségeinek bővítése.
- A kkv-k elérésének és finanszírozáshoz való hozzáféréseinek javítása; az üzleti tevékenységek – például kockázati tőke, közösségi finanszírozás, szociális vállalkozás – nem banki finanszírozásának fejlesztése.
- A nemek közötti egyenlőség támogatása és általános érvényesítése a kkv-k grúziai fejlesztésében, többek között a női vállalkozók arányának növelésével, különösen a kis- és középvállalkozások körében, valamint a finanszírozáshoz való hozzáférésük támogatása révén.
- A vállalkozói szellem előmozdítása a fiatalok körében, és a fiatalok integrálása a vállalkozói és startup ökoszisztémába.
- A vállalkozások közötti jobb együttműködés elősegítése a fenntartható, zöld és inkluzív gazdasági növekedésre összpontosító üzleti klaszterek kialakítása és megerősítése révén, figyelembe véve a körforgásos gazdaságra való átállás révén kínálkozó lehetőségeket.

- A termelékenység növelése, például a gazdaság további digitalizálása és innovatív gyakorlatok alkalmazása révén a köz- és a magánszektorban; a stratégiai jelentőségű értékláncok digitális transzformációjának előtérbe helyezése.
- Az e célra létrehozott albizottságon keresztül információcsere a bányászatról és a fémiparról a grúz és az uniós politikák jobb megértése érdekében, ideértve az EU nyersanyag-politikai kezdeményezését, a kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó cselekvési tervet, a Horizont 2020 kutatási programot és annak Horizont Európa elnevezésű utódprogramját, valamint a nyersanyagokra vonatkozó európai innovációs partnerséget.

5.11. Turizmus

- Információcsere – többek között az erre a célra létrehozott albizottságon keresztül – a turizmus Grúzián, illetve az EU-n belüli fejlődéséről, ideértve a vonatkozó eseményeket és a bevált gyakorlatokat, valamint Grúzia támogatása a turisztikai stratégiája végrehajtásában.

5.12. Foglalkoztatás, szociálpolitika és esélyegyenlőség

Rövid távú prioritások

- A grúziai jogszabályok további közelítése az uniós vívmányokhoz a munkahelyi egészségvédelem és biztonság, a munkajog, a nemek közötti egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalma területén, a társulási megállapodás vonatkozó mellékletében foglalt határidőkkel összhangban.
- Minden munkaügyi jogszabályra és munkakörülményre vonatkozó hatékony érvényesítési és felügyeleti rendszer jogi keretének létrehozása és végrehajtása a nemzetközi és uniós elvekkel összhangban, valamint a szociális partnerek, az igazságszolgáltatás és más érdekelt Felek kapacitásainak kiépítése a harmonizált jogszabályokkal kapcsolatban.
- A foglalkoztatás előmozdításáról szóló törvény végrehajtása és az új állami foglalkoztatás-támogatási ügynökség hatékony működésének biztosítása, különösen az erőforrások (kölségvetés, személyzet) biztosítása.
- A 2020–2023-as időszakra vonatkozó munkaerőpiaci stratégia és a kapcsolódó cselekvési tervek végrehajtása.
- A megszállt területeken lévő lakóhelyüket elhagyni kényszerülő személyekkel foglalkozó minisztérium, a munkaügyi, egészségügyi és szociális ügyekért felelős minisztérium, valamint a szociális szolgáltatások kapacitásainak további erősítése.
- A fiatalok munkába lépésének aktív támogatása azáltal, hogy minden fiatal számára egyenlő esélyeket biztosítanak a szükséges készségek elsajátításához és a gyakorlati tapasztalatok megszerzéséhez az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenet megkönnyítése érdekében.
- Annak elérése, hogy a szociális védelmi rendszer támogassa az aktiválást (munkaerőpiaci részvételt), valamint a szociális segítségnyújtási és nyugdíjrendszerek megfelelőségének és fenntarthatóságának biztosítása.

Középtávú prioritások

- A nemzetközi és uniós gyakorlatnak megfelelő, hatékony munkaügyi felügyeleti rendszer további biztosítása az igazgatási és jogérvényesítési kapacitások erősítése céljából a munkahelyi egészségvédelem és biztonság, továbbá a munkajog területén, valamint az érintett igazságügyi szervek és az érdekelt felek kapacitásainak erősítése.
- Az új állami foglalkoztatás-támogatási ügynökség kapacitásainak további erősítése az európai állami foglalkoztatási szolgálatok gyakorlataival összhangban, valamint hozzáférhető és hatékony foglalkoztatási szolgálatok biztosítása.
- Kísérleti megközelítések alkalmazása a fiatalok munkába való átmenetének támogatására.
- A 2020–2023-as időszakra szóló munkaerőpiaci stratégia végrehajtásának és eredményeinek nyomon követése.
- Jól működő szociális párbeszéd fenntartása a hatékonyan működő Szociális Partnerségi Hármas Bizottságon és annak regionális ágán keresztül, továbbá a szociális partnerek kapacitásainak bővítése.
- A kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek munkához jutásának javítását célzó átfogó intézkedések támogatása.
- A szociális törvénykönyv fejlesztése a foglalkoztatási és szociális ellátási rendszer és az egészségügyi ellátás javítása céljából, a szociális jólét (foglalkoztatás, társadalmi mobilitás, egészségügyi ellátás, szociális biztonság és szociális segítségnyújtás) tágabb szemszögéből.
- A szociális partnerekkel és a nemzetközi szervezetekkel együttműködésben lépések megtétele az úgynevezett informális foglalkoztatás/be nem jelentett munkavégzés problémájának kezelésére.

5.13. Digitális gazdaság és társadalom

Középtávú prioritások

- A Felek együttműködnek annak érdekében, hogy a grúz jogszabályok tovább közeledjenek a hálózat- és információbiztonságról szóló uniós irányelvhez, valamint az EU vonatkozó tapasztalatai, gyakorlatai és normái alapján javuljon a kulcsfontosságú kritikus infrastruktúrát igénybe vevő ágazatok és a közsférabeli szervezetek kiberrezilienciája.
- Közeledés az elektronikus hírközlés területére vonatkozó uniós vívmányokhoz; különös tekintettel az elektronikus hírközléssel foglalkozó nemzeti szabályozó hatóság függetlenségének és igazgatási kapacitásának további megerősítésére.
- A regionális barangolási megállapodás végrehajtása (a megállapodás aláírására várhatóan 2022 elején kerül sor).
- A regionális spektrumkoordinációs megállapodás végrehajtása (a megállapodás aláírására várhatóan 2022 elején kerül sor).
- Grúzia nemzeti szélessávú fejlesztési stratégiája és a kapcsolódó cselekvési terv végrehajtása az uniós jogszabályok és bevált gyakorlatok figyelembevételével.
- Grúzia támogatása a fekete-tengeri digitális összeköttetések terén.
- A Felek együttműködnek annak érdekében, hogy Grúzia elfogadja az elektronikus azonosítási rendszerekre és az elektronikus bizalmi szolgáltatásokra vonatkozó jogi kereteket, összhangban az uniós jogszabályokkal és a bevált gyakorlatokkal, a bizalmi szolgáltatásokra vonatkozó esetleges kölcsönös elismerési megállapodás céljából.
- Grúzia digitális gazdaságának fejlesztése a digitális készségek, a digitális innováció és az induló innovatív vállalkozások ökoszisztémái, a kiberbiztonság és a polgárok és vállalkozások számára nyújtott e-szolgáltatások, valamint az űrtechnológián alapuló adatok és szolgáltatások elterjedése terén.

5.14. Halászati és tengerpolitika

Rövid távú prioritások

- Integrált tengerügyi megközelítés előmozdítása, különösen ágazatokat átfogó és regionális, a tengeri területet érintő kezdeményezések fejlesztéséhez való hozzájárulás útján egy koordinációs mechanizmus létrehozásával, valamint a közös érdeklődésre számot tartó területek azonosításával, továbbá a fekete-tengeri régió parti államaival és a tengeri ügyekben érdekelttel folytatott aktív együttműködés révén, a Fekete-tengerre vonatkozó közös tengerügyi menetrend összefüggésében.
- A halászati tevékenységek és a halászati termékek kereskedelme figyelemmel kísérésének és ellenőrzésének, valamint a halászati termékek nyomonkövethetőségének javítása és megerősítése, a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni hatékony küzdelem érdekében.
- A Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottságon (GFCM) belüli fejlemények és intézkedések nyomon követése, és Grúzia teljes jogú tagsági státuszának véglegesítése a bizottságban.
- A halászati és akvakultúra-irányítás folytatása a GFCM 2030-ig tartó időszakra vonatkozó stratégiájával összhangban, a fekete-tengeri halászat fenntarthatósága és az akvakultúra fenntartható fejlesztése érdekében.
- A grúz távolsági flotta halászati és halászattal kapcsolatos tevékenységeire vonatkozó jogi keret, valamint ennek végrehajtására szolgáló eszközök folyamatban lévő elfogadásának továbbvitele a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni hatékony küzdelem érdekében.

Középtávú prioritások

- A fekete-tengeri halászat fenntarthatóvá tételéhez szükséges lépések megtétele, a kétoldalú és a multilaterális kereteken belül a halászati gazdálkodás ökoszisztéma-alapú megközelítése alapján.
- A regionális és kétoldalú tudományos és technikai együttműködés fokozása a halászati tevékenységek nyomon követésére, az adatgyűjtésre és a tengeri felmérésekre vonatkozó kapacitás biztosítása érdekében, az állományok állapotára, valamint a halászat és a tengeri környezet kölcsönhatásaira vonatkozó értékelés javítása céljából.
- A halászati ellenőrzés terén elérhető technikai segítségnyújtási lehetőségek kihasználása a halászati felügyelő központ és a halászhajók elektronikus megfigyelési rendszerének működését támogató ellenőrzés és felügyelet továbbfejlesztése céljából.

- A szükséges intézkedések meghozatala a Grúzia távolsági flottájának halászati és halászattal kapcsolatos tevékenységeire vonatkozó jogi keret megfelelő végrehajtásának biztosításához, beleértve az e tevékenységekkel kapcsolatos nyomonkövetési, ellenőrzési és felügyeleti eszközöket a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni hatékony küzdelem érdekében.
- A Fekete-tengerre vonatkozó közös tengerhasznosítási menetrend végrehajtásának és a hitelképes projektek azonosításának aktív támogatása.
- A kisüzemi halászat és akvakultúra fejlesztési feltételeinek javítása, az adatgyűjtés javítása, a helyi piacokhoz és a szállítói láncokhoz való hozzáférés javítása, a kisüzemi halászati és akvakultúra-termékek élelmiszer-biztonsági előírásainak javítása, valamint termelői szervezetek létrehozásának ösztönzése.

6. **Összeköttetés, energia, környezet, éghajlat-politika és polgári védelem**

A Felek együttműködnek annak érdekében, hogy valamennyi közlekedési mód tekintetében előmozdítsák az uniós vívmányok végrehajtását a fizikai összeköttetés, valamint a kapcsolódó szabványok, szabályozási és biztonsági szempontok javítása céljából. A Felek együttműködnek a környezeti és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia megvalósítása érdekében azáltal, hogy előmozdíják – többek között a Covid19 utáni helyreállítási erőfeszítések keretében – a modern, erőforrás-hatékony, tiszta és körforgásos gazdaságot, amely a gazdaság környezetbarátabbá tételéhez és a természeti erőforrások fenntarthatóbb felhasználásához vezet. Az energiahatékonyság és a megújuló energia használatának előmozdítása és támogatása még inkább hozzá fog járulni a kibocsátások csökkentéséhez. A katasztrófamegelőzés, a felkészültség és a reakció terén folytatott együttműködés további megerősítése.

6.1. Közlekedés

Középtávú prioritások

- A légi közlekedésre vonatkozó uniós vívmányok végrehajtása az EU és Grúzia közötti közös légiközlekedési megállapodás előnyeinek teljes mértékű kihasználása érdekében.
- Valamennyi közlekedési mód (légi, közúti, tengeri, vasúti) biztonságának javítása.
- A hatékonyabb szakpolitikai intézkedések lehetővé tétele érdekében Grúzia támogatása az aktuális közúti közlekedésbiztonsági helyzetre vonatkozó szükséges adatokat (baleseti adatok/súlyos sérülések) tartalmazó, átfogó közúti közlekedésbiztonsági adatbázis létrehozásában.
- Tekintettel a közúti közlekedésbiztonság fontosságára, Grúzia további támogatása közúti közlekedésbiztonságra vonatkozó jogszabályainak az uniós vívmányokkal való összehangolásához, ideértve a közúti közlekedésbiztonsági irányítást és a kapacitásépítést.
- Grúzia vasúti ágazati reformjának támogatása, amely különösen hozzájárulhat a fenntarthatóbb közlekedéshez azáltal, hogy az áru fuvarozást a közútról a vasútra helyezi át.
- Az infrastruktúra továbbfejlesztése, különösen az indikatív TEN-T beruházási cselekvési tervben szereplő projektek végrehajtásával, a kibővített TEN-T törzshálózat 2030-ig történő grúziai megvalósításának támogatása érdekében; a Fekete-tengeri medence összekötő szerepe továbbfejlesztésének mérlegelése a konnektivitás tekintetében.
- Grúzia támogatása fenntartható városi mobilitási tervek kidolgozásában és olyan tevékenységekben, amelyek célja, hogy felhívják a közvélemény figyelmét a városi mobilitás (autóhasználattal kapcsolatos) alternatív lehetőségeire, a városi tömegközlekedés elérhetőségének, biztonságának, hatékonyságának és fenntarthatóságának növelése érdekében.

6.2. Energiaügyi együttműködés

Rövid távú prioritások

- Az Energiaközösség szerződő feleként vállalt kötelezettségek végrehajtásának biztosítása.
- Az Energiaközösségről szóló szerződéshez való csatlakozásról szóló jegyzőkönyvben és a társulási megállapodásban meghatározott feltételeknek megfelelően a következő területeket szabályozó releváns jogszabályok rendelkezéseinek végrehajtása: villamos energia, megújuló energia, energiahatékonyság, kőolaj, földgáz, energiatisztítók, szénhidrogének kutatása és az energiával kapcsolatos környezetvédelmi rendelkezések.
- Az energiahatékonysági politika intézményi keretének befejezése és végrehajtása.
- Az ország nemzeti energia- és klímatervének (NEKT) előkészítése és végrehajtásának megkezdése.

Középtávú prioritások

- Lépések megtétele Grúzia energiapiacának az EU energiapiacával való integrációja, valamint Grúzia energiabiztonságának és szabályozási konvergenciájának megerősítése irányában a vonatkozó uniós jogszabályok végrehajtása révén, beleértve – az Energiaközösség keretében vállalt kötelezettségekkel összhangban – a kapcsolódó másodlagos jogszabályokat is.
- Együttműködés a fenntartható energetikai fejlesztéseket szolgáló nemzetközi támogatások, például a nemzetközi éghajlatváltozási alapokból és más pénzügyi eszközökből származó források vonzása érdekében.
- Grúzia energiaellátó infrastruktúrahálózatának és az energiahálózatok összeköttetéseinek megerősítése, különösen:
 - a villamos energia tekintetében a határokon átnyúló kereskedelem és a szomszédos országokkal fennálló összeköttetések javítása, valamint Grúzia átviteli hálózatának megerősítése; a fekete-tengeri átviteli vonalra vonatkozó projekt, valamint a régió ellátásbiztonságát és általános energiabiztonságát szolgáló egyéb projektek megvalósíthatóságának további értékelése,
 - a földgáz tekintetében a fő földgázvezetékek folyamatos megfelelő üzemeltetésének támogatása, ideértve a Déli Gázfolyosó Grúzia területén található részét is, valamint egyéb regionális jelentőségű földgáz- és kőolajtranzit-projektek támogatása/előmozdítása a Kaszpi-tengeri energiaforrások nyugati piacokra történő szállításának biztosítása érdekében, továbbá Grúzia energiabiztonságának fokozása érdekében a föld alatti gáztároló kapacitások fejlesztésének elősegítése, elismerve az EU 2050-ig megvalósítandó klímasemlegességi célkitűzését.

6.3. Környezetvédelem

Rövid távú prioritások

- Grúziában a környezeti irányítás javítása a környezeti hatásvizsgálatról, a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló jogszabály végrehajtása és a környezeti felelősségről szóló új jogszabály elfogadása és végrehajtása révén, valamint a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférés és a nyilvánosság döntéshozatalban való, valamennyi érdekelt bevonása révén történő részvételének biztosítása, a környezeti kérdések egyéb szakpolitikai területekbe való integrálása, továbbá a környezeti információk megosztásának javítása révén, a közös környezeti információs rendszer (SEIS) elveinek megfelelően.
- A nemzeti radioaktív hulladék-kezelési stratégia végrehajtásának folytatása.
- A vízkészletek fenntartható használatának biztosítása a vízkészlet-gazdálkodásról szóló törvény elfogadása és végrehajtása révén.
- Az új erdészeti törvénykönyv végrehajtása és kiegészítő jogszabályok elfogadása; gazdaságilag életképes állami erdőgazdálkodási szerv létrehozása; a nemzeti erdőnyilvántartás véglegesítése és az adatbázis karbantartása.
- Grúzia harmadik nemzeti környezetvédelmi cselekvési programjának (2017–2021) végrehajtása az abban meghatározott időkereten belül.
- Grúzia negyedik nemzeti környezetvédelmi cselekvési programjának kidolgozása, beleértve a vízkészletekre vonatkozó ötéves programot, amely stratégiai megközelítéseket és cselekvési tervet egyaránt magában foglal.
- A nemzeti hulladékgazdálkodási stratégia, illetve a 2016–2020-as és azt követő cselekvési tervekben előirányzott intézkedések végrehajtása.
- A hulladékkezelő létesítmények működési költségeinek megfelelő értékelése, és megfelelő díjszabási rendszer létrehozása a költségek megtérítésére.

Középtávú prioritások

- A zöld és körforgásos gazdaságban rejlő gazdasági lehetőségek kiaknázása és átfogó zöld növekedési politikák kidolgozása valamennyi érintett ágazatban, például Grúzia zöld arculatának versenyelőnyként való megfontolásával vagy a körforgásos gazdaság elveinek a nemzeti hulladékgazdálkodási rendszerbe való beépítésével.
- Grúzia jogszabályainak további közelítése az uniós vívmányokhoz, továbbá az uniós irányelvekben és rendeletekben foglalt rendelkezések végrehajtása a társulási megállapodás vonatkozó mellékleteiben foglaltak szerint.

- Intézkedések elfogadása és bevezetése a víz- és levegőszennyezés csökkentése, valamint a biológiai sokféleség védelme érdekében, többek között a Fekete-tengerben.
- Grúzia biológiai sokféleségről szóló törvényének elfogadása és kiegészítő jogszabályok kidolgozása, többek között annak érdekében, hogy szilárd jogalapot szolgáljon az Emerald természeti területek, a bioszféra-rezervátumok, valamint a veszélyeztetett fajok nemzeti vörös listájának létrehozásához és kezeléséhez. A védett területek kezelését tovább kell erősíteni és az állami költségvetésből megfelelő finanszírozást kell biztosítani e célra.
- A levegőtisztaság-ellenőrzési hálózat fejlesztésének folytatása a legfontosabb településeken és a leginkább szennyezett területeken. A légszennyezés megelőzésére és csökkentésére irányuló intézkedések elfogadása a legszennyezettebb területeken (levegőtisztasági tervek). Az ipari kibocsátásokról szóló törvény elfogadása és végrehajtása.
- A vízgazdálkodási létesítmények működési költségeinek megfelelő felmérése, és megfelelő gazdasági eszközök kidolgozása a költségek megtérítésére.
- Ütemterv kidolgozása a multilaterális környezetvédelmi megállapodások megerősítésére és végrehajtására vonatkozóan, ideértve a határokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelméről és használatáról szóló ENSZ-EGB-egyezményt, a nagy távolságra jutó, országhatárokon áterjedő levegőszennyezésről szóló egyezményhez csatolt jegyzőkönyveket (a savasodás, az eutrofizáció és a talajközeli ózon csökkentéséről szóló jegyzőkönyv, a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokról szóló jegyzőkönyv és a nehézfémekről szóló jegyzőkönyv), valamint az ipari balesetek országhatáron túli hatásairól szóló ENSZ-EGB-egyezményt. Csatlakozás az Espooi Egyezményhez, valamint annak a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló jegyzőkönyvéhez.

6.4. Éghajlatváltozás

Rövid távú prioritások

- Az Éghajlatváltozási Tanács működőképessé tétele a klímapolitika grúziai koordinálása érdekében.
- Az évszázad közepéig szóló, hosszú távú, alacsony üvegházhatásúgáz-kibocsátást célzó grúz fejlesztési stratégia véglegesítése és elfogadása.
- Nemzeti alkalmazkodási terv kidolgozása és elfogadása.
- A nemzetileg meghatározott hozzájárulás végrehajtásának megkezdése az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodással összhangban.
- Annak biztosítása, hogy a Covid19 utáni helyreállítási intézkedések magukban foglalják a gazdaság zöldebbé tételére irányuló erőfeszítéseket, és ne veszélyeztessék a környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzéseket.

Középtávú prioritások

- A grúz jogszabályok közelítése a társulási megállapodásban foglalt uniós vívmányokhoz és nemzetközi jogi eszközökhöz, a megállapodás vonatkozó mellékleteinek megfelelően.
- Grúzia éghajlat-politikai kötelezettségvállalásainak időben történő végrehajtásának támogatása az Energiaközösség keretében.
- Az éghajlat-politikai szempontok általános érvényesítése az ágazati politikákban és intézkedésekben, továbbá a különböző hatóságok kapacitásainak erősítése az éghajlat-politika ágazatokat átfogó végrehajtása érdekében.
- Grúzia éghajlat-politikára vonatkozó átláthatósági keretének javítása, elsősorban az éghajlat-politikák, az intézkedések és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás nyomon követését és az azokról való jelentéstételt szolgáló megbízható nemzeti rendszeren keresztül, a Párizsi Megállapodás katowicei szabálykönyvével összhangban.

6.5. Polgári védelem

Rövid távú prioritások

- A 2018 júliusában aláírt igazgatási megállapodást követően, annak megvizsgálása, hogy az EU regionális megközelítésének részeként miként lehetne tovább meghatározni az együttműködés legmegfelelőbb elemeit Grúzia kockázati profiljával, jogalkotási és szervezeti keretével kapcsolatban.

Középtávú prioritások

- Hatékony, napi 24 órás, megszakítás nélküli kommunikáció biztosítása, beleértve az EU-t és Grúziát, valamint az olyan harmadik országokat érintő súlyos veszélyhelyzetekre vonatkozó korai figyelmeztetések és információk cseréjét, ahol a Felek katasztrófareagálásban vesznek részt.

- Megfelelő esetben és a kellő erőforrások rendelkezésre állása esetén a kölcsönös és regionális segítségnyújtás elősegítése nagyobb veszélyhelyzetek esetében.
- A fogadó ország nyújtotta támogatásra vonatkozó uniós iránymutatások végrehajtásának előmozdítása; a hatékony intézményközi koordináció és az ágazatok közötti kapcsolatok ösztönzése a katasztrófareagálási műveletekhez nyújtott nemzetközi segítségnyújtás megkönnyítése érdekében; a nemzetközi segítség fogadására és nyújtására vonatkozó képességek további erősítése.
- A katasztrófakockázatokra vonatkozó tudásalap javítása az adatok hozzáférhetősége és összeegyeztethetősége terén folytatott együttműködés megerősítése révén.
- A több veszélyre kiterjedő kockázatértékeléseken alapuló integrált katasztrófakockázat-kezelés előmozdítása.

Szükség esetén nemzeti szintű korai előrejelző rendszerek fejlesztésének és megerősítésének támogatása.

A Kopernikusz európai árvíz-előrejelző rendszer (EFAS) és az európai erdőtüz-információs rendszer (EFFIS) Grúzia általi használatának elősegítése az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontjával együttműködésben.

- Az ipari vagy „NATECH-” (természeti és technológiai) katasztrófák megelőzésének és az azok elleni készülségnek a javítása.
- A katasztrófamegelőzés, készülség és reagálás megerősítése a sendai katasztrófakockázat-csökkentési kerettel és az európai zöld megállapodással összhangban a bevált gyakorlatok cseréje, közös képzések, gyakorlatok, tanulmányutak, munkaértekezletek és találkozók révén a valós szükséghelyzetekből vagy gyakorlatokból levont tanulságokkal kapcsolatban. Az éghajlatváltozási forgatókönyveknek a kockázatértékelésbe és -tervezésbe való integrálásával kapcsolatos bevált gyakorlatok megosztása.

7. **Mobilitás és az emberek közötti kapcsolatok**

Az EU és Grúzia a fiatalok részvételére és társadalmi szerepvállalás révén betöltött vezető szerepére is összpontosítani fog. A Felek továbbra is együttműködnek annak érdekében, hogy Grúzia számára a Horizont Európa és a Kreatív Európa programokhoz való társulás a lehető legnagyobb előnyöket biztosítsa, és előmozdítják az országnak az Erasmus+ és az Európai Szolidaritási Testület programjaiban, valamint más önkéntességi, együttműködési és csereprogramokban és kezdeményezésekben való aktív részvételét.

A Felek ösztönzik a szakképzés stratégiai megközelítését. Az integrált grúziai területfejlesztés szintén az EU–Grúzia együttműködés egyik prioritása lesz. A két Fél gondoskodik arról, hogy a grúziai állampolgárokkal megfelelően előkészített vitára kerüljön sor Grúzia uniós társulásának lehetőségeiről és következményeiről egy olyan ifjúságpolitika kialakítása révén, amely az ifjúsági fejlesztés számára fenntartható ökoszisztémát hoz létre.

7.1. *Kutatás, technológiai fejlesztés és innováció*

Rövid távú prioritások

- A 2022–2032-as időszakra szóló új oktatási és tudományos stratégia elfogadása és végrehajtása a politikai döntéshozók, a tudományos és kutatói közösség, az üzleti élet és a civil társadalom vezetőinek bevonásával.
- Az innovációs politika fejlesztésének és végrehajtásának támogatása, ideértve a kutatás és innováció szabályozási keretének és infrastruktúrájának felülvizsgálatát is.
- A kulcsfontosságú érdekelt felek (minisztériumok és ügynökségek) közötti jobb koordináció és kiegészítő jelleg biztosítása; a tudástranszfer javítása (közvetítői hálózat és kedvező szellemi tulajdon-jogi rendszer révén); a közös alkotás ösztönzése kompetenciaközpontokon keresztül; a finanszírozási rendszerek finomhangolása az együttműködésen alapuló kutatás és innováció (K+I) igényeihez; valamint az emberi erőforrások kutatás és vállalkozások közötti mobilitásának javítása.
- Grúzia társulása a Horizont Európa keretprogramhoz.

Középtávú prioritások

- A Horizont Európa programhoz való társulás révén Grúzia számára megnyíló előnyök maximalizálása az ország versenyképességének és gazdasági növekedésének fokozásához való hozzájárulás érdekében.
- A Horizont Európa programot kiegészítő Euratom kutatási és képzési program keretében történő részvétel előmozdítása, mindenekeelőtt a nukleáris biztonság és a sugárvédelem területén, pályázati felhívások alapján.

- Az emberi, anyagi és intézményi erőforrások megerősítése a kutatási és innovációs kapacitások javítása érdekében.
- Megfelelően működő K+I információs rendszer kialakítása, amely csökkenti a szétagoltságot (K+I központok létrehozásával), és összehangolja a kutatási és innovációs prioritásokat a gazdasági prioritásokkal.
- Megfelelő alapfinanszírozás bevezetése az állami kutatási szervezetek támogatására, valamint az ezek közötti egyenlő versenyfeltételek megteremtése érdekében.
- Kedvező feltételek megteremtése, amelyek bátorítják és ösztönzik a vállalatokat a kutatásba és innovációba való beruházásra.
- A fekete-tengeri stratégiai kutatási és innovációs menetrend végrehajtása, amely a fekete-tengeri szinergia regionális menetrendje.

7.2. Oktatás, képzés és ifjúság

Középtávú prioritások

- A minőségi oktatáshoz való jog biztosítása mindenki számára, beleértve a hátrányos helyzetűeket is; további lépések megtétele az inkluzív oktatás és képzés előmozdítása érdekében.
- A szakképzésre vonatkozó stratégiai megközelítés előmozdítása annak érdekében, hogy Grúzia szakképzési rendszerét összehangba hozzák az EU szakképzési struktúráinak korszerűsítésével, amire a koppenhágai folyamat és annak eszközei keretében, továbbá az esélyegyenlőség elvének tiszteletben tartásával kerül sor.
- A magánszektor aktív részvételének ösztönzése a szakképzésben annak relevanciájának és hatékonyságának fejlesztése érdekében, és hogy végső soron javuljon a magánszektor szakképzett munkaerőhöz való hozzáférése.
- Az oktatás színvonala, az egyenlő hozzáférés és a fenntarthatóság további javítása (beleértve az oktatás valamennyi szintjének hatékony finanszírozását), valamint a nem formális oktatás és az egész életen át tartó tanulás ösztönzése.
- Grúzia aktív részvételének előmozdítása az Erasmus+ és az Európai Szolidaritási Testület programjaiban.
- Közös munka és csereutak megvalósítása Grúzia oktatási és képzési rendszerének reformja és az európai felsőoktatási térségbe való további integrációjának előmozdítása, az oktatás színvonalának javítása, a tanítási és tanulási gyakorlatok korszerűsítése, valamint a diplomások foglalkoztathatóságát és civil társadalmi szerepvállalását célzó készségfejlesztés előmozdítása céljából.

A közös erőfeszítések további fokozása a keleti partnerség grúziai Európai Iskolájának hatékony és teljes körű megvalósítása érdekében.

Az ifjúságpolitika stratégiai megközelítésének megerősítése Grúzia kulturális, ifjúsági és sportminisztériumán keresztül, valamint a fiatalok és az ifjúságsegítők nem formális oktatása terén folytatott cserék és együttműködés fokozása, többek között az Erasmus+ ifjúsági ága révén, azzal a céllal, hogy az ifjúsági fejlesztéshez fenntartható ökoszisztéma jöjjön létre.

- Az ifjúsági munkával kapcsolatos stratégiai megközelítés ösztönzése a fiatalok előtt álló kihívások hatékonyabb kezelése, valamint a kulcskompetenciák fejlesztésének és a fiatalokban rejlő lehetőségek kiaknázásának előmozdítása érdekében.

7.3. Kulturális együttműködés

- A kulturális kifejezések sokszínűségének védelméről és előmozdításáról szóló, 2005. évi UNESCO-egyezmény végrehajtásának előmozdítása.
- Együttműködés Grúziában az inkluzív kultúrpolitika kialakítása, továbbá a kulturális és természeti örökség megőrzése és elismerése, a kultúra és a kreatív ágazatok érdekében, a társadalmi-gazdasági fejlődés, befogadás és a polgári részvétel előmozdítása céljából.
- A Grúziából származó kulturális szereplők és audiovizuális szolgáltatók uniós programokban – különösen a Kreatív Európa programban – való részvételének előmozdítása.
- A kultúrák közötti párbeszéd és a demokratikus kultúra ifjúsági munka révén történő fejlesztésének előmozdítása.

- A művészek mobilitásának ösztönzése.
- A bevált gyakorlatok cseréje révén együttműködés a grúzai sportpolitika kidolgozásában. A sport terén érdekelt grúz felek részvételének előmozdítása az Erasmus, valamint más kezdeményezések keretében megvalósuló sporttevékenységekben, mint például a határokon túli sport európai hete és a #BeActive díj.
- A sportot fenyegető veszélyek – például a sportban tapasztalható erőszak, a hátrányos megkülönböztetés minden formája, a sportversenyek tiltott befolyásolása és a doping – elleni küzdelem terén bevált gyakorlatok cseréje.
- A nemek közötti egyenlőség, a sportetika, valamint a társadalmi befogadás és a jó kormányzás elvei előmozdításának ösztönzése a sportban.

7.4. *Audiovizuális és médiaegyttműködés*

Középtávú prioritások

- További erőfeszítések a tömegtájékoztatás függetlenségének és professzionalizmusának megerősítésére a vonatkozó európai normáknak megfelelően és az audiovizuális jogszabályok uniós vívmányokhoz való közelítése a társulási megállapodásban előirányzottakkal összhangban, többek között az audiovizuális politikával, a vonatkozó nemzetközi normákkal – így a gyűlöletkeltéssel, a rasszizmussal és az idegengyűlölettel szembeni együttműködéssel – kapcsolatos véleménycsere révén.
- A tömegtájékoztatás szabadságával, sokszínűségével, a jó hírnév megsértése büntethetőségének megszüntetésével, az újságírók forrásainak védelmével és a médián belüli kulturális sokszínűséggel kapcsolatos bevált gyakorlatok cseréje rendszeres párbeszéd révén. A médiaszabályozási hatóságok/szervek kapacitásának és függetlenségének megerősítése.

7.5. *Regionális fejlesztés és regionális szintű együttműködés*

Rövid távú prioritások

- Grúzia 2018–2021-es időszakra szóló regionális fejlesztési programja végrehajtásának sikeres befejezése, többek között a nemzeti és szubnacionális hatóságok közötti hatékony intézményközi koordinációs és partnerségi mechanizmusok létrehozásával.
- A kiemelt uniós területekre összpontosító 2020–2022-es kísérleti integrált regionális fejlesztési program sikeres végrehajtása, többek közt olyan területekre irányuló potenciális beruházások révén, mint az innováció és a kkv-k, abból a célból, hogy Grúziában új súlypontok jöjjenek létre.
- A regionális intelligens szakosodással kapcsolatos munka előmozdítása, többek között az érdekelt felek képzése és kapacitásépítése révén.
- Az EU NUTS-módszertan és osztályozás jövőbeli fokozatos grúzai bevezetéséhez szükséges további lépések meghatározása.
- Tevékeny részvétel az Interreg NEXT 2021–2027-es időszakra vonatkozó Fekete-tengeri medencére vonatkozó programjának kidolgozásában az éghajlatváltozás, az ember okozta és a természeti katasztrófák kockázatainak kezelése, valamint a természeti örökség és a biológiai sokféleség védelme terén folytatott együttműködés fokozása érdekében. A szükséges irányítási és ellenőrzési struktúrák kapacitásának megerősítése.

Középtávú prioritások

- A hatóságok további támogatása a nemzeti és szubnacionális közigazgatások közötti partnerségek, a kapacitásépítési erőfeszítések és más regionális fejlesztési eszközök megerősítésében, továbbá a kísérleti integrált regionális fejlesztési program 2020–2022-es programja és ennek utódprogramjának (programjainak), valamint Grúzia 2020–2025-ös időszakra szóló decentralizációs stratégiájának hatékony végrehajtásában.
- A Grúzia területfejlesztését szolgáló integrált, több érdekeltet bevonó intézkedések támogatása, például a területfejlesztés, a víz- és a hulladékgyógykodás, a közúti, a villamosenergia- és egyéb alapvető infrastruktúrák, a vidéki gazdaság diverzifikációja, a turizmus és a vállalkozásfejlesztés, oktatási infrastruktúra és létesítmények, barnamezős beruházások, energiahatékonyság, társadalmi aktivizálás és szerepvállalás területén.
- Az intézményi keretek javítása és megfelelő kapacitások építése nemzeti/regionális/helyi szinten az Interreg NEXT Fekete-tengeri medencére vonatkozó 2021–2027-es programjában való részvétel érdekében.
- Az intelligens szakosodás kialakítása és gyakorlati megvalósítása a kutatás és innováció területére irányuló beruházási döntések alapjaként, a régiók és az egész ország innovációs potenciáljának növelése céljából.

- A gazdasági átalakulás kiemelt területeinek kiválasztása a versenyelőnyök alapján, a helyi hatóságokat, a tudományos köröket, az üzleti szférát és a civil társadalmat magában foglaló inkluzív párbeszéd nyomán.
- Az uniós NUTS-módszertan és osztályozás fokozatos alkalmazásának támogatása Grúzia nemzeti statisztikai rendszerében.

7.6. *Az uniós ügynökségekben és programokban való részvétel*

Középtávú prioritások

- Az uniós programokban való részvételtől szóló jegyzőkönyv végrehajtásának felülvizsgálata Grúzia uniós programokban való aktuális részvétele alapján.

7.7. *A nyilvánosság tájékoztatása és láthatóság*

- Együttműködés a Grúzia Európai Unióhoz való közeledésének, valamint a társulási menetrend és különösen a DCFTA lehetőségeiről és következményeiről szóló, megfelelően előkészített, a nyilvánosság széles köre és a grúziai polgárság bevonásával zajló párbeszéd biztosítása érdekében.
 - A kommunikációs funkciók javítása az EU fokozott láthatósága, a közös értékek előmozdítása és az Unióval való politikai társulás és gazdasági integráció pozitív hatásainak kifejtése érdekében.
 - Megfelelő láthatóság biztosítása valamennyi uniós projektnek, programnak és ezek hatásainak, a keleti partnerség 2020 utáni időszakra vonatkozó prioritásai 2.6. pontjának megfelelően, valamint az uniós kommunikációra és láthatóságra vonatkozó átfogó szabályokkal és iránymutatásokkal összhangban.
-

ISSN 1977-0731 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-5090 (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió
Kiadóhivatala
L-2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU